

Komisja ds. Strategicznych Problemów
Szkolnictwa Wyższego
www.krasp.org.pl

Raport nr 1

**Komisji ds. Strategicznych Problemów
Szkolnictwa Wyższego**

WSTĘPNE ANALIZY, KOMENTARZE, OPINIE I PROPOZYCJE DO USTAWY 2.0

**Praca zbiorowa pod redakcją
Jerzego Woźnickiego**

Warszawa, marzec 2017

Skład Komisji ds. Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego KRASP

Przewodniczący Komisji:

Prof. Jerzy Woźnicki

Politechnika Warszawska,
Fundacja Rektorów Polskich

Sekretarz Komisji

Dr Iryna Degtyarova

Fundacja Rektorów Polskich

Członkowie Zespołu Konsultantów:

Prof. Ewa Bagińska

Uniwersytet Gdański

Prof. Wiesław Banyś

Uniwersytet Śląski

Prof. Henryk Krawczyk

Politechnika Gdańska

Prof. Zbigniew Marciniak

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Józef Lubacz

Politechnika Warszawska

Prof. Marcin Pałys

Uniwersytet Warszawski,
Przewodniczący KOiL KRASP

Prof. Witold Stankowski

PWSZ w Oświęcimiu

Prof. Krzysztof Szaflarski

Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa

Prof. Marian Szczerek

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Jerzy Wilkin

Uniwersytet Warszawski

Członkowie Zespołu Redakcyjnego:

Prof. Jerzy Woźnicki

Fundacja Rektorów Polskich
Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Dr hab. Paweł Wojciechowski

Uniwersytet Warszawski
Sekretarz Zespołu Redakcyjnego

Dr Iryna Degtyarova

Fundacja Rektorów Polskich

Mgr Marcin Dokowicz

Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu,
RGNiSW

Dr Tomasz Jędrzejewski

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Mgr Anna Mrozowska

Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu

Cytowanie:

Woźnicki, J. red. (2017). Raport nr 1: Wstępne analizy, komentarze, opinie i propozycje do Ustawy 2.0 [pdf], Warszawa: KRASP – FRP. Dostępny na: www.krasp.org.pl, www.frp.org.pl.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	4
2. Wstępne wyniki badania ankietowego FRP „Governance w szkolnictwie wyższym”	6
3. Kanony, rekomendacje oraz założenia fundamentalne dotyczące wybranych rozwiązań systemowych w Ustawie 2.0	19
4. Zestawienie uwag, komentarzy i propozycji Komisji ds. Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego KRASP, w odniesieniu do projektów założeń do Ustawy 2.0 trzech zespołów MNiSW.....	35
5. Analiza porównawcza projektów założeń trzech zespołów MNiSW: zestawienie tabelaryczne z uwagami i komentarzami KSPSW KRASP.....	56
6. Uwagi końcowe.....	189
7. Bibliografia.....	190

1. WPROWADZENIE

Przedkładamy rektorom reprezentującym uczelnie członkowskie KRASP (KRePSz) pierwsze opracowanie Komisji ds. Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego (KSPSW) KRASP pn. Raport nr 1 pt. „Wstępne analizy, komentarze, opinie i propozycje do Ustawy 2.0”. Komisja, działająca przy wsparciu Fundacji Rektorów Polskich, została powołana na okres kadencji 2016-20 przez Prezydium Konferencji Rektorów w uzgodnieniu z Radą Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Raport zawiera analizę porównawczą ogłoszonych w dniu 1 marca br. opracowań trzech zespołów MNiSW, wraz z uwagami i komentarzami (p.5), oraz przedstawienie kanonów, rekomendacji i założeń fundamentalnych w odniesieniu do kluczowych kwestii w pracach nad nową ustawą (p.3).

Przedmiotem analizy porównawczej przeprowadzonej przez Zespół Redakcyjny Komisji, były jedynie opracowania główne sygnowane przez liderów trzech zespołów. Analizą objęte zostały zatem treści przedstawionych założeń ideowych, a nie rozważane przez Zespoły uwarunkowania realizacyjne, wskaźniki i inne elementy procesu wdrażania zaproponowanych rozwiązań. Szczegółowe wyniki analizy przedstawione w p.5 niniejszego Raportu prezentujemy w formie zestawienia tabelarycznego strukturyzowanego tematycznie, opatrzonego uwagami, komentarzami i opiniami własnymi Komisji, która przedkłada także swoje propozycje rozwiązań dotyczące wybranych problemów. W osobnym rozdziale (p.4) prezentujemy wybór stwierdzeń i postulatów Komisji, zawartych w tabeli, odnoszących się do kluczowych obszarów przyszłej regulacji.

Raport zawiera także (w p.2) wstępne wyniki badań ankietowych adresowanych do rektorów lub prorektorów uczelni członkowskich KRASP. Badania te dotyczyły zagadnień określanych jako *governance* w szkolnictwie wyższym. Zostały one przeprowadzone przez Fundację Rektorów Polskich w dwóch etapach. W etapie I w badaniu wzięli udział uczestnicy XVIII Szkoły FRP Zarządzania Strategicznego w szkolnictwie wyższym dla rektorów w liczbie ok. 30 (Giżycko, lipiec 2016 r.). W etapie II ankiety wypełnili liderzy uczelni szczebla rektorskiego z ponad 30 uczelni (luty-marzec 2017).

Komisja ma za sobą trzymiesięczny okres swych prac. Osiągnięte wyniki pozwalają na pozytywną ocenę jej kompozycji i dotychczasowych działań. Znalazł swoje pełne potwierdzenie charakter środowiskowy Komisji, działającej w ramach dwóch zespołów składających się z członków rekomendowanych przez KRASP i RGNiSW, z udziałem ekspertów legitymujących się dużym dorobkiem i doświadczeniem, ale także młodych badaczy zagadnień szkolnictwa wyższego i nauki.

Prace Komisji będą równie aktywnie kontynuowane w kolejnych miesiącach. Wymaga tego dynamika procesów obserwowanych w systemie szkolnictwa wyższego. Oznacza to, że będziemy przedkładać rektorom kolejne Raporty będące efektem prac Komisji, działającej dzięki wsparciu finansowemu uczelni członkowskim KRASP, udzielonemu Fundacji Rektorów Polskich na wspieranie prac o charakterze strategicznym dla rozwoju szkolnictwa wyższego.

Składam podziękowanie członkom Zespołu Redakcyjnego Komisji ds. Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego za wysiłek włożony w opracowanie niniejszego Raportu. Dziękuję także członkom Zespołu Konsultantów – autorom zredagowanych propozycji uzupełnień i korekt do projektów poszczególnych dokumentów składających się na tekst niniejszego Raportu.

Jerzy Woźnicki,
Przewodniczący Komisji

2. WSTĘPNE WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO FRP „GOVERNANCE W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM”

Opracowała mgr Natalia Kraśniewska, FRP, koordynatorka badań

1. Wprowadzenie

Projekt badawczy „*governance* w szkolnictwie wyższym” zrealizowany został przez Fundację Rektorów Polskich z siedzibą w Warszawie, w ramach prac Komisji ds. Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego (KSPSW) KRASP w kadencji 2016-2020.

Celem badania było pozyskanie wiedzy na temat poglądów Rektorów/Prorektorów uczelni członkowskich KRASP w odniesieniu do wybranych zagadnień problematyki *governance*, mającej zasadnicze strategiczne znaczenie dla prac nad przyszłą ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym.

W pierwszej edycji badania w lipcu 2016 r. wzięli udział Rektorzy/Prorektorzy – uczestnicy XVIII Szkoły FRP Zarządzania Strategicznego w Szkolnictwie Wyższym. Ankieta wypełniana była w wersji papierowej. Do drugiej edycji badania w lutym 2017 r. zostali zaproszeni Rektorzy/Prorektorzy uczelni członkowskich KRASP, które nie były reprezentowane w pracach Szkoły. Badanie zrealizowane zostało za pośrednictwem kwestionariusza on-line.

Badanie miało charakter anonimowy. Ankieta została podzielona na 10 obszarów związanych z zakresem pojęcia *governance* w odniesieniu do systemu szkolnictwa wyższego, składała się zarówno z pytań otwartych jak i zamkniętych. Z założenia, przyjęto zasadę wskazywania 4 opcji spośród podanych odpowiedzi oraz możliwość 5 opcji przeznaczonej na zawarcie własnej propozycji w ramach każdego z wyróżnionych aspektów poddanych w badaniu. Respondenci poproszeni zostali o zaznaczenie przy każdej opcji swojego wyboru - „popieram”, „sprzeciw”, „brak stanowiska”.

2. Wstępne wyniki badania

W badaniu wzięło udział 66, a więc większość uczelni akademickich, reprezentowanych przez Rektorów lub Prorektorów, następujących typów:

uniwersytety	15	23%
politechniki	11	17%
uczelnie artystyczne	8	12%
uczelnie rolnicze i przyrodnicze	5	8%
akademie	5	8%
uczelnie ekonomiczne	4	6%
uczelnie techniczne w tym morskie	2	3%
uczelnie medyczne	2	3%
uczelnie pedagogiczne	1	2%
uczelnie wychowania fizycznego	1	2%
uczelnie wojskowe i służb państwowych	1	2%
brak danych	11	17%
razem	66	100%

- AUTONOMIA**

	poparcie	sprzeciw	brak stanowiska	
uchwalanie własnego statutu oraz wyłanianie organów jednoosobowych, w tym rektora i dziekanów	98%		2%	100%
definiowanie programów studiów i określanie metod dydaktycznych	95%	2%	3%	100%
określanie struktury organizacyjnej uczelni	100%			100%
własność materialna mienia szkoły wyższej	92%		8%	100%

Zdaniem zdecydowanej większości badanych autonomia uczelni jest wymagana w obszarach: określania struktury organizacyjnej uczelni (100%), uchwalania własnego statutu oraz wyłaniania organów jednoosobowych, w tym rektora i dziekanów (98%), definiowania programów studiów i określania metod dydaktycznych (95%) oraz zachowywania własności mienia szkoły wyższej (92 %).

- GŁÓWNE ZADANIA PAŃSTWA W SYSTEMIE SZKOLNICTWA WYŻSZEGO**

	poparcie	sprzeciw	brak stanowiska	
nadzór i kontrola w prawnie ściśle określonych ramach	79%	10,5%	10,5%	100%
wypełnianie funkcji regulacyjnych	62%	11%	27%	100%
zapewnianie wymaganej jakości studiów oraz porównywalności efektów kształcenia i dyplomów wydawanych przez uczelnie	68%	17%	15%	100%
zapewnianie niezbędnego finansowania ze środków publicznych na precyzyjnie określonych zasadach	98%	2%		100%

Do głównych zadań państwa w systemie szkolnictwa wyższego według respondentów należy w kolejności: zapewnienie niezbędnego finansowania ze środków publicznych na precyzyjnie określonych zasadach (98%), nadzór i kontrola w prawnie ściśle określonych ramach (79%), zapewnienie wymaganej jakości studiów oraz porównywalności efektów kształcenia i dyplomów wydawanych przez uczelnie (68%) oraz wypełnianie funkcji regulacyjnych (62%).

- ZAKRES WŁADZTWA MINISTRA W SYSTEMIE SZKOLNICTWA WYŻSZEGO**

	poparcie	sprzeciw	brak stanowiska	
bieżące zarządzanie działalnością uczelni i sprawowanie kontroli nad sposobem dysponowania zasobami	14%	80%	6%	100%
prawo do żądania informacji na temat działania uczelni bez ustawowych ograniczeń ich zakresu	55%	35%	10%	100%
prawo do ingerowania w decyzje kadrowe w uczelni		97%	3%	100%
podejmowanie decyzji o zakazie prowadzenia kierunku studiów w przypadku negatywnej oceny komisji akredytacyjnej	65%	21%	14%	100%

Respondenci uważają, iż zakres władztwa Ministra w systemie szkolnictwa wyższego powinien dotyczyć podejmowania decyzji o zakazie prowadzenia kierunku studiów w przypadku negatywnej oceny komisji akredytacyjnej (65%) oraz prawa do żądania informacji na temat działania uczelni bez ustawowych ograniczeń ich zakresu (55%) (!)¹. Natomiast wyraźnie sprzeciwiają się przyznaniu Ministrowi prawa do ingerowania w decyzje kadrowe w uczelni (97%) i jego wpływowi na bieżące zarządzanie działalnością uczelni i sprawowanie kontroli nad sposobem dysponowania zasobami (80%).

- ZAKRES NADZORU I KONTROLI SPRAWOWANEJ PRZEZ MINISTRA**

	poparcie	sprzeciw	brak stanowiska	
przestrzeganie prawa przez uczelnie	95%	2%	3%	100%
etatyzacja na poziomie systemowym - kontrolowanie polityki kadrowej w tym procesów zatrudniania i zwalniania pracowników	1%	85%	14%	100%
nadzór i prawo do kontroli treści aktów wewnętrznych uczelni z powoływaniem się na ważny interes publiczny	24%	53%	23%	100%
egzekwowanie obowiązków informacyjnych i sprawozdawczych w ustawowo określonym	92%	2%	6%	100%

¹ Wynik ten jest zaskakujący w świetle zamkniętego katalogu takich informacji w aktualnie obowiązującej ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym.

zakresie				
----------	--	--	--	--

Zdaniem większości respondentów, zakres nadzoru i kontroli sprawowanej przez Ministra powinien dotyczyć przede wszystkim kwestii przestrzegania prawa przez uczelnie (95%) oraz egzekwowania obowiązków informacyjnych i sprawozdawczych w ustawowo określonym zakresie (92%). Ankietowani sprzeciwiają się wpływom Ministra na kwestie etatyzacji na poziomie systemowym - kontrolowanie polityki kadrowej w tym procesów zatrudniania i zwalniania pracowników (85%). W większości nie zgadzają się również na sprawowanie przez Ministra nadzoru i kontroli treści aktów wewnętrznych uczelni z powoływaniem się na ważny interes publiczny (53%).

• **RELACJE ŁĄCZĄCE MINISTRA Z REPREZENTATYWNYMI PODMIOTAMI PRZEDSTAWICIELSKIMI**

	poparcie	sprzeciw	brak stanowiska	
obligatoryjne zasięganie opinii na temat projektowanych aktów legislacyjnych	88%	6%	6%	100%
konsultowanie celowości i założeń zmian prawnych na wstępnym etapie ich opracowywania	92%	5%	3%	100%
tworzenie w ministerstwie wspólnych zespołów ekspertów w celu przygotowywania projektów różnych dokumentów	83%	5%	12%	100%
stosowanie zasady o możliwości blokowania inicjatyw ministra przez organy przedstawicielskie	39%	18%	43%	100%

Zdecydowana większość respondentów uważa, że relacje łączące Ministra z reprezentatywnymi podmiotami przedstawicielskimi powinny opierać się przede wszystkim na konsultowania celowości i założeń zmian prawnych na wstępnym etapie ich opracowywania (92%), obligatoryjnego zasięgania opinii na temat projektowanych aktów legislacyjnych (88%), a także obejmować tworzenie w ministerstwie wspólnych zespołów ekspertów w celu przygotowywania projektów różnych dokumentów (83%). Nie znalazła poparcia możliwość blokowania inicjatyw Ministra, jakkolwiek nie można jednoznacznie określić stanowiska respondentów w tej sprawie (42% brak stanowiska, 39% poparcie).

- UZYSKIWANIE ZGODY MINISTRA PRZEZ UCZELNIE**

	poparcie	sprzeciw	brak stanowiska	
na zatrudnianie i zwalnianie profesorów		98%	2%	100%
na podejmowanie inwestycji	21%	65%	14%	100%
na współpracę krajową i międzynarodową		98%	2%	100%
na członkostwo w organizacji międzynarodowych	5%	92%	3%	100%

Respondenci wyrazili wyraźny sprzeciw wobec konieczności uzyskiwania przez uczelnie zgody Ministra w takich kwestiach jak zatrudnianie i zwalnianie profesorów (98%), prowadzenie współpracy krajowej i międzynarodowej (98%), członkostwo w organizacji międzynarodowych (92%). Natomiast co do wymogu uzyskiwania zgody Ministra na podejmowanie inwestycji przez uczelnie swój sprzeciw wyraziło 65% badanych, przy czym 21% byłoby skłonnych poprzeć taki warunek.

- POWOŁYWANIE REKTORA**

	poparcie	sprzeciw	brak stanowiska	
rektor pochodzi z wyboru w uczelni przeprowadzonego przez kolegium elektorów na kadencję, z ograniczeniem liczby kadencji do dwóch (<i>stan obecny</i>)	86%	5%	9%	100%
rektor jest mianowany przez ministra		95%	5%	100%
rektor jest powoływany przy współdziałaniu kolegium elektorów i rady powierniczej – jeśli działa ona w uczelni – na zasadach i trybie określonym w statucie	20%	54%	26%	100%
rektor jest powoływany w trybie otwartego konkursu	7%	73%	20%	100%

Rektorzy/Prorektorzy biorący udział w badaniu w większości popierają obecnie praktykowany sposób powoływania rektora pochodzącego z wyboru w uczelni przeprowadzonego przez kolegium elektorów na kadencję, z ograniczeniem liczby kadencji do dwóch (86%). Zdecydowanie nie wyrażają zgody, aby rektor był mianowany przez Ministra (95%). Nie są również przekonani do powoływania rektora w trybie otwartego konkursu (73%). Propozycji powoływania rektora przy

współdziałaniu kolegium elektorów i rady powierniczej – jeśli działa ona w uczelni – na zasadach i trybie określonym w statucie, sprzeciwiło się 54% badanych osób, 20% byłoby skłonnych poprzeć takie rozwiązanie, a 26% respondentów nie miało stanowiska w tej sprawie.

• POZYCJA USTROJOWA REKTORA

	poparcie	sprzeciw	brak stanowiska	
rektor w sensie ustrojowym jest organem osoby prawnej jaką jest uczelnia	43%	24%	33%	100%
rektor jest organem w rozumieniu działania zakładu administracyjnego uczelni, podejmującej decyzje administracyjne organu administracyjnego w rozumieniu władztwa zakładowego	9%	44%	47%	100%
rektor jest organem jednoosobowym działającym w prawnie określonych gremiach z zasadą domniemania kompetencji, powoływanym na kadencję odwoływalnym w konkretnych, szczególnych przypadkach przez organ dokonujący jego wyboru albo przez ministra, ale jedynie na zasadach i w trybie wskazanym w ustawie	50%	24%	26%	100%
rektor jest przewodniczącym zarządu uczelni składającego się z rektora i prorektorów oraz będącego organem osoby prawnej jaką jest uczelnia	26%	42%	32%	100%

Z przedstawionych powyżej danych wynika, iż pytanie dotyczące tego jaka powinna być pozycja ustrojowa rektora nie było dostatecznie jasne dla respondentów o czym świadczy duży odsetek zaznaczonych odpowiedzi - brak stanowiska. Na podkreślenie zasługuje jednak relatywnie niewielkie poparcie (26%) dla zasady kolegialnego, a nie jak dzisiaj jednoosobowego, zarządu w uczelni.

• POWOŁYWANIE DZIEKANA

	poparcie	sprzeciw	brak stanowiska	
dziekani są wybierani na wydziałach przez kolegium elektorów (<i>stan</i>)	58%	24%	18%	100%

<i>obecny)</i>				
dziekanów powołuje rektor	35%	53%	12%	100%
dziekanów powołuje się w trybie konkursu	8%	73%	20%	100%
dziekanów powołuje rada powiernicza – jeśli działa w uczelni	3%	80%	17%	100%

Zdaniem badanych osób dziekani, tak jak dotychczas powinni być wybierani na wydziałach przez kolegium elektorów (58%). Respondenci nie poparli propozycji wyboru dziekana przez radę powierniczą – jeśli działa w uczelni (80%), wyboru w trybie konkursu (73%) czy też powoływania dziekana przez rektora (53%).

- **ORGANY KOLEGIALNE**

	poparcie	sprzeciw	brak stanowiska	
w uczelni działa konwent z udziałem przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych, mający określone kompetencje stanowiące we wskazanym zakresie	27%	53%	20%	100%
w uczelni działa konwent z udziałem przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych, pozbawiony kompetencji stanowiących (<i>stan obecny</i>)	53%	27%	20%	100%
w uczelni działa rada powiernicza składająca się z osób spoza uczelni, mająca kompetencje nadzorcze wyręczająca ministra w określonym zakresie	11%	67%	23%	100%
w uczelni działa rada społeczna o funkcjach patronackich i ceremonialnych	24%	53%	23%	100%

Większość badanych Rektorów/ Prorektorów sprzeciwiła się propozycji, aby w szkołach wyższych działała rada powiernicza składająca się z osób spoza uczelni, mająca kompetencje nadzorcze wyręczająca Ministra w określonym zakresie (67%), większość nie poparła również funkcjonowania rady społecznej o funkcjach patronackich i ceremonialnych (53%) oraz działania konwentu z udziałem przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych, mających określone kompetencje

stanowiące we wskazanym zakresie (53%). Respondenci preferowaliby, aby w uczelni działał nadal konwent z udziałem przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych, pozbawiony kompetencji stanowiących (53%).

- KOMPETENCJE ORGANÓW KOLEGIALNYCH**

	poparcie	sprzeciw	brak stanowiska	
senat i rady wydziałów mają istotne kompetencje stanowiące w obszarze <i>governance</i>	55%	30%	15%	100%
senat i rady wydziałów pełnią jedynie funkcje doradcze i opiniotawcze	44%	42%	14%	100%
rektor jest przewodniczącym senatu	89%	3%	8%	100%
senatowi przewodniczy jego członek z wyboru, nie będący rektorem	3%	74%	23%	100%

Zdaniem zdecydowanej większości respondentów senatowi powinien przewodniczyć rektor (89%), a nie pochodzący z wyboru członek senatu (74%). Większość respondentów uważała, że senat i rady wydziałów powinny mieć istotne kompetencje stanowiące w obszarze *governance* (55%). Badane osoby zaprezentowały podzielone zdanie odnośnie pełnienia przez senat i rady wydziałów jedynie funkcji doradczej i opiniotawczej (44% poparcie, 42% sprzeciw).

- CHARAKTER STOSUNKÓW UCZELNIA – STUDENT**

	poparcie	sprzeciw	brak stanowiska	
relacje „uczelnia – student” mają charakter administracyjno-prawny; spory rozstrzygają sądy administracyjne a nie cywilne, a regulacje, także wewnętrzne, mają status administracyjno-prawny	26%	47%	27%	100%
relacje „uczelnia – student” mają charakter cywilno-prawny, co oznacza, że są one regulowane i określane w umowach cywilno-prawnych pomiędzy tymi podmiotami	9%	59%	32%	100%
relacje „uczelnia – student” mają częściowo charakter administracyjno – prawny, częściowo cywilno – prawny z dominacją charakteru administracyjno – prawnego (<i>stan obecny</i>)	55%	21%	24%	100%

relacje „uczelnia – student” mają częściowo charakter cywilno – prawny, częściowo administracyjno – prawny z dominacją charakteru cywilno – prawnego	17%	41%	42%	100%
--	-----	-----	-----	------

Ankietowani w większości popierają obecny stan relacji „uczelnia – student”, które mają częściowo charakter administracyjno – prawny, częściowo cywilno – prawny z dominacją charakteru administracyjno – prawnego (55%). Sprzeciwiają się natomiast pozostałym propozycjom.

• MODEL FINANSOWANIA STUDIÓW

	poparcie	sprzeciw	brak stanowiska	
państwo powinno gwarantować wszystkim swym obywatelom bezpłatne stacjonarne studia wyższe a studenci powinni płacić jedynie za powtarzanie zajęć, których nie zaliczyli z własnej winy (<i>stan obecny</i>)	49%	33%	18%	100%
państwo nie powinno ingerować w relacje pomiędzy studentem a uczelnią, włączając w to prawo szkoły wyższej do określania wysokości i pobierania opłat za studia	35%	42%	23%	100%
w uczelniach publicznych powinna być stosowana powszechna zasada współpłatności za studia przez państwo i studentów	41%	33%	26%	100%
zasadzie współpłatności za studia powinien towarzyszyć powszechnie dostępny system kredytów i pożyczek studenckich	58%	15%	27%	100%

Respondenci z jednej strony aprobuje propozycję, iż w uczelniach publicznych powinna być stosowana powszechna zasada współpłatności za studia (przez państwo i studentów) pod warunkiem, że będzie powszechnie dostępny system kredytów i pożyczek studenckich (58%), z drugiej strony popierają również obecnie funkcjonujący model finansowania studiów, w którym państwo powinno gwarantować wszystkim swym obywatelom bezpłatne studia stacjonarne a studenci powinni płacić jedynie za powtarzanie zajęć, których nie zaliczyli z własnej winy (48%).

- **SYSTEM FINANSOWANIA BADAŃ NAUKOWYCH**

	poparcie	sprzeciw	brak stanowiska	
system finansowania badań naukowych powinien być oparty na dotacjach podmiotowych kierowanych przez państwo na poszczególne uczelnie (tzw. dotacja statutowa) <i>(stan obecny)</i>	86%	5%	9%	100%
system finansowania badań naukowych powinien być oparty na grantach, o które ubiegają się zespoły naukowe w konkursach <i>(stan obecny)</i>	86%	8%	6%	100%
w systemie finansowania badań naukowych powinno się wydzielić osobny strumień środków na utrzymywanie bazy naukowej, w tym laboratoriów i aparatury	79%	6%	15%	100%
w systemie finansowania badań naukowych powinny zostać wydzielone środki na finansowanie badań o szczególnie wysokiej jakości prowadzonych przez zespoły elitarne współpracujące z wybitnymi grupami naukowymi jako partnerami międzynarodowymi, mogłoby to oznaczać wydzielanie grupy tzw. uniwersytetów badawczych	57%	17%	26%	100%

System finansowania badań naukowych według badanych osób powinien być przede wszystkim oparty na dotacjach podmiotowych kierowanych przez państwo na poszczególne uczelnie (tzw. dotacja statutowa) (86%) oraz na grantach, o które ubiegają się zespoły naukowe w konkursach (86%). Dla większości ankietowanych ważne jest także wydzielenie osobnego strumienia środków na utrzymywanie bazy naukowej, w tym laboratoriów i aparatury (79%) oraz wydzielenie środków na finansowanie badań o szczególnie wysokiej jakości prowadzonych przez zespoły elitarne, współpracujące z wybitnymi grupami naukowymi jako partnerami międzynarodowymi, co mogłoby oznaczać wydzielenie grupy tzw. uniwersytetów badawczych (58%).

- ZAKRES REGULACJI USTAWOWYCH**

	poparcie	sprzeciw	brak stanowiska	
szczegółowe i rozbudowane regulacje ustawowe, żeby uczelnie wiedziały, jak działać	8%	74%	18%	100%
jedynie ramowy charakter regulacji ustawowych, z przeniesieniem istoty regulacji do rozporządzeń ministra	45%	32%	23%	100%
ograniczony, ideowy i ogólny charakter ustawy, z przeniesieniem regulacji szczegółowych, m. in. dotyczących procedur, do statutów szkół wyższych	74%	18%	8%	100%
dopuszczenie do systemu źródeł prawa w szkolnictwie wyższym obok rozporządzeń, pism okólnych ministra, tzw. okólników	6%	65%	29%	100%

Zakres regulacji ustawowych, zdaniem większości badanych osób, powinien mieć ograniczony, ideowy i ogólny charakter, z przeniesieniem regulacji szczegółowych, m. in. dotyczących procedur, do statutów szkół wyższych (74%). Ankietowani wyraźnie sprzeciwiają się szczegółowym i rozbudowanym regulacjom ustawowym, żeby uczelnie wiedziały jak działać (74%) oraz dopuszczeniu do systemu źródeł prawa w szkolnictwie wyższym obok rozporządzeń, pism okólnych ministra, tzw. Okólników (65%).

- GŁÓWNY CEL NOWEJ USTAWY**

	poparcie	sprzeciw	brak stanowiska	
deregulacja	67%	10%	23%	100%
odbiurokratyzowanie	94%		6%	100%
zmiany ustrojowe	11%	50%	39%	100%
zwiększenie autonomii uczelni	83%	3%	14%	100%

Głównym celem nowej ustawy zdaniem respondentów powinno być przede wszystkim odbiurokratyzowanie (94%), a także zwiększenie autonomii uczelni (83%) oraz deregulacja (67%). Zmianom ustrojowym sprzeciwia się 50% respondentów przy czym 39% nie określiło swojego stanowiska w tej kwestii.

• STAN SYSTEMU SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Badani Rektorzy/Prorektorzy zostali poproszeni o ocenę stanu systemu szkolnictwa wyższego w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza „fatalnie”, a 10 „znakomicie”. Następnie zostali przyporządkowani do jednej z 3 grup w zależności od oceny jaką zaznaczyli – entuzjaści (8,9,10), neutralni (5,6,7), krytycy (1,2,3,4).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
		1	7	6	19	21	9	3		66
		1,5%	11%	9%	29%	32%	14%	4,5%		100%

Z przeprowadzonych badań wynika, iż entuzjastów stanu systemu szkolnictwa wyższego wśród Rektorów/Prorektorów jest 18,5%, osób neutralnych 70% oraz krytycznie nastawionych 12,5%.

• GOVERNANCE W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM

Rektorzy/Prorektorzy biorący udział w badaniu ocenili również obszar *governance* w szkolnictwie wyższym w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza „fatalnie”, a 10 „znakomicie”. Następnie zostali przyporządkowani do jednej z 3 grup w zależności od oceny jaką zaznaczyli – entuzjaści (8,9,10), neutralni (5,6,7), krytycy (1,2,3,4).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
		4	5	17	14	13	9	3		65
		6%	8%	26%	21%	20%	14%	5%		100%

Wśród badanych można wyłonić 19% entuzjastów obszaru *governance* w szkolnictwie wyższym, aż 67% osób o poglądach neutralnych oraz 14% o zdaniu krytycznym.

Warto odnotować, że odpowiedzi w tych dwóch ostatnich sprawach wobec dużego zróżnicowania poglądów oraz braku odwoływania się do wymiernych kryteriów i wskaźników, układają się w rozkład przypominający rozkład normalny. Należy zauważyć jednak, że żadna z poprzednich statystyk nie wykazuje takiego charakteru.

3. WNIOSKI

- Zapewnienie autonomii uczelni w wielu obszarach jest uznawane za kluczowe.
- Do zadań państwa należy przede wszystkim zapewnienie szkolnictwu wyższemu niezbędnego finansowania ze środków publicznych.
- Minister nie powinien mieć wpływu na sposób dysponowania zasobami oraz na bieżące zarządzanie działalnością uczelni.
- Nie jest akceptowane, aby Minister posiadał kompetencje polegające m. in. na wydawaniu zgody na decyzje uczelni odnośnie zatrudniania i zwalniania pracowników, prowadzenia przez uczelnie współpracy krajowej i międzynarodowej oraz członkostwo uczelni w organizacjach międzynarodowych.
- Nadzór i kontrola Ministra powinna dotyczyć przede wszystkim egzekwowania przestrzegania prawa przez uczelnie i wypełniania przez uczelnie obowiązków informacyjnych i sprawozdawczych w ustawowo określonym zakresie.
- Minister powinien ściśle współpracować z reprezentatywnymi podmiotami przedstawicielskimi w zakresie wprowadzania zmian prawnych, projektowania aktów legislacyjnych, przygotowywania projektów różnych dokumentów.
- Obecny sposób powoływania Rektora i Dziekana powinien zostać zachowany.
- Badani Rektory/Prorektorzy są przeciwni potrzebie tworzenia w uczelniach rad powierniczych wybieranych przez organ zewnętrzny, ale może byliby mniej sceptyczni gdyby rada powiernicza była powoływana przez senat.
- Zasada współpłatności za studia mogłaby zostać zaakceptowana jeżeli towarzyszyłby jej powszechnie dostępny system kredytów i pożyczek studenckich.
- Za bardzo ważny uznawany jest sprecyzowany i stabilny system finansowania badań naukowych.
- Regulacje ustawowe powinny mieć ogólny charakter, należy zwiększyć rolę statutu uczelni jako źródła prawa.
- Szkolnictwo wyższe nie potrzebuje rewolucyjnych zmian ustrojowych.
- Celem nowej ustawy powinno być odbiurokratyzowanie, zwiększenie autonomii uczelni i deregulacja.

3. KANONY, REKOMENDACJE ORAZ ZAŁOŻENIA FUNDAMENTALNE DOTYCZĄCE WYBRANYCH ROZWIĄZAŃ SYSTEMOWYCH W USTAWIE 2.0²

Opracowali: Prof. Jerzy Woźnicki, Przewodniczący KSPSW KRASP,
Dr Iryna Degtyarova, Sekretarz KSPSW KRASP

I. Kanony konstytucyjne

W Art. 70 ust. 5 Konstytucji RP czytamy m.in.: *„Zapewnia się autonomię szkół wyższych na zasadach określonych w ustawie”*.

W Art. 73 Konstytucji RP znajdujemy następujące stwierdzenie: *„Każdemu zapewnia się wolność twórczości artystycznej, badań naukowych oraz ogłaszania ich wyników, wolność nauczania, a także wolność korzystania z dóbr kultury”³*.

Pozytywnym przykładem właściwej regulacji z uwzględnieniem gwarancji konstytucyjnych, jest art. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z 2005 r. w brzmieniu:

„1. Uczelnia jest autonomiczna we wszystkich obszarach swojego działania na zasadach określonych w ustawie.

2. Uczelnie kierują się zasadami wolności nauczania, badań naukowych i twórczości artystycznej.

3. Uczelnie, pełniąc misję odkrywania i przekazywania prawdy poprzez prowadzenie badań i kształcenie studentów, stanowią integralną część narodowego systemu edukacji i nauki.

4. Uczelnie współpracują z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w szczególności w zakresie prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz podmiotów gospodarczych, w wyodrębnionych formach działalności, w tym w drodze utworzenia spółki celowej, o której mowa w art. 86a, a także przez udział przedstawicieli pracodawców w opracowywaniu programów kształcenia i w procesie dydaktycznym.

5. Organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego mogą podejmować decyzje dotyczące uczelni tylko w przypadkach przewidzianych w ustawach.”

Komentarz: Autonomia oznacza w istocie swobodę odpowiedzialną i nadzorowaną, spełniającą wymogi transparentności i rozliczalności⁴

² Autor niniejszej propozycji odwołuje się do treści dwóch opracowań przyjętych przez KRASP: „Strategii rozwoju Szkolnictwa wyższego w 2010-2020. Projekt środowiskowy” (2009); oraz „Programu rozwoju szkolnictwa wyższego do 2020” (2015), a także do publikacji książkowej J. Woźnickiego pt „Uczelnie akademickie jako instytucje życia publicznego” (2007).

³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. Tekst ujednolicony <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970780483>

⁴ Woźnicki J., red. (2015). Deregulacja w systemie szkolnictwa wyższego. Program rozwoju szkolnictwa wyższego do 2020 r. Część V, FRP, KRASP, Warszawa, s.22

II. Wybrane rekomendacje opracowane przez FRP, przyjęte przez KRASP w roku 2015

A. Rekomendacje dotyczące konstytucyjnych podstaw regulacji szkolnictwa wyższego

Rekomendacja 1.1.

Regulacja nie może naruszyć istoty autonomii szkoły wyższej. Oznacza to, że w tym zakresie powinna znaleźć zastosowanie – w stosunku do niepublicznych podmiotów prawa (a więc i uczelni niepublicznych) wywodzona z art. 31 ust. 3 Konstytucji, a także w stosunku do obdarzonych autonomią podmiotów publicznych w postaci szkół publicznych – zasada proporcjonalności.

Można ją w skrócie przedstawić jako ingerencję w sprawy danego samodzielnego podmiotu tylko wtedy, gdy jest to konieczne i w stopniu wymaganym do osiągnięcia zamierzonego celu wyrażającego niewątpliwy interes publiczny. Istnieje konieczność zachowywania właściwej równowagi między niekorzystnymi dla danego podmiotu rezultatami interwencji a zamierzonym celem, jak również przy niedopuszczalności stosowania nadmiernych środków.

Rekomendacja 1.2.

Ze względu na szerszy zakres realizowania zadań publicznych ze środków publicznych przez – utworzone właśnie w tym celu – uczelnie publiczne, istnieją podstawy do zróżnicowania zakresu i intensywności ustawowej regulacji ustroju i funkcjonowania uczelni publicznych i uczelni niepublicznych. Oznacza to postulat zasadniczo mniejszego stopnia regulacji odnoszącej się do uczelni niepublicznych i większego w odniesieniu do uczelni publicznych, ale wynikającego w znacznym stopniu – co zarazem wskazuje cel i granice regulacji – z wykonywania zadań publicznych finansowanych ze środków publicznych. Istnieje jednak oczywista konieczność zachowania wspólnego „rdzenia” normatywnego dla wszystkich porównywalnych szkół – w zakresie, o którym mowa w pkt. 3, oraz w odniesieniu do statusu nauczycieli akademickich). Zasada równego traktowania wszystkich uczelni (którą można wywieść z art. 32 Konstytucji) może, zgodnie z jej rozumieniem przyjętym przez Trybunał Konstytucyjny, odnosić się tylko do relewantnych w danym zakresie cech wszystkich uczelni, nie tylko umożliwiając, ale i wręcz nakazując ich prawne zróżnicowanie tam, gdzie relewantność występuje jedynie w odniesieniu do określonych grup szkół wyższych.

Rekomendacja 1.3.

Studentów i doktorantów szkół wyższych, tak publicznych, jak i niepublicznych, łączy z uczelnią stosunek typu administracyjnoprawnego w ramach jej władztwa zakładowego. Z jednej strony, ze względu na autonomię, oznacza to, że organów uczelni, w szczególności uczelni publicznych, nie można traktować na równi z organami administracji publicznej, z drugiej jednak strony stosunki umowne mogą mieć jedynie znaczenie uzupełniające. W konsekwencji, uczelnie, także niepubliczne, nie mogą być co do zasady traktowane jako przedsiębiorcy.

W żaden sposób nie wyklucza to występowania przedsiębiorców w roli założycieli uczelni, prawnie odróżnionych jednak od uczelni – swoistego zakładu administracyjnego ani nie wyklucza

możliwości powadzenia przez uczelnie działalności komercyjnej, mogącej jednak mieć jedynie charakter subsydiarny, a nie podstawowy. Administracyjnoprawny charakter stosunku studentów i doktorantów oznacza zarazem konieczność wystarczająco szczegółowego uregulowania statusu tych destynatariuszy w przepisach ustawowych.

Rekomendacja 1.4.

Niezbędne jest respektowanie przez twórców legislacji odniesień procesu deregulacji w szkolnictwie wyższym do wymogów swobody i autonomii uczelni jako wartości nie tylko fundamentalnych, ale i konstytucyjnych. Służyłoby temu szersze wykorzystanie mechanizmów tzw. autoregulacji. Jeżeli ustawa nie wskazuje – z uwzględnieniem zasady proporcjonalności – innych aktów wewnętrznych uczelni jako instrumentu wykonawczego unormowania określonych w niej materii, instrumentem regulacji jest statut uczelni w ramach przysługującej jej autonomii.

Rekomendacja 1.5.

Należy postrzegać problem deregulacji, mającej w szkolnictwie wyższym z założenia charakter

selektywny, na szerszym tle uwarunkowań związanych ze stanowieniem prawa, w szczególności regulującego system szkolnictwa wyższego. Właściwej regulacji spełniającej wymogi deregulacyjne, służy stosowanie standardów prawidłowej legislacji, stosowanie dobrych praktyk w tym zakresie oraz odwoływanie się w procesie interpretacji przepisów prawa do strony funkcjonalnej, a nie jedynie gramatycznej, która ma pierwszeństwo. Umożliwiłoby to ograniczenie zjawiska określanego czasami jako tzw. zasada tępego legalizmu, z czym mamy zbyt często do czynienia w procesie interpretacji prawa⁵.

B. Rekomendacje o charakterze regulacyjnym

Rekomendacja 2.1.

Ustawodawstwo powinno – w stworzonych przez siebie ramach instytucjonalnych – zapewniać uczelniom publicznym możliwość wyboru najbardziej odpowiedniego dla każdej z nich modelu w ramach wskazanego niezbędnego minimum regulacji. Tak dzisiaj nie jest. Potwierdza to, że w szkolnictwie wyższym niezbędna jest deregulacja. Z przyczyn, które przedstawiamy niżej, pożądana deregulacja powinna mieć charakter selektywny. Co należałoby do wzmiankowanego, niezbędnego minimum regulacji. Niezbędne jest by utworzenie szkoły wyższej wymagało decyzji właściwego organu władzy publicznej albo udzielenia w odpowiedniej formie pozwolenia przez właściwy organ państwa. Podobnie, prowadzenie studiów w szkole wyższej odbywać się powinno po uzyskaniu akredytacji właściwego organu wskazanego w ustawie. Podejmowanie studiów wymaga bowiem zaufania wobec instytucji kształcącej – tym większego, im dłużej nominalnie trwają studia, także te bezpłatne. Stanowi to rodzaj inwestycji osobistej studenta, który powierza uczelni cenny dla niego kapitał swoich kilku lat przeznaczonych na studia. Wszystko to sprawia, że uczelnie, w stopniu znacznie większym niż firmy szkoleniowe, muszą być instytucjami zaufania

⁵ Część V Deregulacja w systemie szkolnictwa wyższego, S.140-144

publicznego. Poziom tego zaufania wiąże się z określonymi gwarancjami ze strony państwa, wynikającymi z jego roli regulacyjnej i nadzorczej.

Rekomendacja 2.2.

Państwo musi wypełniać zadania pielęgnowania ładu systemowego oraz finansowania budżetowego, a to wymaga precyzyjnych regulacji. Państwo bowiem, sprawując nadzór nad szkolnictwem wyższym, musi zachować zdolność skutecznego reagowania w negatywnych sytuacjach występujących w uczelniach, co wymaga odpowiednich i szczegółowych regulacji. Zjawiska patologiczne, ujawniane publicznie w niektórych – jak dotąd nielicznych – uczelniach, potwierdzają taką potrzebę. Nie można pozostawić tego wyłącznie oddziaływaniom rynkowym, nie tylko dlatego, że uczelnie korzystają z finansowania budżetowego, lecz przede wszystkim z powodu, z natury rzeczy odłożonej w czasie, zdolności studentów do własnej oceny sposobu prowadzenia i jakości studiów. Ład systemowy wprowadzony i gwarantowany przez państwo z założenia obniża ryzyko zastępowania studiów ich pozorowaniem, czego kandydat na studia, a w znacznym zakresie także student, nie jest w stanie w dostatecznym stopniu ocenić samodzielnie. W tym znaczeniu, stracone lata byłyby niemożliwe do odzyskania. Wymienione względy wśród innych tu niewymienionych powodują, że szkolnictwo wyższe nie może ulec zupełnej deregulacji.

Rekomendacja 2.4.

Szkolnictwo wyższe jest rodzajem systemu demokratycznego, który – respektując wymogi podmiotowości środowiska akademickiego – powinien być oparty na trzech fundamentach: procedurach, efektach i zasadzie partycypacji w podejmowaniu decyzji (a nie jedynie w przygotowywaniu propozycji). Dotąd dominował pierwszy z tych elementów (procedury). NCBR, NCN, KRK wprowadzają nas w obszar drugiego z nich (efekty). Realne wdrożenie trzeciego wymaga partnerstwa organów władzy publicznej z reprezentatywnymi partnerami społecznymi – kompetentnymi i odpowiedzialnymi. Tego typu partnerstwo otworzyłoby drogę do wskazania wymaganego zakresu regulacji oraz deregulacji w szkolnictwie wyższym i nauce

C. Rekomendacje deregulacyjne o charakterze systemowym

Rekomendacja 3.2.

1. Rozważając kwestie deregulacji, której prawnym efektem powinien być wzrost znaczenia regulacji uczelnianej, dokonywanej przede wszystkim w ramach statutu – i odpowiadający temu wzrostowi wzrost przedmiotowego zakresu nadzoru prawnego wykonywanego przez właściwego ministra lub w jego imieniu – należy zwrócić uwagę na potrzebę rozwoju autoregulacji o charakterze środowiskowym. Należy ją przy tym ujmować pod kątem ogólnego rozwoju instrumentów governance (w szczególności multi-level governance) we współczesnym zarządzaniu publicznym⁶ – które to instrumenty, co trzeba podkreślić, dopiero powoli i nazbyt powoli znajdują zastosowanie w zarządzaniu naszymi sprawami publicznymi.

⁶ H. Izdebski, op.cit., s. 126 i nast., 352 i nast. oraz cytowana tam literatura.

2. Tym samym, można mówić o rysowaniu się systemu środowiskowej autoregulacji o charakterze właściwym nowoczesnym ideom public governance. Regulacja ta nie zastępuje regulacji ustawowej ani regulacji na poziomie uczelni – jednakże, w swoim zakresie oddziaływania może, zwłaszcza w odniesieniu do środowiska uczelni akademickich (a te są również silnie reprezentowane np. w Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów), zmniejszyć zapotrzebowanie na regulację ustawową i stać się znaczącą przesłanką deregulacji.

3. Uznany prawnie instrumentem autoregulacji jest ustalanie standardów jakości kształcenia i czuwanie nad ich realizacją⁷ – w wydaniu ciała o charakterze oficjalnym (Polska Komisja Akredytacyjna), ale też i ciała o charakterze środowiskowym (w szczególności Akademickiej Komisji Akredytacyjnej), przewidzianych w art. 55 ust. 1 pkt. 3 prawa o szkolnictwie wyższym. Fakt, że oficjalne wydanie mechanizmu akredytacji okazało się niezgodne z konstytucyjnymi standardami funkcjonowania administracji publicznej (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 25 lipca 2013 r., sygn. SK 61/12 – OTK-A 2013 nr 6, poz. 84, oznaczający konieczność istotnej zmiany przepisów dotyczących PKA do lutego 2015 r.), powinien prowadzić do gruntownego przemyślenia całej przyjętej konstrukcji i nadania jej charakteru zarazem autoregulacyjnego i poddanego kontroli sądowej, przy poszerzeniu możliwości alternatywnego wykorzystywania PKA i instytucji środowiskowych(ej).

Rekomendacja 3.4.

Skuteczne przeprowadzenie procesu deregulacji wymaga rozważenia fundamentalnej koncepcji stanowienia prawa. Odrzucone powinny zostać zwłaszcza te elementy postępowania, które doprowadziły do istniejącego stanu nadregulacji nie tylko w szkolnictwie wyższym, ale w całym sektorze wiedzy.

Właściwe jest przyjęcie następujących założeń i odniesień:

- odrzucenie tezy o dominacji prewencyjnej roli aktu prawnego, z góry zapobiegającej wszystkim domniemanym patologiom w systemie;
- ograniczenie liczby i zakresu delegacji do aktów wykonawczych;
- adresowanie przepisów ustawy przede wszystkim do ministra jako organu będącego przedmiotem regulacji, która musi zostać określona wyczerpująco;
- przyjęcie założenia o roli ustawy w odniesieniu do uczelni jako przede wszystkim zbioru ogólnych reguł prawnych o charakterze ustrojowym i delegacji statutowych;
- eliminowanie przepisów narzucających udział w mikrozarządzaniu w uczelniach; przyjęcie zasady regulowania działania instytucji w ich statutach, z wyjątkiem niezbędnych regulacji na poziomie lub o charakterze systemowym. Należy regulować wymogi przejrzystości i rozliczalności uczelni oraz uprawnienia organów i obszary gwarancji praw, a także reguły weryfikacji i

⁷ M. Stachowiak-Kudła, Autonomia szkół wyższych a instytucjonalne mechanizmy zapewnienia jakości w Polsce i wybranych państwach europejskich, Warszawa 2011.

uzyskiwania efektów – zgodnie z zasadami nadzoru, a deregulować sposoby i ścieżki uzyskiwania efektów oraz procedury.

Rekomendacja 3.6.

Należy ograniczyć zakres nadmiernego stosowania trzystopniowego systemu tworzenia prawa (ustawa – rozporządzenie – statut uczelni) na rzecz dwustopniowego (ustawa – statut uczelni). Należy zmniejszyć skalę i zakres delegacji do aktów wykonawczych, z czym wiązać należy pewną zmianę charakteru ministerstwa właściwego jako organu, z zarządczej na bardziej strategiczną – ważniejszą dla rozwoju systemu. W latach 2011–2014 w znacznym stopniu wzrosła ich miara (rozumiana jako suma objętości rozporządzeń oraz ich liczba). Ostatnie dwie nowelizacje przyniosły prawdziwy rozkwit inwencji legislacyjnej w tym zakresie. Z tych względów rozporządzenia wymagają istotnej deregulacji. Trzeba przywrócić tezę, która przyświecała procesom legislacyjnym w 2005 r., o potrzebie wzmocnienia roli statutu jako źródła prawa. Statut w systemie źródeł prawa powinien odzyskać swoją utraconą pozycję. Statut musi wypełniać delegacje ustawowe, których na gruncie zderegulowanej ustawy powinno być znacznie więcej. W niezbędnym zakresie powinien regulować wszystkie obszary nieuregulowane w ustawie. Należy odstąpić od praktyki, że niejako odruchem legislacyjnym jest przenoszenie na drugi poziom, czyli do rozporządzeń, spraw niemieszczących się w zderegulowanej ustawie. Właściwym miejscem wielu regulacji dotyczących działania uczelni w zdywersyfikowanym systemie szkolnictwa wyższego, powinny stać się ich statuty.

W takiej sytuacji, byłaby możliwa stosunkowo daleko posunięta deregulacja w sferze uprawnień i ustroju uczelni akademickich, odpowiadająca konstytucyjnej zasadzie autonomii – co oznaczałoby, przy wskazanym wyżej, prawidłowym interpretowaniu dyspozycji art. 17 Prawa o szkolnictwie wyższym, pozostawienie znacznej, większej niż obecnie, swobody regulacyjnej statutom tych uczelni. Co do uczelni zawodowych, możliwości deregulacji byłyby z natury rzeczy bardziej ograniczone, a być może należałoby wprowadzić nowe elementy regulacyjne (z uwzględnieniem możliwości włączenia Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego w procesy podejmowania stosownych decyzji przez właściwego ministra).

Rekomendacja 3.8.

Kreowaniu kapitału społecznego sprzyja zasada, że partnerami państwa w realizacji polityki wobec sektora wiedzy powinni być m.in. partnerzy środowiskowi, a w tym zwłaszcza umocowane w ustawach reprezentatywne organy i podmioty przedstawicielskie, a także organizacje pozarządowe pożytku publicznego, w tym stowarzyszenia i federacje twórców. Takie partnerstwo w procesie stanowienia prawa sprzyja wprowadzaniu rozwiązań o charakterze deregulacyjnym.

W świetle rozumienia pojęcia „deregulacji” przyjętego w tym opracowaniu, znaczenie dla procesów deregulacyjnych mają przede wszystkim prace legislacyjne. Deregulacja powinna być prowadzona we współdziałaniu z partnerami środowiskowymi, a w tym zwłaszcza z RGNiSW i konferencjami rektorów KRASP (KRePSZ) i KRZaSP, z priorytetem dla tzw. deregulacji funkcjonalnej, w szczególności w odniesieniu do reguł prawnych ograniczających swobodę podejmowania decyzji przez organy uczelni. Powinno to dotyczyć m.in. sposobu finansowania

uczelni ze środków publicznych oraz swobody w dysponowaniu nimi przez uczelnie. Inne, niewymienione tutaj regulatory powinny być stosowane jako naturalne narzędzia sterowania funkcjonowaniem i rozwojem poszczególnych instytucji, a ich działanie powinno być zakłócanie przez legislatora jedynie w przypadkach rzeczywiście tego wymagających ze względu na uzasadniony interes systemu szkolnictwa wyższego. Osobnym regulatorem jest rynek, którego zakres funkcjonowania w szkolnictwie wyższym – z definicji ograniczony – zależy od decyzji politycznych, wynikających z przyjętej koncepcji ustrojowej szkolnictwa wyższego w kraju.

Rekomendacja 3.13.

Jednym z istotnych obszarów pożądanej deregulacji w szkolnictwie wyższym pozostaje obszar finansowania uczelni i obiegu środków finansowych. Dotyczyć to powinno istotnego ograniczenia barier administracyjnych wynikających z przepisów zawartych w ustawach i rozporządzeniach. Silnie ograniczają one możliwość prowadzenia przez rektorów elastycznej polityki dysponowania środkami finansowymi pozyskiwanymi przez uczelnie, oczywiście przy zapewnieniu wymaganej transparentności podejmowanych decyzji i reguł kontroli zarządczej.

Rekomendacja 3.14.

Wspólnym przedsięwzięciem władz publicznych i uczelnianych powinno stać się dążenie do stworzenia warunków do powstawania w uczelniach tzw. kapitału żelaznego (ang. endowment) i możliwości pozyskiwania środków z bardziej zróżnicowanych źródeł, w tym niepublicznych. Konsekwencją powinno być odstąpienie od anachronicznej dziś zasady, iż każdy rodzaj środków wpływających do uczelni, bez względu na ich źródło, staje się z definicji środkiem publicznym, podlegającym takim samym ograniczeniom.

Rekomendacja 3.15.

1. Jednym z istotnych, potencjalnych elementów procesu deregulacji (w szerokim rozumieniu), może być tzw. deregulacja dedykowana wprowadzona dla osiągnięcia określonego celu. Takim celem mogłaby stać się konsolidacja, której podjęcie przez zainteresowane uczelnie powinno wiązać się z określonymi korzyściami o charakterze deregulacyjnym. Mogłoby to dotyczyć przede wszystkim konsolidacji instytucjonalnej, ale także konsolidacji procesów. Innym przykładem może tu być deregulacja jako instrument dywersyfikacji instytucjonalnej. Mogłoby to dotyczyć sytuacji, gdy wskazana grupa uczelni spełniających określone kryteria, uzyskiwałaby – ze względu na priorytetowe cele rozwoju systemu szkolnictwa wyższego – zwolnienie z pewnych rygorów regulacyjnych.

III. Założenia fundamentalne. Stanowisko szczegółowe w kluczowych kwestiach⁸

Ustrój uczelni:	WPROWADZENE <u>Słowa kluczowe:</u> zakład administracyjny, stosunki administracyjno-prawne, działalność gospodarcza – jedynie wydzielona i nie obejmująca misji akademickiej; stosunki cywilno-prawne jedynie wyjątkowe; relacja uczelnia – student: stosunek staranności a nie rezultatu. UCZELNIA JAKO ZAKŁAD ADMINISTRACYJNY - Szkoły wyższe publiczne i niepubliczne w tym samym stopniu są zakładami administracyjnymi na gruncie prawa administracyjnego, wykonującymi zadania publiczne (kształcenie). - Uczelnia ma obowiązki jako zakład administracyjny i nie wynikają one przede wszystkim z umowy o czesne, ale z tożsamości uczelni. - Odpłatność lub nie, z punktu widzenia zakładu administracyjnego jest obojętna, ważne jest samo świadczenie jako takie, a nie sposób finansowania. - Destynatariusz – student poddaje się władztwu w zakresie określonym w statucie i regulaminie studiów. Stosunek władztwa zakładowego występuje zarówno w uczelniach publicznych, jak i niepublicznych. - Decyzje dotyczące statusu destynatariusza są decyzjami administracyjnymi – przysługuje tu odwołanie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. - Mamy tu do czynienia z misją zakładu administracyjnego, który nie jest powołany z definicji do prowadzenia działalności gospodarczej. RELACJE PRAWNE W UCZELNI - Stosunek cywilnoprawny na gruncie ustawy jest drugorzędny, stąd podobieństwo publicznych i niepublicznych szkół wyższych. - W ustawie podtrzymujemy model uczelni, która nie jest przedsiębiorstwem – gdy są spory sprawa trafia nie do Sądu
-----------------	--

⁸ Wybrane stwierdzenia zawarte w niniejszej tabeli zostały zaczerpnięte z publikacji książkowej Woźnicki J. (2007). Uczelnie akademickie jako instytucje życia publicznego. FRP, Warszawa oraz Woźnicki J., red. (2015). Deregulacja w systemie szkolnictwa wyższego. Program rozwoju szkolnictwa wyższego do 2020 r. Część V, FRP, KRASP, Warszawa.

Zostało także wykorzystane opracowanie KRASP „Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego: 2010-2010. Projekt środowiskowy”, 2009, Warszawa, p.5.4. System szkolnictwa wyższego.

	Cywilnego, lecz do Sądu Administracyjnego. - Działalność gospodarcza jest jedynie dodatkowa w uczelni. - W szkole wyższej obowiązuje „stosunek sprawnego działania”, a nie „stosunek skutku”. Uczelnia nie jest zobowiązana nauczyć, ma tylko uczyć – tyle, że starannie (musi dochowywać zasady staranności). OSOBOWOŚĆ PRAWNA - Uczelnia publiczna jest państwową osobą prawną. - Uczelnia to samodzielny podmiot obrotu – samodzielnie ponosi swoje zobowiązania. - Wszystko jest budowane na analogii z prawami i zobowiązaniami osoby fizycznej.
Tworzenie uczelni i jej znoszenie:	Regulacje jak w obecnej ustawie.
Minister:	1. Podporządkowanie wszystkich uczelni działających w systemie szkolnictwa wyższego jednolitym zasadom nadzoru ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego, z ustawowym zapewnieniem udziału Ministra Obrony Narodowej oraz ministrów właściwych: do spraw wewnętrznych, do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, do spraw zdrowia, do spraw gospodarki morskiej, (tj. ministrów branżowych), w nadzorowaniu oraz finansowaniu uczelni w celu realizacji zadań należących odpowiednio do zakresu działania tych ministrów. 2. Zmiana zakresu i sposobu działania ministerstwa tak, aby efektywnie mogły być wykonywane następujące zasadnicze zadania ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego: • sprawowanie nadzoru nad działaniem systemu szkolnictwa wyższego, w tym nad zgodnością działań uczelni wszystkich typów z przepisami prawa, statutem i treścią udzielonego pozwolenia na utworzenie uczelni niepublicznej oraz egzekwowanie reguł systemowych; • wydawanie aktów wykonawczych do ustaw we współdziałaniu z innymi zainteresowanymi podmiotami; • przedkładanie Radzie Ministrów projektów dokumentów rządowych, dotyczących szkolnictwa wyższego i nauki, w tym

	założeń zmian ustawowych; • udział w przygotowaniu budżetu państwa w odniesieniu do działów szkolnictwo wyższe oraz nauka; • dokonywanie podziału pierwotnego środków finansowych, w zakresie określonym w ustawach, przeznaczonych na szkolnictwo wyższe i naukę w budżecie państwa, w tym na zadania objęte zakresem działań agencji rządowych; • podejmowanie decyzji w ramach zakresu działania ministra w sprawach dotyczących dysponowania środkami na realizację innych zadań na rzecz szkolnictwa wyższego i nauki, w tym programów operacyjnych przewidujących realizację zadań finansowanych ze środków Unii Europejskiej; • reprezentowanie Polski na arenie międzynarodowej w sprawach dotyczących szkolnictwa wyższego i nauki oraz koordynacja działań wynikających ze zobowiązań i umów międzynarodowych zawieranych przez Rzeczpospolitą Polską. 3. Stworzenie narzędzi wspomagających sprawowanie przez ministra efektywnego nadzoru oraz wypełnianie funkcji regulacyjnych i planistycznych w szkolnictwie wyższym: • wprowadzenie stałego programu systemowych i instytucjonalnych badań nad szkolnictwem wyższym, z rolą ministerstwa jako koordynatora lub zleceniodawcy planowo realizowanych projektów, z wykorzystywaniem wyników tych prac dla wypełniania funkcji ministra; • wprowadzenie rozwiązań organizacyjnych, zapewniających ministrowi zaplecze eksperckie, przygotowane organizacyjnie do merytorycznego współdziałania z Radą Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz z umocowanymi w ustawie konferencjami rektorów i innymi instytucjami działającymi w systemie szkolnictwa wyższego; • pielęgnowanie infrastruktury informacyjnej, umożliwiającej pozyskiwanie od uczelni i przetwarzanie informacji niezbędnych do sprawowania nadzoru nad uczelniami oraz planowania rozwoju systemu szkolnictwa wyższego i nauki. 4. Usuwanie nadregulacji w systemie szkolnictwa wyższego poprzez:
--	--

	• eliminowanie – w ramach selektywnej deregulacji w systemie szkolnictwa wyższego – przepisów biurokratyzujących system lub narzucających udział państwa w mikrozarządzaniu w uczelniach; • różnicowanie nakładanych na uczelnie rygorów ustawowych, dotyczących dysponowania środkami finansowymi, w zależności od źródła ich pochodzenia, umożliwiające racjonalizację działania uczelni.
Ustawa:	Zderegulowana, trzymająca się zasad pomocniczości, proporcjonalności, celowości, zaufania, ciągłości, przewidywalności, itp.
Statut:	Źródło prawa dywersyfikujące uczelnie, podtrzymywana reguła, że wszystko czego nie reguluje ustawa określa statut, wtedy jego ranga istotnie rośnie. Statut uczelni musi pozostawać znakiem autonomii uczelni – źródłem prawa i regulatorem obejmującym coraz większy zakres spraw uczelnianych (Program rozwoju szkolnictwa wyższego, s.30). Postuluje się zmianę nadużywanej praktyki trzystopniowego systemu tworzenia prawa dotyczącego instytucji szkolnictwa wyższego (ustawa – rozporządzenia – statuty uczelni) na stosowany częściej dwustopniowy (ustawa – statuty uczelni), a rozporządzenia należy wprowadzać tylko w wymagających tego przypadkach. Rekomendacja: wzmocnienie roli statutu jako źródła prawa (przyjęcie zasady regulowania działania instytucji w ich statutach, z wyjątkiem niezbędnych regulacji o charakterze systemowym). Statut w systemie źródeł prawa powinien odzyskać swoją utraconą pozycję. <u>Ustawa:</u> • wypełnia wymagania delegacji konstytucyjnych, a w tym określa zasady autonomii uczelni i ich prawa, a także zasady planowania, nadzoru i kontroli, w tym finansowej; • określa uprawnienia ministra (administracji szkolnictwa wyższego) i definiuje uczelnie, a w tym jak są tworzone i przez jakie podmioty, a także charakter stosunków uczelnia – student; • określa podstawowe zadania i rodzaje uczelni oraz ich organy,

	wskazując ich skład i zasady powoływania; • reguluje zasady finansowania oraz rodzaje i reguły obiegu środków w uczelniach, a także zasady działalności gospodarczej; • określa gwarancje praw i wolności, status nauczycieli akademickich oraz ich prawa i obowiązki, sprawy pracownicze (w tym dotyczące zatrudnienia i socjalne) a także zobowiązania • stron w systemie szkolnictwa wyższego, w tym zasady, tryb i narzędzia polityki publicznej wobec uczelni (rola rynku, dyscyplina finansowa, pomoc materialna); • odnosi się do uwarunkowań międzynarodowych w niezbędnym zakresie; • reguluje studia i studia doktoranckie; • ustanawia RGNiSW oraz zapewnia umocowanie konferencjom rektorów, komisji akredytacyjnej(ych), w przyszłości także Polskiej Agencji Wymiany Akademickiej; • ustanawia samorząd studencki (PSRP) i samorząd doktorancki (KRD) na szczeblu krajowym; • określa status, pozycję studentów i doktorantów w uczelniach i ich samorząd; • reguluje sprawy dyscyplinarne; • wprowadza inne zasady i warunki, np. dotyczące bezpieczeństwa; • reguluje inne działania w systemie szkolnictwa wyższego (diamentowy grant, instrumenty projakościowe itd.). <u>Statut:</u> • wypełnia delegacje ustawowe i reguluje w niezbędnym zakresie obszary nieuregulowane w ustawie lub uregulowane nie dość szczegółowo; • określa zasady działania uczelni oraz symbole i elementy jej tradycji (m.in. godło, sztandar, medale, odznaki), jej organy i jednostki organizacyjne, w tym podstawowe, szczegółowe
--	--

	zasady i tryb wyborów oraz działania organów i tworzenia jednostek; • określa regulacje sfery governance, w tym zasady mikrozarządzania (administrację i gospodarkę) w uczelni; • wprowadza inne szczegółowe reguły obowiązujące w uczelni, m.in. dotyczące oceny nauczycieli akademickich, zatrudniania i zwalniania, działania jednostek i komórek organizacyjnych; • precyzuje sprawy terenu uczelni, bezpieczeństwa i inne elementy funkcjonowania uczelni (Program., s.73-74) Właściwym miejscem wielu regulacji dotyczących działania uczelni w zdywersyfikowanym systemie szkolnictwa wyższego, powinny stać się ich statuty. W takiej sytuacji, byłaby możliwa stosunkowo daleko posunięta deregulacja w sferze uprawnień i ustroju uczelni akademickich, odpowiadająca konstytucyjnej zasadzie autonomii – co oznaczałoby, przy wskazanym wyżej, prawidłowym interpretowaniu dyspozycji art. 17 Prawa o szkolnictwie wyższym, pozostawienie znacznej, większej niż obecnie, swobody regulacyjnej statutom tych uczelni. Co do uczelni zawodowych, możliwości deregulacji byłyby z natury rzeczy bardziej ograniczone, a być może należałoby wprowadzić nowe elementy regulacyjne (z uwzględnieniem możliwości włączenia Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego w procesy podejmowania stosownych decyzji przez właściwego ministra).
Autonomia uczelni:	Podtrzymanie zasady, że minister może tylko tyle na co ustawa jawnie mu pozwala, stosowanie reguł, że uczelnia jest zarządzana wyłącznie przez jej organy wewnętrzne a autonomia obejmuje wszystkie obszary wymienione w raporcie EUA na temat autonomii (patrz fragment Raportu EUA http://www.university-autonomy.eu/): EUA – University Autonomy Tool - 4 dimensions: 1) Organisational Autonomy - 7 Indicators 2) Financial Autonomy - 11 Indicators 3) Staffing Autonomy - 8 Indicators 4) Academic Autonomy - 12 Indicators Organisational Autonomy includes: - Selection procedure for the executive head

	- Selection criteria for the executive head - Dismissal of the executive head - Term of office of the executive head - External members in university governing bodies - Capacity to decide on academic structures - Capacity to create legal entities
Odpowiedzialność uczelni:	Zasady rozliczalności i transparentności, gospodarka funkcjonuje na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów – jak dotąd, dedykowanie regulacje uelastyczniające rachunkowość, zasada dysponowania środkami finansowymi, które przyznane w ramach dotacji – przechodzą na kolejny rok i pozostają w uczelni, tak jak dotąd. Wolność umów z bankami i innymi podmiotami, odpowiedzialność na podstawie Ustawy o finansach publicznych w zakresie dyscypliny. Obowiązanie zasad audytu wewnętrznego i kontroli zarządczej – jak obecnie.
Organy:	W ustawie jedynie minimum regulacji, co obejmuje m.in. zasady dwukadencyjności (2 x 4 lata) organów jednoosobowych, zasada: szczegółowe ich kompetencje określa statut, ale w ustawie określone są zasady ich dotyczące. Intencja: organy jednoosobowe (rektor, dziekan) silniejsze, a kolegialne (senat, rady) słabsze niż obecnie. Zasada rządności instytucjonalnej ponad zasadą samorządności akademickiej, ograniczenie nadkolegialności, wyeksponowanie bardziej opiniodawczego charakteru organów kolegialnych, ale zachowanie zasady ich reprezentatywności (z udziałem studentów w organach akademickich (senat, rady wydziałów), ale nie w radach powierniczych) oraz prawa do wypowiedzania się w imieniu wspólnoty akademickiej. Uchwały organów kolegialnych dotyczą ogólnie zasad i reguł postępowania, jako podstawy polityki w uczelni, a nie decyzji w sprawach wykonawczych, w tym personalnych albo dotyczących dysponowania zasobami w ramach realizacji misji uczelni. Decyzje dotyczące spraw organizacyjnych, a w tym strukturalnych, pozostawione w kompetencjach organów jednoosobowych. Utrzymana zasada nadzoru rektora nad treścią uchwał senatu, z analogią w jednostkach podstawowych – jak obecnie.

Senat:	Organ kolegialny uczelni pochodzący z wyboru i mający charakter organu akademickiego, z rektorem jako przewodniczącym <i>ex officio</i>. Senat reprezentuje uprawnienia akademickie jako formalnie rada naukowa w dziedzinach nauk, tworząc uczelniane komisje uprawnione do prowadzenia w pełni, postępowań w sprawach awansów naukowych (rady wydziałów tracą takie uprawnienia). Senat zachowuje prawo do wyrażania w swoich uchwałach opinii społeczności akademickiej w sprawach, którymi jest ona zainteresowana. Rektor składa przed senatem roczne sprawozdanie z realizacji misji akademickiej przez uczelnię, które senat przyjmuje dokonując w tym obszarze oceny działalności rektora; senat nie jest przełożonym rektora. Senat wypowiada się w sprawach misji akademickiej oraz nadzoruje wdrażanie strategii uczelni w tym zakresie.
Dodatkowy organ obejmujący interesariuszy zewnętrznych:	Ewentualne utworzenie takiego organu wymagałoby wprowadzenia ustawowych ograniczeń: opcjonalnego dla uczelni charakteru oraz delegowania do regulacji statutowych kompetencji, zasad i trybu tworzenia oraz sposobu powoływania przez organ uczelniany (senat) a także określenia składu.
Rektor:	Kierownik uczelni jako jednostki w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, pracodawca w odniesieniu do Kodeksu pracy, przewodniczący senatu - Rektor jako organ jednoosobowy pozostaje zarządem uczelni, nadzorowanym przez organy wewnętrzne uczelni: w sprawach realizacji misji akademickiej - przez senat, w sprawach zarządzania mieniem, finansami i rozwoju zasobów uczelni – przez radę powierniczą; nadzór nad wdrażaniem strategii – sprawują senat i rada powiernicza – każdy organ w zakresie swej kompetencji. Oba te organy uczestniczyłyby także, w sposób określony w statucie, w procesie powoływania rektora. W sprawach akademickich rektor współdziała z prorektorami, których zakres działania określa w zarządzeniu kompetencyjnym (jak obecnie). W sprawach zarządzania zasobami i rozwoju uczelni rektor współdziała z kanclerzem, którego zatrudnia określając jego szczegółowe kompetencje – jak obecnie, oraz kwestorem, jako zastępcą kanclerza, działających samodzielnie w granicach i na podstawie ustawy o rachunkowości.

	Fundamentalnym zadaniem rektora jest harmonizowanie dwóch wymienionych obszarów działania uczelni – sfery akademickiej oraz sfery zarządczej w odniesieniu do zasobów i rozwoju. Utrzymana pozostaje zasada pełnego władztwa rektora nad uczelnią, a w tym domniemania kompetencji rektora, który może udzielać pełnomocnictw – jak to się dzieje aktualnie.
Sposób powoływania rektora:	Ogólne wymagania kwalifikacyjne dla kandydatów na rektora oraz zasady i tryb wyboru powinny być delegowane w większym niż dzisiaj stopniu do regulacji statutowych, w warunkach ograniczenia liczby kadencji w ustawie oraz wskazania przez nią organu (ów) uczelnianego (ych) działającego (współdziałających w określonym zakresie) przy powoływaniu rektora.
Habilitacja:	Habilitacja pozostaje. Przekształca się ją jednak tak aby stała się procesem potwierdzenia dla części doktorów, tych z odpowiednio zwiększonymi osiągnięciami, uprawnień do uczestniczenia w charakterze promotora, recenzenta i uczestnika głosowań w sprawach przyznawania kolejnych doktoratów; habilitacja nie musi pozostawać drugim stopniem naukowym.

4. ZESTAWIENIE UWAG, KOMENTARZY I PROPOZYCJI KOMISJI DS. STRATEGICZNYCH PROBLEMÓW SZKOLNICTWA WYŻSZEGO KRASP, W ODNIESIENIU DO PROJEKTÓW ZAŁOŻEŃ DO USTAWY 2.0 TRZECH ZESPOŁÓW MNISW

*Opracowane przez Zespół Redakcyjny i przyjęte przez KSPSW KRASP,
pod redakcją prof. J. Woźnickiego*

WPROWADZENIE

Zasadnicza uwaga, o której wspomina w szczególności projekt Założeń Zespołu prof. M. Kwieka oraz częściowo projekt Założeń Zespołu dr.hab. A.Radwana, co KRASP podnosi niezmiennie od wielu lat, stwierdza, iż nie ma możliwości dokonania realnego postępu w reformowaniu systemu szkolnictwa wyższego i nauki bez znaczącego zwiększenia nakładów na szkolnictwo wyższe i naukę. Wynika to z absolutnie niedostatecznego ich finansowania, mniej więcej 2 razy niższego niż średnia w Unii Europejskiej jeśli chodzi o szkolnictwo wyższe i prawie 3 razy niższego niż średnia w Unii Europejskiej jeśli chodzi o badania naukowe, mierzonego % PKB. Stosowne dane szczegółowe były przez KRASP wielokrotnie przedstawiane kolejnym premierom, ministrom, komisjom sejmowym i senackim. Nalegamy zatem na przedstawienie mapy drogowej dochodzenia do średniej unijnej w tym zakresie.

1. SYSTEM SZKOLNICTWA WYŻSZEGO. KOMPETENCJĘ MINISTRA. AUTONOMIA

1.1. Kompetencje władcze i nadzorcze organów państwa

Projekty trzech zespołów MNiSW (tj. zespołu prof. H. Izdebskiego – dalej projekt H.Izdebskiego lub Izdebski), zespołu prof. M. Kwieka (dalej projekt M. Kwieka lub Kwiek) oraz zespołu dr.hab. A. Radwana – dalej projekt A. Radwana lub Radwan) określają ogólne zasady odbiurokratyzowania i decentralizacji szkolnictwa wyższego.

Projekt zespołu prof. H. Izdebskiego charakteryzuje się systemową konsekwencją.

W projekcie zespołu dr.hab. A. Radwana problematyka dot. kompetencji nadzorczych ministra nie jest dostatecznie rozwinięta, stanowisko zespołu w zakresie wizji zarządzania w systemie szkolnictwa wyższego nie zawsze jest jasne, a w wielu przypadkach pozostaje sprzeczne z utrwaloną w naszym kraju tradycją akademicką.

Najbardziej szczegółowe i konkretne zasady zarządzania i kompetencji nadzorczych w rozumieniu prawa określa projekt zespołu prof. M. Kwieka

Pozytywnie ocenione przez Komisję Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego (dalej – KSPSW KRASP lub Komisja) i rekomendowane do umocowania w nowej Ustawie 2.0 są następujące założenia:

1. Propozycja jednolitości systemu szkolnictwa wyższego i skupienia kompetencji nadzorczych państwa dotyczących szkolnictwa wyższego w jednym organie – MNiSW (Izdebski/Kwiek) jest godna poparcia. Sytuacja, kiedy nadzór w systemie szkolnictwa wyższego sprawuje 6 ministrów powoduje brak spójności i jednolitości w polityce naukowej i edukacyjnej, zasadach finansowania i w trybie działania. Taka propozycja jest też zgodna z pozycją KRASP zawartą w Strategii rozwoju szkolnictwa wyższego, projekt środowiskowy z 2009 r.

2. Uzasadnione jest zaproponowane w projekcie H. Izdebskiego zachowanie charakteru nadzoru łączącego możliwość działania prewencyjnego z represyjnym (działania wobec uczelni, naruszających prawo).

3. Zasadne jest przychylenie się do propozycji utrzymania ograniczenia kompetencji nadzorczych państwa/ministra. Minister ma jasne i jednoznacznie określone w ustawie kompetencje nadzoru, które może stosować w systemie szkolnictwa wyższego i wobec uczelni. Takie kompetencje powinny dotyczyć przede wszystkim kategorii spraw ustrojowych i ekonomiczno-majątkowych.

4. Sprawozdawczość wymagana od uczelni powinna móc być realizowana w ramach jednego spójnego standardu informatycznego (Izdebski, Kwiek).

5. Wprowadzenie zamkniętego katalogu uchwał uczelni, które muszą być wysyłane do Ministra zasługuje na pozytywną ocenę. Takie zasady zwiększają autonomię uczelni oraz jej rozliczalność.

6. Powinna istnieć możliwość zaskarżenia rozstrzygnięć nadzorczych Ministra do sądów właściwych dla charakteru sprawy (Kwiek).

7. Ograniczenie regulacji MNiSW na rzecz rozwiązań statutowych (Kwiek) zasługuje na poparcie i było wcześniej wnioskowane przez KRASP w Programie z 2015 r.

1.2. Autonomia uczelni

Propozycje zespołu A.Radwana prowadzą do nietrafnego konfrontowania pojęć autonomii i samorządności. Przywiązywana jest nadmierna waga do centralizacji działania uczelni oraz tzw. samoorganizacji pracowników naukowych i samoregulacji środowiskowej.

Komisja uważa za nierealną propozycję oparcia procesów zarządzania na periodycznie aktualizowanym instrumencie samoregulacji w postaci Kodeksu Dobrych Praktyk Akademickich. Taki własny dokument KRASP ogłosiła w 2007 r., ale jego rola jest inna.

Zdaniem Komisji niezrozumiały jest postulat zespołu A.Radwana w sprawie ograniczenia autonomii akademickiej na poziomie „kolektywnym”, a zwiększenie jej na poziomie „indywidualnym”.

Możliwość ograniczenia autonomii uczelni w sprawach kierunków studiów jest bardzo kontrowersyjna (zespoły A.Radwana i H. Izdebskiego proponują pewne instrumenty regulacyjne i zgodę ministra na prowadzenie kierunków studiów).

Projekt A. Radwana w niektórych obszarach wprowadza reguły, które są sprzeczne z zasadą autonomii uczelni, na przykład obowiązek normatywny (!) współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, ograniczenia w zatrudnieniu swojego wypromowanego doktoranta czyli młodego doktora, itd.

Zdaniem Komisji pozytywnie ocenione mogą być następujące założenia (projekt zespołu prof. M.Kwieka):

1) zróżnicowanie zakresu autonomii w zależności od stopnia spełnienia przez uczelnię kryteriów kwalifikacyjnych do danej grupy uczelni,

2) odejście od szczegółowego definiowania sposobów wydatkowania różnych strumieni finansowych,

3) trafne wyodrębnienie dwóch zasadniczych obszarów regulacji centralnych, sprowadzających się do oddziaływania na podmioty spoza uczelni oraz wypełniania obowiązków uczelni wobec państwa,

4) stosunki zakładowe objęte procedurami regulacji wewnętrznej uczelni.

KSPSW KRASP uważa, że propozycja upowszechnienia konkursu w dostępie do dotacji dydaktycznej może znacznie ograniczać autonomię i uzależniać uczelnie od Ministra. Z tych względów zakres tego finansowania nie powinien przekraczać 10%.

1.3. Umocowanie KRASP w Ustawie

KRASP i KRZaSP w projektach zespołów nie zostały umocowane w Ustawie 2.0, z wyjątkiem uzupełnionej i uszczegółowionej wersji suplementu zespołu prof. Kwieka, przekazanej Radzie NKN. Co więcej wprowadzono błędne tezy wynikające z niezrozumienia potrzeby instytucjonalizacji organów przedstawicielskich środowiska akademickiego. W Europie, ogólnokrajowe (narodowe) konferencje rektorów odgrywają kluczową rolę w aktywnym współdziałaniu z organami państwa w kształtowaniu polityki w szkolnictwie wyższym i nauce. Konferencje rektorów reprezentują także unikatowe kompetencje eksperckie i przedstawicielskie. KRASP odgrywa także bardzo ważną rolę na forum europejskim, jako m. in. aktywny członek European University Association (EUA).

Umocowanie ustawowe konferencji rektorów analogiczne do regulacji obecnej ustawy jest niezbędne. Konferencje rektorów powinny pozostać organami reprezentującymi uczelnie. Nazwa własna Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich obecna w tradycji

szkolnictwa wyższego od 20 lat powinna zostać zachowana na zasadzie ciągłości instytucjonalnej.

KRASP stanowi jedyne forum komunikowania się ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego z uczelniami wszystkich typów, niezależnie od sposobów uregulowania zasad nadzoru nad uczelniami, co stwarza możliwości zapewnienia niezbędnej spójności polityki w szkolnictwie wyższym.

W propozycjach odstąpienia od umocowania KRASP w ustawie nie została uwzględniona ani międzynarodowa pozycja KRASP i jej działania w Europejskim Stowarzyszeniu Uniwersytetów (EUA) ani także rola poszczególnych europejskich konferencji krajowych i European University Association we współpracy z Parlamentem Europejskim oraz Komisja Europejska i w tworzeniu Europejskiej Przestrzeni badawczej, Europejskiej Przestrzeni Szkolnictwa Wyższego.

Komisja z zadowoleniem odnotowała zmianę pierwotnego stanowiska w sprawie umocowania KRASP w ustawie, przedłożoną przez prof. M.Kwieka w suplemencie do założeń pod tytułem „Uszczegółowienie wybranych elementów projektu założeń do „Ustawy 2.0” przygotowanego wraz z Zespołem – wykonane na prośbę prof. Jarosława Górniaka, Przewodniczącego Rady Programowej Kongresu Nauki Polskiej” z dnia 9 lutego 2017 r.

1.4. Inne ciała przedstawicielskie

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Propozycja podtrzymania umocowania w ustawie Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego jako organu przedstawicielskiego i opiniodawczego jest godna poparcia (Izdebski, Kwiek), niezależnie od opinii zespołu A. Radwana, która wprowadza w to miejsce inny organ – Narodową Radę Doskonałości Naukowej.

Komisja uważa, że nietrafna jest propozycja zmiany sposobów wyłaniania członków Rady (w głosowaniu powszechnym, Izdebski). Propozycja wyłączenia studentów (doktorantów) ze składu Rady Głównej (Kwiek) powinna być odrzucona. Aktualny skład i sposób wyłaniania Rady zapewnia jej reprezentatywność, przedstawicielski charakter i spełnienie niezbędnych wymogów kompetencyjnych.

Propozycja utworzenia Narodowej Rady Doskonałości Naukowej (Radwan) jest mylna. Narodowa Rada Doskonałości Naukowej z jej uprawnieniem do nominowania niezależnych członków rad powierniczych pozostaje w kolizji z zasadami autonomii uczelni, zagrażając ponadto zasadzie jej apolityczności.

PSRP i KRD

Organy ukształtowane ewolucyjnie po ich wpisaniu do ustawy 2005 r. dobrze wypełniają swoje funkcje przedstawicielskie. Powinny one pozostać w ustawie z zachowaniem aktualnych treści regulacji dotyczących ich funkcjonowania (Izdebski).

PSRP oraz KRD są rozpoznawalne przez środowisko studenckie i doktoranckie na poziomie Europejskim. Skutecznie działają one w organizacjach Europejskim Stowarzyszeniu Studentów (ESU) oraz Europejskiej Radzie Doktorantów i Młodych Naukowców (Eurodoc), w tym spełniają istotną rolę i mają pozycje zarządcze w tych organizacjach.

2. USTRÓJ UCZELNI

2.1 Typ ustrojowy uczelni

Wszystkie projekty zgodnie podnoszą, iż poprzez nadmierną demokratyzację ustroju uczelni, w praktyce dochodzi do nadmiernego rozdrobnienia w uczelni w kierunku luźnej federacji wydziałów. Konieczne jest ustalenie relacji uczelnia – jednostki podstawowe zapewniające możliwość efektywnego zarządzania uczelnią.

Komentarz: demokracja uczelniana jest użyteczna jako mechanizm partycypacyjnego budowania strategii uczelni i ustalania np. reguł etycznych. Natomiast nie jest dobrym narzędziem do bieżącego zarządzania – i w tym znaczeniu można mówić o "nadmiernej demokratyzacji".

KSPSW KRASP przychyła się do opinii zespołu prof. H.Izdebskiego i zespołu prof. M.Kwieka, iż rozstrzygnięcie o wewnętrznej strukturze powinno w pełni należeć do uczelni, decydującej o tym w statucie, z zastrzeżeniem pozostawienia swobody wyboru nazewnictwa poszczególnych jednostek, jak to ma miejsce w Ustawie PSW z 2005 r.

Obecnie obowiązujące przepisy odnoszące się do szkół wyższych publicznych i niepublicznych przewidują istnienie uczelni akademickich oraz zawodowych. Zespół przychyła się do pozostawienia obecnego rozwiązania, jednakże uzupełnionego (za sugestią projektów H.Izdebskiego i M.Kwieka) o subkategorię uczelni akademickich w postaci akademickich uczelni badawczych. O status uczelni badawczej mogłyby ubiegać się uczelnie spełniające warunki określone w ustawie. Za interesujące uznajemy kryteria przedstawione w projekcie M.Kwieka w tym zakresie.

Za pozostawieniem uczelni zawodowych (a nie dydaktycznych) przemawia fakt, iż wpisują się one w kontekst międzynarodowy – za granicą odnajdujemy ich odpowiedniki (vocational HEIs). Projekt zespołu A.Radwana słusznie wskazuje, iż *potrzebne jest „nowe otwarcie” i nowa polityka publiczna dla państwowych wyższych szkół zawodowych. Uczelnie zawodowe nie powinny być postrzegane ani traktowane jako szkoły wyższe „drugiej kategorii”, ale*

definiować się przez własną, dystynktywną misję, z realizacji której powinny być rozliczane, i która powinna być źródłem ich dumy. Oprócz kształcenia na poziomie studiów I stopnia, uczelnie zawodowe powinny zagospodarować tzw. piąty poziom (EQF - level 5).

2.2. Tworzenie i likwidacja uczelni

Pomimo tego, iż zdaniem autorów projektu H.Izdebskiego i M.Kwieka obecnie obowiązujące przepisy odnoszące się do przekształceń organizacyjnych uczelni mają charakter kazuistyczny, co powoduje brak ich przejrzystości, Komisja rekomenduje pozostawienie obecnie obowiązujących regulacji, jako utrwalonych w stosowanej praktyce i w ogólności właściwych.

Słusznym postulatem jest podwyższenie wysokości środków finansowych, które założyciel jest zobowiązany przeznaczyć na utworzenie i funkcjonowanie uczelni niepublicznej.

2.3. Organy uczelni

W aktualnie obowiązującej ustawie organami uczelni są: rektor, senat, rady podstawowych jednostek organizacyjnych (zazwyczaj – jakkolwiek niekoniecznie – wydziałów), kierownicy podstawowych jednostek organizacyjnych. Organami wyborczymi uczelni publicznej są kolegia elektorów. Kierowniczymi stanowiskami pomocniczymi rektora są kanclerz i kwestor. Umocowanie kanclerza i kwestora nie uległoby zmianie.

Wszystkie projekty wskazują, iż obecna struktura organów powoduje rozmycie odpowiedzialności oraz zbyt silne uzależnienie rektora od środowiska akademickiego. Dodatkowo stwierdzają, iż władze rektorskie/dziekańskie powinny posiadać więcej narzędzi zarządczych do sterowania uczelnią/ wydziałem, ale powinna iść za tym bezpośrednia odpowiedzialność. Każdy z projektów przewiduje również szersze włączenie środowiska zewnętrznego (przedstawicieli otoczenia społeczno – gospodarczego) do składu najważniejszych organów uczelni.

W opinii Komisji, projekt A.Radwana przenoszący wprost na grunt polski model amerykański nie może znaleźć zastosowania. Pozostawałoby to bowiem w kolizji z ustrojem uczelni w Polsce oraz zaprzeczałoby utrwalonej europejskiej tradycji akademickiej.

Projekty H.Izdebskiego i M.Kwieka proponują zmianę akcentów i relacji pomiędzy istniejącymi organami oraz wprowadzenie nowego organu kolegialnego jako organu wewnętrznego uczelni (!) z udziałem przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych.

Komisja, nie odrzucając propozycji dalszej dyskusji na temat możliwości powoływania w uczelni organu kolegialnego działającego z udziałem interesariuszy zewnętrznych, przychyli się do wniosku o konieczności opcjonalnego dla uczelni charakteru takiego podmiotu, o czym powinien przesądzać jej statut. Odpowiada to treści Strategii rozwoju szkolnictwa wyższego 2010-2020, projektu środowiskowego, który zyskał szerokie poparcie w latach 2010-2011, a także wynika to z treści Art. 60 ust. 1 pp.2-4 Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym. W

szczegółności, do uprawnień takiego organu mogłoby należeć wysuwanie kandydatów na stanowisko rektora, w tym zwłaszcza tych spoza grona pracowników uczelni.

Odniesienie się do rozwiązań o takim charakterze wymagałoby jednak zapoznania się z konkretnymi propozycjami MNiSW dotyczącymi sposobu, zakresu działania i odpowiedzialności takiego dodatkowego organu.

2.4. Wyłanianie rektora

W obecnym stanie prawnym rektor jest organem jednoosobowym uczelni. Powoływany jest w drodze wyborów lub konkursu, jednak w praktyce tryb konkursowy nie jest stosowany. Tryb wyłaniania zakłada wybór rektora przez kolegium elektorów, do których, oprócz nauczycieli akademickich, zaliczają się również studenci i doktoranci a także pracownicy uczelni niebędący pracownikami naukowymi.

Wszystkie projekty rezygnują z wyborów i powoływania organów elektorskich. Projekty H.Izdebskiego oraz A.Radwana zakładają powołanie rektora przez senat. W projekcie prof. M.Kwieka rektor wybierany jest w procedurze konkursowej, za którą odpowiedzialna jest rada powiernicza.

2.5. Statut

Wszystkie projekty wskazują, iż istnieje potrzeba przeniesienia szerszego zakresu spraw na poziom regulacji statutowej, a tym samym przyznania możliwości wyboru rozwiązań właściwych dla danej uczelni – z uwzględnieniem obligatoryjnych i dyspozytywnych przepisów ustawy, ograniczonych do niezbędnego minimum. Komisja przychyliła się do tego stanowiska dostrzegając w tym instrument sprzyjający dywersyfikacji uczelni.

2.6. Stosunki uczelnia – środowisko zewnętrzne

Według wszystkich zespołów należy dążyć do jak najszerzej współpracy uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Komisja przychyliła się do tego stanowiska.

Przypomnijmy, iż dokumenty programowe KRASP, zarówno *Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego do r. 2020* jak i *Program rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do r. 2020*, postulowały realizację przez uczelnie *Nowej Społecznej Odpowiedzialności*, której ważnym elementem jest szeroko rozumiana współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Ustawa nie powinna jednakże regulować tej kwestii w sposób kazuistyczny i wyczerpujący. Wskazane jest pozostawienie dużej swobody uczelniom, które wpisałyby założenia współpracy ze środowiskiem zewnętrznym w statut. Za szczególnie wartościowe i przydatne należy uznać propozycje przedstawione przez zespół H.Izdebskiego.

Komentarz: Nie sądzimy, żeby takie kwestie miały być regulowane w akcie wykonawczym, chyba, że mamy na myśli rozporządzenie ustalające algorytm podziału dotacji podstawowej, gdzie mogłyby zostać uwzględnione sparametryzowane zachęty dla tego typu współpracy. Dotyczyłoby to także rozporządzenia o ocenie parametrycznej, gdzie takimi zachętami są np. punkty za patenty, wdrożenia, wspólne granty z instytucjami OSG, etc.

3. KSZTAŁCENIE, STUDENCI, DOKTORANCI

3.1 Organizacja studiów, relacje student – uczelnia

Projekty prof. H.Izdebskiego i M.Kwieka zakładają utrzymanie trzystopniowego podziału studiów w oparciu o System Boloński.

A.Radwan i M.Kwiek proponują zachowanie obecnych profili studiów z pewnymi drobnymi ich modyfikacjami. Projekt prof. H.Izdebskiego zakłada natomiast nowy model polegający na zróżnicowaniu kierunków ze względu na „cel społeczny”.

W zakresie tworzenia kierunków oraz projektowania programów kształcenia zdania poszczególnych zespołów są podzielone. Zespoły H.Izdebskiego i A.Radwana uważają, że autonomia powinna być ograniczona przez pewne ramowe wymogi, czasami bardzo rozbudowane (Izdebski). M.Kwiek proponuje zwiększenie autonomii uczelni w tym względzie.

W kwestii obowiązku uzyskiwania zgody ministra na prowadzenie kierunku studiów poszczególne projekty prezentują odmienne poglądy. Rozwiązania w projektach M.Kwieka i A.Radwana oparte są o mechanizmy rynkowe, w oparciu o rzetelny system informowania o uczelni oraz jej ofercie.

H.Izdebski i A.Radwan proponują uściślenie przepisów dotyczących umów student-uczelnia.

A.Radwan oraz M.Kwiek zwracają uwagę na potrzebę dostosowania programów kształcenia do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego.

H-Izdebski oraz M.Kwiek jednomyślnie postulują by nie odnosić się w ustawie do praw i obowiązków absolwenta.

Komentarze i uwagi Komisji:

1. Komisja popiera zachowanie trzystopniowego kształcenia na poziomie wyższym w oparciu o założenia Procesu Bolońskiego.

2. Komisja pozytywnie ocenia obecne regulacje w zakresie kierunków studiów, w tym podział na profile ogólnoakademicki i praktyczny. Podział kierunków na regulowane, uniwersyteckie i nieregulowane zdaniem Zespołu nie zasługuje na poparcie. Należy zauważyć, że może to przyczynić się do nadmiernej biurokratyzacji systemu szkolnictwa wyższego.

Podobnie nie znalazły poparcia w Komisji rozwiązania wprowadzające do porządku prawnego nowe wymogi w zakresie opracowywania programów kształcenia.

3. Zachowania wymaga poszanowanie autonomii uczelni w zakresie tworzenia kierunków oraz określania treści i zakładanych efektów kształcenia. Zasadne wydaje się całkowite odstąpienie od wymogu zgody ministra na utworzenie kierunku studiów, na rzecz lepszego dostępu do informacji związanych z procesem kształcenia oraz przede wszystkim rzetelnej oceny tego procesu dokonanej przez zewnętrzny organ akredytujący (PKA).

4. Komisja popiera postulat uściślenia przepisów dotyczących umów w przedmiocie warunków odpłatności za studia, w celu wyraźnego rozgraniczenia od siebie – podstawowych – publicznoprawnych obowiązków i praw szkoły wyższej oraz obowiązków i praw o charakterze prywatnoprawnym. Postulat odbierania dyplomów absolwentom w przypadku niezgodności oferowanego kształcenia (unormowanego umową student-uczelnia) z regulacjami prawnymi zdecydowanie nie zasługuje na poparcie.

5. Komisja nie widzi potrzeby wprowadzania zmian w zakresie działalności samorządów studentów i doktorantów.

6. Komisja popiera postulat nie regulowania praw i obowiązków absolwenta w ustawie.

7. W projektach przedstawiono szereg propozycji nie mających charakteru normatywnego. Komisja do nich się nie odnosi. Uznano, że obecne regulacje w zakresie kształcenia na studiach, po nowelizacji Ustawy z 2016 r., nie wymagają głębszych zmian.

3.2 Rekrutacja na studia

Projekt A. Radwana praktycznie nie odnosi się do tematu rekrutacji.

W kwestii egzaminów na studia M.Kwiek proponuje pozostawienie uczelniom swobody natomiast H.Izdebski proponuje by uwzględniać głównie osiągnięcia z poprzednich etapów kształcenia, przy założeniu reformy egzaminu maturalnego przy aktywnym udziale środowiska akademickiego.

H.Izdebski uważa, że dostęp do studiów powinien być limitowany (limit determinowany stanem finansów publicznych).

Projekt M.Kwieka zakłada limitowanie jedynie dostępu do studiów doktoranckich.

Komentarze i uwagi Komisji:

1. Komisja popiera zachowanie obecnych regulacji w zakresie rekrutacji na studia i studia doktoranckie. Zasadą powinno być prowadzenie otwartej rekrutacji na studia drugiego stopnia.

2. W przypadku rekrutacji na studia doktoranckie należy uelastyczyć przepisy, dając jednostkom prowadzącym te studia również możliwość rekrutacji powiązanej bezpośrednio z rekrutacją do projektu, w szczególności finansowanego ze środków grantowych. Zasady rekrutacji powinny określać wewnętrzne przepisy jednostki.

3.3 Model kształcenia doktorantów, status doktoranta

Projekty zespołów H.Izdebskiego i M.Kwieka proponują utrzymanie studiów doktoranckich w trzystopniowym systemie studiów. A.Radwan zakłada natomiast likwidację studiów doktoranckich na rzecz asystentury oraz kolegiów doktorskich (nowa forma studiów doktoranckich).

Zdaniem H.Izdebskiego studia doktoranckie powinny prowadzić tylko uczelnie – uprawnienia powinny być odbierane na skutek negatywnej oceny PKA lub uzyskania najniższej oceny kategorii naukowej. A.Radwan proponuje prowadzenie kolegiów doktorskich przez jednostki wyłonione w konkursie, natomiast M.Kwiek widzi podobnie jak H.Izdebski potrzebę skorelowania uprawnień z kategorią naukową.

H.Izdebski proponuje wprowadzenie nowej kategorii doktoratu (doktorat zawodowy). Pozostałe Zespoły nie podzielają tego poglądu. M.Kwiek zauważa jednak potrzebę realizacji doktoratów we współpracy z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Zespoły H.Izdebskiego i M.Kwieka postulują likwidację niestacjonarnych studiów doktoranckich na rzecz realizacji doktoratu z tzw. „wolnej stopy”.

Projekty H.Izdebskiego i M.Kwieka zakładają, że doktorant powinien posiadać status zbliżony do statusu studenta. Zespół A.Radwana proponuje natomiast przywrócenie asystentury z zachowaniem mieszanego statusu uczestników kolegiów doktorskich.

Wszystkie zespoły postulują zniesienie obowiązkowych obciążeń dydaktycznych dla doktorantów lub praktyk zawodowych w formie prowadzenia albo uczestnictwa w prowadzeniu zajęć dydaktycznych.

Komentarz: obowiązkowe obciążenia dydaktyczne w tej chwili wynoszą 15 godz. rocznie, czyli są marginalne. Opinie zespołów MNiSW dotyczą praktyki (stosowanej w niektórych uczelniach) powierzania doktorantom większej liczby godzin dydaktycznych, co już teraz nie znajduje uzasadnienia w ustawie.

Wszystkie projekty są również zgodne w zakresie obowiązkowego przyznawania stypendiów doktoranckich wszystkim doktorantom. Różnice polegają głównie na źródłach stypendiów (tylko dotacja budżetowa lub również środki zewnętrzne, w tym granty). Wysokość stypendiów w projektach H.Izdebskiego i M.Kwieka powinna być skorelowana z wysokością minimalnego wynagrodzenia za pracę, natomiast w projekcie IA zakłada się jedynie konieczność podniesienia wysokości stypendiów doktoranckich.

Komentarze i uwagi Komisji:

1. Propozycja likwidacji stacjonarnych studiów doktoranckich nie uzyskała poparcia Komisji. Warte poparcia jest jednak propozycja likwidacji niestacjonarnych studiów doktoranckich na rzecz realizacji rozprawy doktorskiej z tzw. „wolnej stopy”.

2. Studia doktoranckie powinny być prowadzone zarówno samodzielnie przez uprawnione jednostki oraz wspólnie przez kilka takich jednostek, w zakresie posiadanych przez nie uprawnień.

3. Na tle propozycji wynikających z trzech raportów Komisja postuluje rozwiązania oparte na następujących założeniach:

a) uwzględnienie potrzeby harmonizacji rozwiązań wynikających ze standardów przyjętych w ramach European Higher Education Area i European Research Area;

b) uwzględnienie w regulacjach ustawowych zaleceń Europejskiej Karty Naukowca i Kodeksu Postępowania przy Rekrutacji Pracowników Naukowych;

c) utrzymanie co do zasady aktualnego hybrydowego statusu doktoranta zapewniającego doktorantom korzyści z harmonizacji obu tych pozycji, co w szczególności umożliwi postulowane podtrzymanie statusu KRD;

d) uwzględnienie potrzeby rozwiązania obecnych, szczegółowych problemów wynikających z aktualnego statusu doktoranta, mających istotny wpływ na obniżenie atrakcyjności podejmowania kariery naukowej.

4. Komisja popiera propozycje związane z zapewnieniem doktorantom stypendiów doktoranckich, w tym istotne jest umożliwienie finansowania tych stypendiów również ze środków nie pochodzących z dotacji podstawowej. Konieczne jest stworzenie mechanizmów umożliwiających przyznawanie stypendiów finansowanych z grantów opiekunów naukowych w formie stypendiów doktoranckich, a nie jedynie dodatkowych stypendiów przyznawanych na podstawie umowy stypendialnej.

5. W związku z zamiarem przeniesienia uprawnień do nadawania stopni naukowych na poziom uczelni, prowadzenie studiów doktoranckich powinno być realizowane na tym samym poziomie. Uprawnienie to powinno wprost wynikać z posiadania przez uczelnię uprawnienia do nadawania stopnia doktora, z zastrzeżeniem konieczności podniesienia wymogów do przyznawania tych uprawnień (wymagana korelacja uprawnień z oceną aktywności naukowej uczelni w dyscyplinie, której to uprawnienie dotyczy).

6. Zdecydowanie popieramy regulacje, które ułatwiałyby opracowywanie interdyscyplinarnych prac doktorskich, propozycje z p. 3.3, punkt 5 powyżej powinny się do tego przyczynić

3.4. System oceny jakości kształcenia, akredytacja i PKA

Tylko jeden z projektów (M.Kwieka) zakłada wprowadzenie rozwiązań zgodnych z ESG (European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area). Implementacja rozwiązań pozostałych zespołów może skutkować usunięciem PKA z rejestru EQAR (European Quality Assurance Register for Higher Education).

Założenia projektów H.Izdebskiego i M.Kwieka stanowią modyfikację obecnie obowiązujących przepisów, natomiast rozwiązania zawarte w projekcie A.Radwana prezentują zupełnie nową koncepcję polegającą na integracji oceny jakości kształcenia z oceną poziomu naukowego jednostki, przez co nie jest możliwe odniesienie tej koncepcji bezpośrednio do obecnie obowiązujących przepisów.

Zespoły proponują zupełnie różne koncepcje. Projekty H.Izdebskiego i A.Radwana zakładają kontrolną i nadzorczą rolę PKA. Projekt zespołu prof. M.Kwieka zakłada natomiast, że PKA ma być organem odpowiedzialnym za doskonalenie jakości kształcenia, a nie formalną kontrolę, za którą odpowiedzialną ma być MNiSW (jak to już dziś jest).

Projekt H.Izdebskiego zakłada, że w skład PKA mają wchodzić osoby wybrane przez środowisko akademickie w drodze wyborów, natomiast projekt M.Kwieka kładzie nacisk na profesjonalizację PKA (eksperti powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje oraz brać udział w dedykowanym im szkoleniach z zakresu oceny jakości kształcenia).

Wszystkie zespoły widzą potrzebę nałożenia na PKA nowych obowiązków wynikających bezpośrednio z przyjętego modelu.

Projekty H.Izdebskiego i A.Radwana zakładają, że uzyskanie międzynarodowej akredytacji mogłoby zwolnić z obowiązku uzyskania akredytacji PKA.

Komentarze i uwagi Komisji:

1. Przyjęte rozwiązania powinny być zgodne z European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area.

2. Potrzeba objęcia studiów doktoranckich i podyplomowych oceną instytucjonalną PKA budzi kontrowersję, a przez wiele uczelni jest nawet odrzucona. Ta sprawa może wymagać dalszych dyskusji, KRASP jednak w przeszłości opiniowała to negatywnie.

Komentarz: W swych stanowiskach KRASP oponowała przeciwko akredytacji studiów podyplomowych, które nie stanowią elementu regularnej oferty dydaktycznej uczelni i za ich jakość, w ramach swojej autonomii, odpowiadają poszczególne uczelnie: jeśli są słabe, nie będzie na nich chętnych; nie ma też uzasadnienia dla akredytacji studiów doktoranckich – te, które są dobre powinny uzyskiwać dodatkowe finansowanie w trybie konkursowym, jak np. w ramach aktualnych konkursów PO WER, akredytacja studiów doktoranckich nie jest też

uzasadniona w kontekście postulatów, by studia doktoranckie mogły prowadzić tylko jednostki kategorii A+ i A, a także by studia doktoranckie były prowadzone przez uczelnie a nie przez wydziały.

4. NAUCZYCIELI AKADEMICY. KARIERA NAUKOWA

4.1. Zatrudnienie nauczycieli akademickich

Status pracowników uczelni, w tym także ich zatrudnianie, nie został objęty zawartymi w umowach z trzema zespołami oczekiwaniami MNiSW jako zleceniodawcy opracowania założeń do Ustawy 2.0. Stąd też w projektach nie ma kompleksowych propozycji w tym zakresie. Podniesione zostały tylko najistotniejsze kwestie.

Wiele propozycji dotyczy tych samych zagadnień, jak np. formy i trybu zatrudnienia, wieloletowości, mobilności kary naukowej, kształtowania stanowisk w ramach uczelni, czy okresowej oceny pracowników. Różnice między projektami dotyczą zasadniczo kwestii szczegółowych i wynikają z przyjętej filozofii danego projektu.

Komisja rekomenduje przyjęcie następujących założeń:

1. Odrzucenie reguły powszechnej przymusowej mobilności po uzyskaniu stopnia naukowego doktora z pozostawieniem możliwości wprowadzenia statutowej regulacji powiązania mobilności z określonymi stanowiskami naukowymi.

2. Rezygnacja z zatrudnienia na podstawie mianowania jako wymogu formalnego powiązanego, z zajmowaniem określonego stanowiska, co ma miejsce już dziś; przypomnijmy, iż aktualnie mianowanie jest możliwe w przypadku profesora tytularnego, podobnie jak w Niemczech.

3. Komisja popiera propozycję nawiązywania stosunku pracy na podstawie umowy o pracę zawieranej na czas nieokreślony (jest to już aktualnie obowiązek) zgodnie z Kodeksem Pracy, jeśli zatrudnienie przekracza 33 miesiące, połączone z okresową oceną pracowników, której ewentualne negatywne wyniki powinny stanowić podstawę rozwiązania stosunku pracy.

4. Uwzględniając stanowisko wszystkich zespołów Komisja proponuje wprowadzenie zasady jednoetatowości w odniesieniu do kadry akademickiej.

5. Obok regulacji prawnej stanowiącej *lex specialis* w stosunku do ogólnych regulacji prawa pracy, Komisja proponuje odwołanie się do wewnętrznych reguł etyki zawodowej, w tym europejskich regulacji dotyczących rekrutacji i statusu pracowników nauki.

6. Komisja proponuje regulację podstawowych praw i obowiązków nauczycieli akademickich w przepisach rangi ustawowej, stanowiącą gwarancję ich statusu, połączoną z możliwością szczegółowych regulacji statutowych.

7. Komisja proponuje umożliwienie szerszego korzystania z tworzenia stanowisk dydaktycznych i naukowych, obok naukowo-dydaktycznych, także przez umożliwienie finansowania etatów naukowych, obok finansowania projektowego, z dotacji statutowej, co przyczyniłoby się do stworzenia dwóch ścieżek kariery zawodowej (naukowej i dydaktycznej).

8. W ustawie powinna zostać rozwinięta przesłanka wskazana w Art.125 aktualnie obowiązującej ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym. Wśród innych ważnych przyczyn powinna zostać wymieniona restrukturyzacja uczelni, np. zniesienie jednostki organizacyjnej, a sama treść regulacji powinna zostać wzmocniona w kierunku zwiększenia możliwości bardziej efektywnego kształtowania kadr.

4.2. Model kariery naukowej

Projekty proponują różne modele kariery naukowej od jednego stopnia naukowego (doktora), poprzez jego zróżnicowanie (doktorat naukowy i zawodowy) do pozostawienia dwóch stopni naukowych (doktor i doktor habilitowany).

Wszystkie projekty akcentują potrzebę podniesienia rangi stopnia naukowego (stopni naukowych), akcentując w szczególności, znaczenie kryteriów doskonałości naukowej opartych na jakości osiągnięć.

Komisja rekomenduje przyjęcie następujących założeń:

1. Pozostawienie stopnia doktora jako progu dojrzałości badawczej, którego uzyskanie staje się podstawą samodzielności naukowej w badaniach zespołowych, grantach i innych projektach.

2. Utrzymanie charakteru stopnia doktora jako stopnia naukowego (a nie zawodowego), zwłaszcza w kontekście proponowanej nowej ścieżki jego uzyskania (tzw. „doktorat wdrożeniowy”).

3. Utrzymanie habilitacji (nieobowiązkowej), jednak niekoniecznie jako stopnia naukowego, ale jako uprawnienia do udziału w procedurze nadawania stopnia naukowego, w szczególności w charakterze promotora i recenzenta oraz jako ewentualnego wymogu statutowego w ramach różnicowania zakresu autonomii uczelni, gdyby to miało nastąpić.

4. Traktowanie habilitacji jako jednego, nieobowiązkowego, elementu „tenure track”, i dopuszczenie, na wzór systemu niemieckiego, innych możliwych jego elementów jak: bycie Liderem Zespołu Młodych Badaczy (utrzymującym się z uzyskanych prestiżowych grantów, typu ERC, NCN, etc.) oraz wygranie konkursu na Junior Professorship (analiza stanu rzeczy w

UE i argumenty na rzecz tej propozycji zostały przedstawione w trakcie Konferencji w Katowicach).

Komentarz: Rozwiązania tego typu już teraz są możliwe w ramach aktualnie obowiązujących przepisów. Istnieje możliwość zatrudniania osoby ze stopniem doktora na stanowisku profesora nadzwyczajnego, umożliwiając realizację jednego z głównych postulatów: jak najszybszego, przy zachowaniu kryteriów jakości badań naukowych, uzyskiwania samodzielności naukowej. Już teraz statut uczelni może pozwalać na wprowadzenie różnych rozwiązań w celu zapewnienia możliwości realizacji postulatu osiągnięcia jak najszybciej samodzielności naukowej (takie rozwiązanie jest np. w Statucie Uniwersytetu Śląskiego).

4.3. Stopnie naukowe – wymogi i procedury

Zespoły prezentują zagadnienie na różnym stopniu szczegółowości, od bardzo dokładnego opisu doktoratu naukowego i zawodowego na wzór obecnych regulacji (Izdebski), aż do pozostawienia wymogów i trybu nadawania stopni naukowych w gestii uczelni, która co do zasady będzie ją wewnętrznie ustalać w ramach granic wyznaczonych przez ustawodawcę (Radwan).

Komisja rekomenduje przyjęcie następujących założeń:

1. Minimalne wymogi uzyskiwania stopnia naukowego określa państwo aktami prawa powszechnie obowiązującego.
2. Podniesienie wymogów uzyskiwania stopnia doktora, które powinny być oparte na wysokiej jakości osiągnięciach naukowych oraz uwzględniać współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym i eksperckim.

4.4. Tytuły naukowe – zasady i tryb uzyskania

Różne rozwiązania są proponowane w zakresie tytułu naukowego, od jego zniesienia z ewentualnym utworzeniem tytułu honorowego dla odchodzących na emeryturę (Radwan), przez wyraz uznania dla szczególnych zasług, a nie trzeci stopień awansu (Izdebski), aż do wzmocnienia kryteriów uzyskiwania go na dotychczasowych zasadach, zwłaszcza przez umiędzynarodowienie (Kwiek).

Komisja rekomenduje pozostawienie tytułu profesora, ale wyłącznie jako wyróżnienia potwierdzającego uzyskanie szczególnych osiągnięć w sferze nauki oraz kształcenia kadr, bez wyjątkowych uprawnień z posiadania tego tytułu.

Komisja opowiada się, podobnie jak zespół prof. Kwieka, przynajmniej przez pewien czas, dopóki system się nie ustabilizuje, tak za utrzymaniem tytułu profesora jak i utrzymaniem CK, jako instancji zapobiegającej dewaluacji tytułu poprzez zdecydowane podniesienie kryteriów dla kandydatów do tytułu.

Komentarz: Rozstrzygnięcia wymaga kwestia, czy jest to tytuł naukowy, tak jak teraz, nadawany przez Prezydenta RP po przejściu procedury w CK, czy też ma stać się stanowiskiem uczelnianym jak to jest w większości krajów (UE i nie tylko); określenie „wyróżnienie” nie przesadza jeszcze żadnej z dróg ani nie bierze pod uwagę – „braku wyjątkowych uprawnień z posiadania tego tytułu” - kwestii hierarchii różnych pozycji profesora np. w Niemczech czy Francji, co jest związane z różnymi stawkami wynagrodzenia.

4.5. Uzyskiwanie uprawnień do nadawania stopnia

Przyznawanie uprawnień do nadawania stopni w ocenie zespołów powinno być powiązane z prowadzonymi na wysokim poziomie badaniami w uczelni w danej dziedzinie, co potwierdzać powinna przyznana kategoria naukowa.

Komisja rekomenduje przyjęcie następujących założeń:

1. Stopnie naukowe są przyznawane w dziedzinach, a nie dyscyplinach przez rady naukowe uczelni złożone z przedstawicieli danej dziedziny naukowej, kwalifikowanych na podstawie uzyskanych osiągnięć naukowych, a nie jedynie formalnie uzyskanych uprzednio stopni. Wymaga rozważenia potrzeba podziału dziedziny nauk technicznych.

2. Uprawnienia do nadawania stopni naukowych uzyskują uczelnie posiadające najwyższe kategorie naukowe uzyskane w okresie ostatniej parametryzacji oraz posiadające niezbędne minimum kadrowe – znacząco wyższe niż obecnie – złożone z osób legitymujących się znaczącym dorobkiem w ramach danej dziedziny nauk.

3. Uprawnienia do nadawania stopni naukowych przyznaje centralny organ państwa, który nadzoruje przebieg postępowań o uzyskanie stopni naukowych (tytułu profesora) oraz dokonuje weryfikacji posiadanych uprawnień, z zachowaniem kompetencji RGNiSW.

4.6. Organy zewnętrzne: CK, KPN, KEJN

Zespoły MNiSW rozstrzygnęły różne pomysły: od likwidacji CK (Radwan), przez połączenie jej z KEJN (Izdebski), aż po wzmocnienie jej przez reformy dotyczące jej składu i zasad funkcjonowania (Kwiek).

Komitety Polityki Naukowej były przedmiotem zainteresowania tylko jednego zespołu (Radwan), który zaplanował przejęcie jego zadań i kompetencji przez Narodową Radę Doskonałości Naukowej.

KEJN ma działać na dotychczasowych zasadach, a jedynie zasady parametryzacji ulegną zmianie (Kwiek), lub zostanie połączony z CK (Izdebski), zwiększy się jego związek z otoczeniem gospodarczym i interesariuszami zewnętrznymi (Radwan).

Komisja rekomenduje przyjęcie następujących założeń:

1. Należy odłożyć przesądzenie zasadności konsolidacji CK i KEJN do czasu opracowania projektu zasad i trybu funkcjonowania nowej instytucji; jednak ich ścisła współpraca zarówno w zakresie przyznawania uprawnień do nadawania stopni naukowych, jak i parametryzacji jest w pełni uzasadniona.

2. Nie należy zwiększać liczby kategorii naukowych.

3. Nie należy doprecyzowywać wymogów dla kategorii A+.

Komentarz: Doprecyzowanie wymogów będzie uruchamiało kolejne tendencje do kolekcjonowania punktów i ścigania się we wszystkich możliwych kategoriach parametrów, zamiast koncentrowania się na unikalnych osiągnięciach budujących doskonałość naukową. W wielu dyskusjach przeważała opinia, że kwalifikacja do A+ powinna być oparta na opinii eksperckiej.

4. Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego jako interesariusze zewnętrzni nie będący czynnikiem fachowym w postępowaniu ewaluacyjnym, nie powinni wchodzić w skład KEJN.

5. FINANSOWANIE

5.1. Zasady gospodarki finansowej i zasady finansowania działalności jednostek w systemie szkolnictwa wyższego

W projekcie zespołu prof. M.Kwieka wskazuje się, że warunkiem możliwości efektywnego wdrożenia zaproponowanych zmian jest znaczący i odczuwalny w uczelniach przyrost nakładów budżetowych.

W projektach zespołów prof. H.Izdebskiego i prof. M.Kwieka przewiduje się zróżnicowane zasady finansowania trzech rodzajów uczelni.

We wszystkich projektach przewiduje się utrzymanie finansowania publicznego uczelni z dotacji i konkursów (granty z NCN), a w projekcie M.Kwieka dodatkowo pojawia się finansowanie doskonałościowe („Milion za milion”, „Narodowy Program Doskonałości Naukowej”, „Program Profesur Państwowych” - co ma stanowić mechanizm koncentracji finansowania badań naukowych).

We wszystkich projektach wskazuje się na konieczność uzależnienia wysokości dotacji na badania naukowe od jakości badań naukowych (wyników parametryzacji i kategoryzacji, tj. osiągnięć naukowych i aktywności grantowej).

W projekcie H.Izdebskiego proponuje się dostęp do dotacji finansujących działalność dydaktyczną i naukowo-badawczą na zasadzie wieloletniego kontraktu, przy czym miałyby on być zawierany w wyniku konkursu na prowadzenie określonego kierunku studiów.

W projekcie M.Kwieka proponuje się z kolei finansowanie zarówno działalności dydaktycznej jak i badań statutowych - w formie dużych, czteroletnich dotacji przyznawanych na podstawie umowy.

W dwóch projektach zwraca się uwagę, że ze środków publicznych w większym stopniu powinny korzystać uczelnie niepubliczne (H.Izdebski – sugeruje identyczne zasady finansowania, A.Radwan – sugeruje zwiększenie finansowania).

W projekcie H.Izdebskiego wskazuje się na zasadność ustalenia odrębnych zasad finansowania badań z zakresu nauk przyrodniczych, ścisłych i technicznych oraz dla badań z zakresu szeroko rozumianej humanistyki i nauk społecznych.

W projekcie H.Izdebskiego zwraca się uwagę na potrzebę wykorzystania mechanizmów ulg podatkowych dla podmiotów prywatnych, w celu zachęty do finansowania nauki.

W projektach H.Izdebskiego oraz M.Kwieka przewiduje się zwiększenie znaczenia finansowania szkół wyższych przez organy samorządu terytorialnego.

W projektach H.Izdebskiego i M.Kwieka przewiduje się większą swobodę dla uczelni do prowadzenia własnej polityki finansowej, w projekcie M.Kwieka wskazuje się, że środki, które uczelnia otrzymuje z budżetu (poza dotacjami celowymi) powinny być traktowane jako ryczałt.

W opinii Komisji:

1. Postulat o konieczności znaczącego wzrostu nakładów z budżetu państwa na szkolnictwo wyższe i naukę jako warunek konieczny wdrażania reformy zasługuje na pełne poparcie.

2. Wyodrębnienie różnych strumieni finansowania uczelni jest zasadne.

3. Uzasadnione jest uzależnienie finansowania od przynależności uczelni do grupy instytucji określonego typu (akademiczne, z wyróżnieniem badawczych, albo zawodowe).

Komentarz: Uczelnie nie powinny jednak być z góry przypisane do jakiegokolwiek grupy, ponieważ w systemie trzech ich grup, ważna jest możliwość cyrkulacji uczelni pomiędzy grupami, zapewniająca elastyczność niezbędną w celu reagowania na zmiany w otoczeniu. Jakiegokolwiek sztywne przypisanie instytucji do grup zamroziłoby układ uczelni w Polsce i uniemożliwiło autonomiczne wybieranie przez nie własnej strategii. Dodatkowo, stałe przypisanie mogłoby przekształcić się w pole politycznego sporu, bez szans na racjonalne rozstrzygnięcia.

4. Finansowanie dotacyjne odwołujące się do kryteriów jakościowych nie pozwala na jednoznacznie i oczywiste rozstrzygnięcie dylematu do jakich uczelni w większym stopniu powinny być kierowane dodatkowe środki finansowe. Pojawia się bowiem wątpliwość czy

zwiększone środki finansowe powinny być kierowane do uczelni już zapewniających najwyższą jakość kształcenia (jako rodzaj nagrody) czy też przeciwnie, do uczelni przed którymi stoi zadanie podniesienia jakości kształcenia (jako rodzaj instrumentu wsparcia i inwestycji w podniesienie jakości). Kwestie te wymagają dalszej dyskusji.

5. Propozycja oparcia finansowania uczelni (głównie w ramach działalności dydaktycznej) na 4-letnich kontraktach, w których ustalona byłaby sztywna kwota finansowania, zasługuje na pozytywną opinię, daje bowiem możliwość kilkuletniego planowania działalności uczelni. Rosnąca pula środków w tym okresie powinna być przyznawana w oparciu o kryteria konkurencyjne.

6. Zaproponowane przez zespół H.Izdebskiego rozwiązanie polegające na przyznawaniu dotacji na prowadzenie określonych kierunków na podstawie przeprowadzanych konkursów może zagrażać autonomii uczelni wyższych i nie jest rekomendowane przez zespół redakcyjny.

7. Propozycja zawarta w projekcie M.Kwieka, aby finansowanie studiów doktoranckich zostało włączone do strumienia finansowego przeznaczonego na badania naukowe, a nie – jak dotąd – na kształcenie, pozostaje w sprzeczności z tezą o statusie doktoranta jako studenta studiów trzeciego stopnia. System finansowania zyskałby jednak wyższą spójność gdyby status doktoranta kwalifikował go jednocześnie do grona pracowników naukowych. Także z tych względów godny poparcia jest model hybrydowy statusu doktoranta.

8. Niezbędne jest łączenie nakładów na utrzymanie infrastruktury i koszty stałe w ramach dotacji podstawowej, ze środkami z grantów i dotacji celowych.

9. Dedykowanego strumienia finansowania wymagają cele związane z utrzymaniem i wykorzystaniem nowej, dużej infrastruktury badawczej, a w tym niezbędne są środki stypendialne dla osób z zagranicy po uzyskaniu doktoratu oraz dla członków zespołów międzynarodowych zaproszonych do pracy naukowej w naszym kraju.

5.2. Polityka stypendialna dla studentów i doktorantów, oraz pomoc materialna

We wszystkich projektach przewiduje się stypendia doktoranckie przez okres studiów, a w projekcie A.Radwana alternatywnie możliwość wynagrodzenia asystenckiego.

W projekcie A.Radwana i M.Kwieka przewiduje się, że stypendia mogą pochodzić z różnych źródeł także prywatnych oraz zakłada się włączenie mechanizmów konkurencyjnych do finansowania stypendiów.

Według projektów H.Izdebskiego i M.Kwieka stypendia dla doktorantów przewiduje się w uczelniach publicznych i niepublicznych.

W projekcie H.Izdebskiego zakłada się wyłączenie z zakresu kompetencji uczelni pomoc socjalną dla doktorantów, którą miałyby przejąć gminy.

W projektach H.Izdebskiego i M.Kwieka proponuje się wprowadzenie zachęt podatkowych dla podmiotów prywatnych fundujących stypendia.

W opinii Komisji:

1. Na pozytywną ocenę zasługuje propozycja, aby stypendium doktoranckie, na poziomie co najmniej obowiązującej w gospodarce płacy minimalnej, było zapewnione na cały okres studiów doktoranckich.

2. Zasadnym jest propozycja zespołu prof. H.Izdebskiego aby zadania związane z pomocą opartą o kryterium dochodowe (pomocą socjalną) zostały przekazane przez uczelnie gminom. W zakresie kompetencji uczelni powinny pozostać natomiast kwestie związane z prowadzeniem i finansowaniem domów studenckich i stołówek.

5.3. Model finansowania badań naukowych, funkcjonowanie NCN i NCBiR

We wszystkich projektach przewiduje się pozostawienie NCN i NCBiR, przy czym ocena obu instytucji jest zróżnicowana.

NCN jest wysoko oceniane w projekcie M.Kwieka. W projektach H.Izdebskiego i A.Radwana wskazuje się na potrzebę odbiurokratyzowania procedur konkursowych, co ma służyć skróceniu czasu oczekiwania na środki.

W projekcie H.Izdebskiego zwraca się uwagę na istnienie „ziemi niczyjej” w zakresie projektów łączących ze sobą badania podstawowe z poszukiwaniem aplikacji ich wyników i postuluje się ustalenia wspólnych zasad postępowania przez NCN i NCBiR.

W projekcie M.Kwieka postuluje się zwiększenie budżetu NCN o co najmniej połowę.

W projekcie M.Kwieka zwraca się uwagę na niewspółmiernie wysoki budżet NCBiR (w stosunku do NCN) oraz na to, że jego rolą powinno być wspieranie badań stosowanych prowadzonych w szkolnictwie wyższym we współpracy z przedsiębiorstwami (a nie jedynie badań prowadzonych w przedsiębiorstwach – być może z udziałem naukowców).

W opinii Komisji:

1. Zasadne jest utrzymanie i doskonalenie systemu budżetowego finansowania badań naukowych, oprócz bazowej dotacji statutowej, na drodze postępowania konkursowego realizowanego przez NCN oraz NCBiR.

2. Uzasadnione jest jednak systemowe określenie i wzmocnienie relacji obu tych instytucji na rzecz finansowania przedaplikacyjnych badań stosowanych. Obecnie NCN finansuje wyłącznie badania podstawowe, NCBiR - proinnowacyjne badania na rzecz i z udziałem przedsiębiorców. Formuła działania NCBiR powinna być skorygowana dla dania możliwości realizacji badań na poziomie niezbędnym do rozwoju kadr.

3. Uzasadnione jest znaczące zwiększenie budżetu obu tych instytucji.

Komentarz: Sprawa finansowania badań, niezależnie od utrzymywania żenującego poziomu nakładów budżetowych, została w ostatnich latach mocno wypaczona, szczególnie w odniesieniu do nauk technicznych, ale nie tylko, przez praktyczne wyeliminowanie finansowania przedaplikacyjnych badań stosowanych. Jest to skutek błędnego założenia, że będą one finansowane przez jednostki gospodarcze (głównie przemysł) ze środków UE. Tymczasem firmy finansują niemal wyłącznie własne prace rozwojowe.

Stworzenie dychotomicznego podziału finansowania budżetowego na badania finansowane przez NCN oraz przez NCBiR –pogłębiło ten problem, ponieważ obecnie NCBiR finansuje już wyłącznie badania z partnerem przemysłowym, czyli de facto (niezależnie od nazwy) nie badania, tylko tzw. prace rozwojowe.

Dyskutowane trzy projekty założeń do ustawy o szkolnictwie wyższym obejmują model kariery naukowej, ale zmiany w tym zakresie zostały zaproponowane bez uwzględnienia konieczności niezbędnych modyfikacji zasad finansowania nauki z tym związanych. Prace rozwojowe (preferowane obecnie przez NCBiR) nie pomagają wykonawcom w gromadzeniu osiągnięć, które stanowić mogłyby podstawę uzyskania habilitacji lub uprawnień jej równoważnych.

5. ANALIZA PORÓWNAWCZA PROJEKTÓW ZAŁOŻEŃ TRZECH ZESPOŁÓW MNISW: ZESTAWIENIE TABELARYCZNE Z UWAGAMI I KOMENTARZAMI KSPSW KRASP

Opracowali: członkowie Zespołu Redakcyjnego KSPSW KRASP: I. Degtyarova,
M. Dokowicz, T. Jędrzejewski, A. Mrozowska, P. Wojciechowski, J. Woźnicki

str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
<u>1. SYSTEM SZKOLNICTWA WYŻSZEGO. KOMPETENCJĘ MINISTRA. AUTONOMIA</u>					
1.1. KOMPETENCJE WŁADCZE I NADZORCZE ORGANÓW PAŃSTWA					
Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1842 ze zm.) Dział I, Rozdział 3 , Art. 33-40					
13	Nowa ustawa ... powinna ona <u>zakreślać jedynie ramy prawne funkcjonowania szkół wyższych</u> , pozostawiając bardzo szczegółowe normowanie kwestii organizacyjnych statutom uczelni w ramach posiadanej przez nie autonomii.	22	<i>Rola Państwa i Ministra w projekcie założeń do ustawy nie jest w pełni jasna.</i> Nowa ustawa o szkolnictwie wyższym powinna skupić się przede wszystkim na rozwiązaniach ustrojowych (academic governance) oraz uregulowaniach dotyczących kadr (stanowiska, ścieżki kariery, konkursy, awanse, rozwiązywanie stosunku pracy).	51	Wpływ państwa na działalność odbywa się przez instytucję nadzoru, co w praktyce oznacza <u>prawną możliwość władczej ingerencji organu sprawującego nadzór w działanie podmiotu nadzorowanego, łącznie z możliwością zmiany kierunku podjętego działania.</u>
34	Autonomia szkół wyższych nie jest możliwa bez <u>zapewnienia państwowego nadzoru nad jej funkcjonowaniem z punktu widzenia zgodności z prawem</u> aktów organów szkół wyższych i z zachowaniem zasady proporcjonalności. <u>Skupienie kompetencji</u> dotyczących	14	[Różnorodność i decentralizacja] Modelem dla polskiej nauki nie jest egalitarny model niemiecki, w którym	56	Pozostawienie <u>jedynym kryterium nadzoru nad działalnością uczelni zgodności ich działania z prawem (legalność).</u> <u>Ograniczenie kompetencji organów państwa</u> zgodnie z przyznaną uczelniom

34	szkół wyższych, przede wszystkim kompetencji nadzorczych, <u>w jednym organie administracji publicznej</u> – tj. w zakresie działania ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.		gwarantem jakości jest państwo (władza publiczna), ale <u>model konkurencyjny</u> , obejmujący różne segmenty i nisze.	55	autonomią poprzez uczynienie przedmiotem nadzoru jedynie enumeratywnie wymienionych rozstrzygnięć monokratycznych i kolegialnych organów uczelni z wyłączeniem decyzji administracyjnych.
34	Dotychczasowe <u>kompetencje</u> stanowiące lub nadzorcze <u>innych ministrów</u> (w stosunku do szkół wojskowych, szkół służb państwowych, szkół artystycznych, szkół medycznych i szkół morskich) powinny być zastąpione przez kompetencje <u>inicjatywne oraz opiniodawcze</u> (lub działanie w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego).	15	<u>Państwo</u> powinno w mniejszym zakresie być kreatorem przestrzeni szkolnictwa wyższego, a w większym zakresie <u>nadzorcą i arbitrem czuwającym nad przestrzeganiem konkurencji i przejrzystości</u> .	51	Instytucja państwa powinna wyraźnie <u>określić strategiczne cele</u> w obszarze nauki i w większym stopniu egzekwować ich realizację wobec uczelni
35	Ze względu na specyfikę przedmiotu działania uczelni dotychczas nadzorowanych przez innych ministrów, należy <u>zachować finansowanie tych uczelni z części budżetu państwa, których ci ministrowie są dysponentami</u> ; działaliby oni w tym zakresie w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego.	24	Rozwiązaniem problemów polskiego szkolnictwa wyższego ...stanie zaprojektowanie nowego ustroju i właściwego systemu bodźców, dla których wymogi administracyjne i reglamentacja ustawowa pozostaną narzędziem subsydiarnym.	55	<u>Powierzenie nadzoru nad działalnością uczelni jednemu organowi – tylko ministrowi właściwemu ds. szkolnictwa wyższego</u> , który w razie potrzeby (np. uczelnie medyczne, artystyczne) będzie współdziałał z innymi organami, np. ministrem właściwym ds. zdrowia, ministrem właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego czy ministrem właściwym ds. Skarbu Państwa (sprawy majątkowe).
34	W szczególnym zakresie ich działania, uprawnienia nadzorcze, a także stanowiące, powinny być powierzone	93	Należy poddać pod rozwałę <u>zastosowanie modelu konkurencji regulacyjnej - współistnienie reżimów prawnych</u> , które ich adresaci mogą wybrać, jako obowiązujące dla siebie. Uczelnia mogłaby – w paradygmacie konkurencji regulacyjnej – zadecydować, czy chce podlegać uregulowaniom dotychczasowym (PSW) czy nowym (Ustawa 2.0). Uczelnie mogłyby też dokonywać	54	Przedmiotem nadzoru państwa są co do zasady uchwały organów kolegialnych oraz decyzje organów monokratycznych uczelni. Pogrupowanie podlegających nadzorowi rozstrzygnięć według ich przedmiotu na

	innym organom (CK, KEJN, i innych).	174	migracji z jednego reżimu do drugiego. Minister określi w drodze rozporządzenia wysokość udziału jednostki operacyjnej w dotacji podstawowej (dotacji naukowej podmiotowej, dotacji naukowej administracyjnej i dotacji administracyjnej). Minister określi w drodze rozporządzenia ujednolicony format ogłoszenia konkursowego na stanowiska pracy na uczelni.	55 55	ustrojowo-organizacyjne, personalne i ekonomiczno-majątkowe. Obowiązek niezwłocznego doręczania organowi nadzoru wszystkich podjętych rozstrzygnięć podlegających nadzorowi.
36	Ograniczenie ustawowych obowiązków sprawozdawczych uczelni do niezbędnych dla funkcjonowania systemu.	184, 197 224 228	[Duża rola Ministra w systemie zabezpieczenia jakości nauki, kształcenia...] Minister określa zasady ewaluacji na poziomie zdarzeń ewaluacyjnych Wyznaczenie profili jednostek referencyjnych jest najważniejszym instrumentem polityki naukowej państwa oraz głównym zadaniem KEJN.	52	<u>Regulacje centralne</u> powinny dotyczyć dwóch obszarów: - oddziaływania na podmioty spoza uczelni oraz wypełniania obowiązków uczelni wobec państwa, co wiąże się z możliwością sądowej kontroli; oraz - wewnętrznych stosunków zakładowych dotyczących podmiotów wewnątrz uczelni, objętych wyłącznie procedurami kontroli wewnętrznej.
34	<u>Nadzór o charakterze prewencyjnym</u> powinien być ograniczony w stosunku do stanu obecnego – przy <u>zachowaniu dotychczasowej konstrukcji nadzoru</u>			56	<u>Ograniczenie środków nadzoru do stwierdzenia nieważności rozstrzygnięcia</u> w przypadku istotnego naruszenia prawa z możliwością

	<u>represyjnego.</u>				wstrzymania jego wykonania do czasu wydania aktu nadzoru. Zastosowanie <u>mechanizmu sygnalizacji</u> w przypadku stwierdzenia – w wyniku działań kontrolnych – innych nieprawidłowości.
				56	<u>Przypisanie poszczególnym podlegającym nadzorowi rozstrzygnięciom</u> organów uczelni, jako gwarancję samodzielności uczelni, <u>odpowiedniego środka kontroli zewnętrznej</u> na drodze postępowania sądowego, tj. skargi do sądu administracyjnego w sprawach ustrojowo-organizacyjnych; do sądu pracy – w sprawach personalnych oraz do sądu cywilnego w sprawach ekonomiczno-majątkowych, przy jednoczesnym określeniu katalogu rozstrzygnięć wydawanych przez właściwy sąd.
				56	Ograniczenie czasu, w którym organ może wydać rozstrzygnięcie nadzorcze, po upływie którego możliwe będzie zaskarżenie rozstrzygnięcia przez organ nadzoru wyłącznie na drodze sądowej.

35	Jednym z warunków funkcjonowania nadzoru jest wykonywanie przez uczelnie ustawowo nałożonych na nie <u>obowiązków informacyjnych</u> , w tym związanych ze statystyką publiczną.	219	Obowiązkowa sprawozdawczość systemie ciągłym do Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym (SINIS).	56	Ograniczenie sprawozdawczości wyłącznie do spraw niezbędnych dla funkcjonowania systemu szkolnictwa wyższego i nauki, objętych jednym systemem (np. POL-on).
36	Pełna spójność systemu informacji o nauce i szkolnictwie wyższym, opartego na systemie POL-on. Wprowadzenie obowiązku wszystkich szkół wyższych poddawania rocznych sprawozdań finansowych badaniu biegłych rewidentów oraz ogłaszania tych sprawozdań.				Poszerzenie informacji objętych ostrzeżeniami publicznymi.
				56	Przyznanie wszystkim podmiotom współpracującym z ministrem w zakresie sprawowania funkcji nadzorczych statusu organu administracji publicznej.
47	Współpraca z organami administracji rządowej zainteresowanymi wynikami prac szkół wyższych oraz z jednostkami samorządu terytorialnego, na których terenie działają szkoły wyższe.	277	Udział Skarbu Państwa w procesie komercjalizacji i wspólnych projektów badawczo-rozwojowych.	54	Współdziałanie państwowych organów nadzoru z krajowymi organami właściwymi w sprawach przestrzegania jakości, doradczymi organami o charakterze środowiskowym oraz organami skupiającymi zarządzających uczelniami (konferencje lub rady rektorów).

Uwagi i komentarze Komisji:

Projekty trzech zespołów MNiSW (tj. zespołu prof. H. Izdebskiego – dalej projekt H. Izdebskiego lub Izdebski), zespołu prof. M. Kwieka (dalej projekt M. Kwieka lub Kwiek) oraz zespołu dr.hab. A. Radwana – dalej projekt A. Radwana lub Radwan) określają ogólne zasady odbiurokratyzowania i decentralizacji szkolnictwa wyższego.

Projekt zespołu prof. H. Izdebskiego charakteryzuje się systemową konsekwencją.

W projekcie zespołu dr.hab. A. Radwana problematyka dot. kompetencji nadzorczych ministra nie jest dostatecznie rozwinięta, stanowisko zespołu w zakresie wizji zarządzania w systemie szkolnictwa wyższego nie zawsze jest jasne, a w wielu przypadkach pozostaje sprzeczne z utrwaloną w naszym kraju tradycją akademicką.

Najbardziej szczegółowe i konkretne zasady zarządzania i kompetencji nadzorczych w rozumieniu prawa określa projekt zespołu prof. M. Kwieka

Pozytywnie ocenione przez Komisję Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego (dalej – KSPSW KRASP lub Komisja) i rekomendowane do umocowania w nowej Ustawie 2.0 są następujące założenia:

1. Propozycja jednolitości systemu szkolnictwa wyższego i skupienia kompetencji nadzorczych państwa dotyczących szkolnictwa wyższego w jednym organie – MNiSW (Izdebski/Kwiek) jest godna poparcia. Sytuacja, kiedy nadzór w systemie szkolnictwa wyższego sprawuje 6 ministrów powoduje brak spójności i jednolitości w polityce naukowej i edukacyjnej, zasadach finansowania i w trybie działania. Taka propozycja jest też zgodna z pozycją KRASP zawartą w Strategii rozwoju szkolnictwa wyższego, projekt środowiskowy z 2009 r.

2. Uzasadnione jest zaproponowane w projekcie H. Izdebskiego zachowanie charakteru nadzoru łączącego możliwość działania prewencyjnego z represyjnym (działania wobec uczelni, naruszających prawo).

3. Zasadne jest przychylenie się do propozycji utrzymania ograniczenia kompetencji nadzorczych państwa/ministra. Minister ma jasne i jednoznacznie określone w ustawie kompetencje nadzoru, które może stosować w systemie szkolnictwa wyższego i wobec uczelni. Takie kompetencje powinny dotyczyć przede wszystkim kategorii spraw ustrojowych i ekonomiczno-majątkowych.

4. Sprawozdawczość wymagana od uczelni powinna móc być realizowana w ramach jednego spójnego standardu informatycznego (Izdebski, Kwiek).

5. Wprowadzenie zamkniętego katalogu uchwał uczelni, które muszą być wysyłane do Ministra zasługuje na pozytywną ocenę. Takie zasady

zwiększając autonomię uczelni oraz jej rozliczalność.

6. Powinna istnieć możliwość zaskarżenia rozstrzygnięć nadzorczych Ministra do sądów właściwych dla charakteru sprawy (Kwiek).

7. Ograniczenie regulacji MNiSW na rzecz rozwiązań statutowych(Kwiek) zasługuje na poparcie i było wcześniej wnioskowane przez KRASP w Programie z 2015 r.

1.2. AUTONOMIA UCZELNI

str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
Konstytucja RP, art. 70 ust. 5					
Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, Art. 4 (i inne artykuły Ustawy o różnych zagadnieniach)					
	Główne zagadnienia		Główne zagadnienia		Główne zagadnienia
13	Nowa ustawa ... powinna ona określać jedynie ramy prawne funkcjonowania szkół wyższych, pozostawiając bardzo szczegółowe normowanie kwestii organizacyjnych statutom uczelni w ramach posiadanej przez nie autonomii.	18	Autonomia (w) akademii: równowaga pomiędzy dwoma kluczowymi czynnikami: (i) autonomią i samorządnością pracowników akademickich – niezbędną dla realizacji wolności naukowej; (ii) centralizacją procesów decyzyjnych – niezbędną dla efektywnego zarządzania.	22	Stopień autonomii uzależniony od typu uczelni. Autonomia akademicka będzie rosła wraz z miejscem zajmowanym w systemie, a najcenniejsze badania naukowe i największy prestiż akademicki, podobnie jak w innych krajach europejskich, będą stopniowo koncentrować się w górnych warstwach systemu, w uczelniach badawczych.
33	Wszystkie szkoły wyższe powinny mieć, zapewnioną w art. 70 ust. 5 Konstytucji, autonomię.	23	Przy założeniu przyjęcia nowych, niekiedy dość drobiazgowych i mających charakter bezwzględnie obowiązujący norm dotyczących ustroju i obsadzania stanowisk w nauce (uczciwe, przejrzyste i otwarte	16	Wzrost autonomii wiodących, odnoszących sukcesy instytucji akademickich.
34	W drodze ustawowej należy uwzględnić zróżnicowanie szkół pod względem zakresu autonomii , ale jedynie w granicach uzasadniających odstępianie od zasady równego				

	traktowania.	37	konkursy), możliwe będzie pozostawienie uczelniom szerszej autonomii w niektórych innych obszarach. Uczelnie powinny zachować duży zakres autonomii przy ustalaniu programów studiów ... Zakres tej autonomii powinien być zależny od posiadanej kategorii naukowej. Zwiększenie autonomii uczelni przez redukcję immanentnych inercji: wewnętrznych barier w samostanowieniu.	51	Model nowoczesnego ustroju uczelni zakłada zwiększenie zakresu autonomii instytucjonalnej w wymiarze (a) personalnym, (b) zarządczym oraz (c) finansowym.
34	Autonomia szkół wyższych nie jest możliwa bez zapewnienia państwowego nadzoru nad jej funkcjonowaniem z punktu widzenia zgodności z prawem aktów organów szkół wyższych i z zachowaniem zasady proporcjonalności.	36 70	Zwiększenie sterowności uczelnią i poprawa koordynacji zasobów kadrowych i infrastrukturalnych dla lepszej realizacji misji uczelni. Większa koordynacja – tworzenie podstawowych jednostek wewnętrznych). Wprowadzenie znacznie szerszej autonomii - zrzeszanie się pracowników naukowych w zinstytucjonalizowane zespoły – wewnętrzne jednostki, komórki uczelni.	38	Poszerzanie autonomii finansowej i zarządczej uczelni: upodmiotowienie uczelni oraz wzmocnienie ich sterowności jako organizacji.
33	Autonomia jest podporządkowaniem się własnemu prawu.	18	Autonomia w nauce ma przede wszystkim wymiar indywidualny.	53	Autonomia szkół wyższych oznacza przyznanie im znacznego stopnia

		19	[Samostanowienie uczelni] Ideał samorządnej, autonomicznej uczelni jest korygowany przez praktykę zarządzania uczelnią.		samodzielności wyrażającej się przede wszystkim w możliwości stanowienia o wszystkich obszarach swojego działania..
33	Zasady deregulacji i odbiurokratyzowania: Deregulacja i odbiurokratyzowanie powodować musi wzrost roli statutu – jako instrumentu autoregulacji w poszczególnych szkołach wyższych. Zachować należy zasadę sformułowaną w art. 17 obecnego Prawa o szkolnictwie wyższym, tj. to, że rolą statutu uczelni jest unormowanie spraw nieuregulowanych w ustawie i aktach wydanych na podstawie jej upoważnienia.	20	[Samoregulacja] Szereg kwestii dodatkowych powinno znaleźć się poza ustawą jako materia samoregulacji środowiskowej. Narzędziem takiej samoregulacji może być Kodeks Dobrych Praktyk Akademickich, stanowiący zbiór dobrych praktyk i standardów etycznych, którego treść byłaby ustalana (i okresowo aktualizowana) przez przedstawicieli środowiska akademickiego oraz otoczenia społeczno-gospodarczego (review panel).	38	Przedmiotem nadzoru centralnego stają się jedynie enumeratywnie wymienione rozstrzygnięcia organów uczelni , które są obligatoryjnie doręczane MNiSW sprawującemu nadzór.
33	Autonomia łączy się ściśle z konstytucyjną wolnością nauki i nauczania. Wyraża się ona: - samodzielnością prawną (w tym posiadaniem osobowości prawnej), - samorządnością w prawie do podejmowania własnych decyzji dotyczących organizacji, zarządzania,	19 20	Samostanowienie uczelni - ideał samorządnej, autonomicznej uczelni jest korygowany przez praktykę zarządzania uczelnią. [Samoorganizacja pracowników akademickich] Szersza autonomia pracownikom akademickim, by mogli tworzyć oddolnie jednostki operacyjne (katedry,	37	Ograniczenie sprawozdawczości uczelni wyłącznie do spraw niezbędnych dla funkcjonowania systemu szkolnictwa wyższego i nauki, objętych jednym systemem (np. POL-on); jednocześnie następuje poszerzenie dostępu do informacji objętych ostrzeżeniami publicznymi i do informacji dla studentów.

	administracji, - w prawie do określania polityki badawczej i dydaktycznej, - uprawnienie do stanowienia prawa wewnętrznego regulującego funkcjonowanie szkoły wyższej (statutu, regulaminu studiów) zgodne z aktami normatywnymi o mocy powszechnie obowiązującej. Pozostawienie organom uczelni rozstrzygnięć w zakresie utrzymania porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie uczelni.	23	centra, instytutu). - Jednostki te powinny być samorządne i prowadzić – w ramach posiadanych środków – autonomiczną gospodarkę finansową, co oznacza, że decyzje o wydatkowaniu środków na naukę podejmowane są bezpośrednio przez ludzi realizujących badania naukowe. Autonomia powinna również dotyczyć elastyczności w zakresie ustalania pensum dydaktycznego nauczycieli akademickich oraz oceny okresowej pracowników.	26	Odejście od szczegółowego definiowania wydatkowania strumieni finansowych
38 65	Pierwszy statut szkoły publicznej nadawałby, jak dotychczas, minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego. Minister będzie mógł w drodze rozporządzenia określić maksymalne ceny za usługi, za które szkoła wyższa może pobierać opłaty od wszystkich studentów. Posiadanie przez szkołę wyższą uprawnień do prowadzenia kierunku regulowanego, uniwersyteckiego wymagałoby zgody organu władzy	70	Autonomia akademii powinna zostać ograniczona (ściślej: zredefiniowana, gdyż obecnie podlega ona samoograniczeniu przez wadliwe rozwiązania ustrojowe) na poziomie kolektywnym, instytucjonalnym, a rozszerzona tam, gdzie jest ona najważniejsza dla wolności uprawiania nauki, czyli na poziomie indywidualnym – na poziomie poszczególnych naukowców.	51-52	Podstawowe jednostki systemu szkolnictwa wyższego funkcjonujące jako zakłady administracyjne stanowią jeden z podmiotów administracji zdecentralizowanej... będąc wyposażone w osobowość prawną, działają we własnym imieniu i na własną odpowiedzialność, zarówno w stosunkach publicznoprawnych, jak i prywatnoprawnych. Odejście od ustawowego regulowania praw i obowiązków nauczycieli akademickich.

78	publicznej (ministra), wyrażonej po zasięgnięciu opinii organu akredytacyjnego. Minister będzie określał limity przyjęć na każdy kierunek regulowany			Odejście od centralnego, szczegółowego katalogowania stanowisk naukowych, naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych i przekazania w kompetencje uczelni spraw związanych z ustalaniem wysokości uposażenia i pensum dydaktycznego (obecnie regulowanych centralnie na poziomie ustawowym albo w formie rozporządzeń). Elastyczność w profilowaniu stanowisk uczelnianych, definiowanie instytucjonalnych oczekiwań oraz zakresu obowiązków wobec zatrudnianych na uczelni naukowców oraz personelu pomocniczego. [W polityce kadrowej] MNiSW - ramowe wytyczne. Większe zróżnicowanie stanowisk uczelnianych (badawcze i dydaktyczne, obok dominujących dziś naukowo-dydaktycznych) podlegających regularnie (raz na 4 lata) indywidualnej ocenie w ramach uczelni. Przy tym wewnętrzne stosunki zakładowe dotyczące podmiotów wewnątrz uczelni, powinny być objęte wyłącznie procedurami kontroli
----	--	--	--	--

					wewnętrznej.
				137	Uwolnić uczelnie ze ścisłych regulacji dotyczących gospodarki finansowej. Środki, które uczelnia otrzymuje z budżetu (poza dotacjami celowymi) powinny być traktowane jako ryczałt, a uczelnia nie miałaby obowiązku rozliczania się z wydatkowania tych środków i mogłaby samodzielnie decydować o ich wykorzystaniu.
		241	Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, po uzyskaniu potwierdzenia zgodności z wymogami, akredytuje pozarządowe instytucje, w tym przedsiębiorstwa prowadzące rankingi nauki (uczelnie, jednostek naukowych (dziedzin wiedzy), naukowców itp.).		

Uwagi i komentarze Komisji :

Propozycje zespołu A.Radwana prowadzą do nietrafnego konfrontowania pojęć autonomii i samorządności. Przywiązywana jest nadmierna waga do centralizacji działania uczelni oraz tzw. samoorganizacji pracowników naukowych i samoregulacji środowiskowej.

Komisja uważa za nierealną propozycję oparcia procesów zarządzania na periodycznie aktualizowanym instrumencie samoregulacji w postaci Kodeksu Dobrych Praktyk Akademickich. Taki własny dokument KRASP ogłosiła w 2007 r., ale jego rola jest inna.

Zdaniem Komisji niezrozumiały jest postulat zespołu A.Radwana w sprawie ograniczenia autonomii akademickiej na poziomie „kolektywnym”, a zwiększenie jej na poziomie „indywidualnym”.

Możliwość ograniczenia autonomii uczelni w sprawach kierunków studiów jest bardzo kontrowersyjna (zespoły A.Radwana i H. Izdebskiego

proponują pewne instrumenty regulacyjne i zgodę ministra na prowadzenie kierunków studiów).

Projekt A. Radwana w niektórych obszarach wprowadza reguły, które są sprzeczne z zasadą autonomii uczelni, na przykład obowiązek normatywny (!) współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, ograniczenia w zatrudnieniu swojego wypromowanego doktoranta czyli młodego doktora, itd.

Zdaniem Komisji pozytywnie ocenione mogą być następujące założenia (projekt zespołu prof. M.Kwieka):

- 1) zróżnicowanie zakresu autonomii w zależności od stopnia spełnienia przez uczelnię kryteriów kwalifikacyjnych do danej grupy uczelni,
- 2) odejście od szczegółowego definiowania sposobów wydatkowania różnych strumieni finansowych,
- 3) trafne wyodrębnienie dwóch zasadniczych obszarów regulacji centralnych, sprowadzających się do oddziaływania na podmioty spoza uczelni oraz wypełniania obowiązków uczelni wobec państwa,
- 4) stosunki zakładowe objęte procedurami regulacji wewnętrznej uczelni.

KSPSW KRASP uważa, że propozycja upowszechnienia konkursu w dostępie do dotacji dydaktycznej może znacznie ograniczać autonomię i uzależniać uczelnie od Ministra. Z tych względów zakres tego finansowania nie powinien przekraczać 10%.

1.3. UMOCOWANIE KRASP W USTAWIE

str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym,					
Dział I, Rozdział 7, Art. 54-55					
p. 3.1. 5.	Zrezygnowanie z ustawowego unormowania statusu KRASP i KRZaSP. Umocowanie wszelkich konferencji rektorów – jako szczególnych	294	Brak potrzeby oddzielnego uregulowania bądź umocowania ustawowego. Istnienie Konferencji Rektorów -	134	Zwiększenie roli oddolnie powstałych konferencji rektorskich (KRUP, KRPUT) Oslabieniu ulega rola KRASP jako organu przedstawicielskiego środowiska

	krajowych i regionalnych stowarzyszeń szkół wyższych.		działanie prawdziwie oddolne w analogii do izb gospodarczych, stowarzyszeń lub obecnej Fundacji Rektorów Polskich. Rola w Systemie Oceny Jakości - rola pomocnicza w systemie zapewnienia jakości zastąpi Narodowa Rada Doskonałości Naukowej.		akademickiego. Nie wymieniać żadnej z konferencji rektorów.
				19	Uzupełnienie [zmiana koncepcji] - Rola KRASP jako organu przedstawicielskiego środowiska akademickiego nie ulega zmianie . - Środowiskowa rola konferencji rektorów jest ważna i umiejscowienie ich w ustawie jest konieczne .

Uwagi i komentarze Komisji :

KRASP i KRZaSP w projektach zespołów nie zostały umocowane w Ustawie 2.0, z wyjątkiem uzupełnionej i uszczegółowionej wersji suplementu zespołu prof. Kwieka, przekazanej Radzie NKN. Co więcej wprowadzono błędne tezy wynikające z niezrozumienia potrzeby instytucjonalizacji organów przedstawicielskich środowiska akademickiego. W Europie, ogólnokrajowe (narodowe) konferencje rektorów odgrywają kluczową rolę w aktywnym współdziałaniu z organami państwa w kształtowaniu polityki w szkolnictwie wyższym i nauce. Konferencje rektorów reprezentują także unikatowe kompetencje eksperckie i przedstawicielskie. KRASP odgrywa także bardzo ważną rolę na forum europejskim, jako m. in. aktywny członek European University Association (EUA).

Umocowanie ustawowe konferencji rektorów analogiczne do regulacji obecnej ustawy jest niezbędne. Konferencje rektorów powinny pozostać organami reprezentującymi uczelnie. Nazwa własna Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich obecna w tradycji szkolnictwa wyższego od

20 lat powinna zostać zachowana na zasadzie ciągłości instytucjonalnej.

KRASP stanowi jedyne forum komunikowania się ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego z uczelniami wszystkich typów, niezależnie od sposobów uregulowania zasad nadzoru nad uczelniami, co stwarza możliwości zapewnienia niezbędnej spójności polityki w szkolnictwie wyższym.

W propozycjach odstąpienia od umocowania KRASP w ustawie nie została uwzględniona ani międzynarodowa pozycja KRASP i jej działania w Europejskim Stowarzyszeniu Uniwersytetów (EUA) ani także rola poszczególnych europejskich konferencji krajowych i European University Association we współpracy z Parlamentem Europejskim oraz Komisja Europejska i w tworzeniu Europejskiej Przestrzeni badawczej, Europejskiej Przestrzeni Szkolnictwa Wyższego.

Komisja z zadowoleniem odnotowała zmianę pierwotnego stanowiska w sprawie umocowania KRASP w ustawie, przedłożoną przez prof. M.Kwieka w suplemencie do założeń pod tytułem „Uszczegółowienie wybranych elementów projektu założeń do „Ustawy 2.0” przygotowanego wraz z Zespołem – wykonane na prośbę prof. Jarosława Górniaka, Przewodniczącego Rady Programowej Kongresu Nauki Polskiej” z dnia 9 lutego 2017 r.

1.4. INNE CIAŁA PRZEDSTAWICIELSKIE

str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
------	--	------	--	------	--

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Dział I, Rozdział 5, Art. 45 – 47

Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polski

Dział IV, Rozdział 4, Art. 203

Krajowa Reprezentacja Doktorantów

Dział IV, Rozdział 5, Art. 209

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego					
48	Zachowując co do zasady obecne kompetencje Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, za celowe należy uznać przywrócenie jej rzeczywistej wybieralności, przyjmując za wzór głosowanie elektroniczne w wyborach do Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów – przy uwzględnieniu faktu reprezentowania w niej różnych sektorów nauki oraz potrzeby odrębnego unormowania trybu powoływania przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych.	297	Ciało w takiej formie zbędne w nowej koncepcji (funkcję przejmuje Narodowa Rada Doskonałości Naukowej). Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego będzie mogła być w przyszłości dobrowolnym, oddolnie organizowanym gremium, działającym na podstawie ogólnych norm prawnych (np. prawa o stowarzyszeniach), bez specjalnego umocowania w ustawie o szkolnictwie wyższym.	66-67	RGNSW pozostaje głównym wybieralnym organem przedstawicielskim szkolnictwa wyższego. Jej skład nie ulega zmianie (poza wyłączeniem studentów), ale reformy wymaga sposób wyboru członków RGNSW , który w obecnej formie ma charakter pośredni, a przez to jest niewystarczająco transparentny. Wybory przeprowadzać elektronicznie w sposób bezpośredni.
Inne organy z funkcjami RG/Nowe instytucje					
		285	Narodowa Rada Doskonałości Naukowej – zapewnia konsultacji po stronie MNiSW wyzwań i rozwiązań polityki edukacji wyższej i nauki. Jeden z filarów otoczenia instytucjonalnego nauki i szkolnictwa wyższego według nowej koncepcji. Następca zarówno Komitetu Polityki Naukowej jak i Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, główny, apolityczny organ doradczy Ministra		

			Nauki i Szkolnictwa Wyższego w zakresie opracowywania oraz uaktualniania strategii rozwoju polskiej nauki. Działa w zakresie Systemu Oceny Jakości w nauce i szkolnictwie wyższym. Prawo nominowania niezależnych członków Rad Powierniczych.		
Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polski					
49	Status ogólnokrajowych reprezentacji samorządu studentów i samorządu doktorantów powinien pozostać bez zmian.	293	Nie ma bezpośredniego związku z nową koncepcją, może być środowiskowym zrzeczeniem w analogii do społecznych stowarzyszeń zawodowych.	66-67	Konieczne jest pozostawienie PSRP jako organu wyrażającego opinię i przedstawiającego wnioski w sprawach związanych z ogółem studentów, w tym do opiniowania aktów normatywnych dotyczących studentów. PSRP powinien posiadać silniejszą legitymizację demokratyczną. Członkowie PSRP – wybierani w bezpośrednich wyborach prowadzonych w instytucjach szkolnictwa wyższego (lub ich jednostkach organizacyjnych) z uwzględnieniem ich wielkości. Nie istnieje potrzeba, aby studenci byli dodatkowo reprezentowani w RGNSW.

Krajowa Reprezentacja Doktorantów					
49	Status ogólnokrajowych reprezentacji samorządu studentów i samorządu doktorantów powinien pozostać bez zmian.	293	Nie ma bezpośredniego związku z nową koncepcją, może być środowiskowym zrzeszeniem w analogii do społecznych stowarzyszeń zawodowych.	67	Krajowa Reprezentacja Doktorantów pozostawałaby w obecnej formule (nie wymieniona w ustawie z nazwy) jako reprezentacja środowiska doktorantów na poziomie systemowym.
Uwagi i komentarze Komisji:					
<i>Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego</i> Propozycja podtrzymania umocowania w ustawie Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego jako organu przedstawicielskiego i opiniodawczego jest godna poparcia (Izdebski, Kwiek), niezależnie od opinii zespołu A. Radwana, która wprowadza w to miejsce inny organ – Narodową Radę Doskonałości Naukowej. Komisja uważa, że nietrafna jest propozycja zmiany sposobów wyłaniania członków Rady (w głosowaniu powszechnym, Izdebski). Propozycja wyłączenia studentów (doktorantów) ze składu Rady Głównej (Kwiek) powinna być odrzucona. Aktualny skład i sposób wyłaniania Rady zapewnia jej reprezentatywność, przedstawicielski charakter i spełnienie niezbędnych wymogów kompetencyjnych. Propozycja utworzenia Narodowej Rady Doskonałości Naukowej (Radwan) jest mylna. Narodowa Rada Doskonałości Naukowej z jej uprawnieniem do nominowania niezależnych członków rad powierniczych pozostaje w kolizji z zasadami autonomii uczelni, zagrażając ponadto zasadzie jej apolityczności. <i>PSRP i KRD</i> Organy ukształtowane ewolucyjnie po ich wpisaniu do ustawy 2005 r. dobrze wypełniają swoje funkcje przedstawicielskie. Powinny one pozostać w ustawie z zachowaniem aktualnych treści regulacji dotyczących ich funkcjonowania (Izdebski). PSRP oraz KRD są rozpoznawalne przez środowisko studenckie i doktoranckie na poziomie Europejskim. Skutecznie działają one w organizacjach Europejskim Stowarzyszeniu Studentów (ESU) oraz Europejskiej Radzie Doktorantów i Młodych Naukowców (Eurodoc), w tym spełniają istotną rolę i mają pozycje zarządcze w tych organizacjach.					

2. USTRÓJ UCZELNI					
2.1. TYP USTROJOWY UCZELNI					
Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym Dział I, Rozdział I, Art. 3-5, 9- 13; Dział II , Rozdział 3, Art. 84-88.					
str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
Ustrój wewnętrzny uczelni					
51	Rozstrzyganie o wewnętrznej strukturze szkoły powinno w pełni należeć do szkoły, decydującej w tej materii w statucie i aktach wydawanych przez właściwe organy szkoły na podstawie statutu: a) Rozwiązanie bezwydziałowe – dla mniejszych uczelni. b) Jeżeli w szkole mają funkcjonować podstawowe jednostki organizacyjne, powinny być nimi, dla zachowania jednolitości nazewnictwa, wyłącznie wydziały.	71	Uczelnie będą składały się z niewielkiej (uniwersytety: 6-12, inne uczelnie wyższe – odpowiednio mniejszej) liczby jednostek podstawowych (wydziałów, szkół, kolegiów), wydzielonych według klucza pokrywającego się z systematyką obszarów wiedzy bądź zbliżonego. Uczelnie zachowają również możliwość wyboru struktury bezwydziałowej. Wzmocnieniu ulegnie autonomia pracowników naukowych i dydaktycznych, która będzie mogła urzeczywistniać się poprzez znacznie większe niż dotychczas możliwości stowarzyszania się w jednostki wewnętrzne – operacyjne jednostki organizacyjne (katedry, centra,	34	Jednostką podstawową w ramach proponowanych rozwiązań staje się uczelnia , a nie wydział; uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora i prowadzenia studiów doktoranckich również otrzymuje uczelnia. Unowocześnienie ustroju jednostek szkolnictwa wyższego; poszerzenie zakresu autonomii personalnej, finansowej i zarządczej uczelni. Wzmocnienie uczelni jako całości w systemie szkolnictwa wyższego kosztem z jednej strony wydziałów, a z drugiej regulacji centralnych.
53	Jeżeli dla danej szkoły wyższej nie przyjmuje się systemu bezwydziałowego, podstawowymi			38	

42	zostałoby zawężone w stosunku do obecnego stanu, obejmując jedynie dwa pierwsze rodzaje uczelni. Uznać należy za celowe wyłonienie pewnej liczby czołowych uczelni, które będą się zajmować przede wszystkim badaniami naukowymi (uczelnie badawcze), a dydaktyka, w zakresie kierunków regulowanych i kierunków akademickich oraz studiów trzeciego stopnia, będzie stanowić uzupełniający obszar ich działalności realizowanej poprzez podstawowe jednostki organizacyjne. Uczelnia badawcza, w szczególności, powinna mieć co najmniej 1/10 najwyższych kategorii naukowych (A+) w stosunku do uzyskanych kategorii naukowych i łącznie ponad połowę kategorii A+ i A – oraz nie mieć kategorii najniższej (C). Nie może również być uczelnią badawczą uczelnia, wobec której w ciągu pięciu lat przez złożeniem wniosku nastąpiło zawieszenie z mocy prawa uprawnienia do nadawania stopni naukowych, prawomocne zawieszenie takiego uprawnienia lub prawomocne jego cofnięcie. Zaliczenie do omawianej grupy następowaloby w drodze decyzji	Na stronach 81-97 odnajdziemy proponowane przez zespół przepisy dotyczące tworzenia, organizacji i zadań wewnętrznych jednostek organizacyjnych i pomocniczych.	57 - 69 dydaktyczne oraz uczelnie dydaktyczne. Uczelnie będą się różnić pod względem ustroju i ze względu na mechanizmy finansowania. Uczelnie badawcze potrzebują możliwie najszerszej autonomii. Priorytetowym zadaniem uczelni badawczych będzie prowadzenie badań naukowych na najwyższym poziomie, co jednocześnie stanie się podstawą obliczania wysokości przekazywanych publicznych środków finansowych. Drugim w kolejności zadaniem będzie kształcenie studentów, zwłaszcza na poziomie studiów doktoranckich oraz magisterskich. Trzecim zadaniem uczelni badawczych będzie transfer wiedzy oraz innowacji do gospodarki, jak również ścisły kontakt z otoczeniem społecznym (czyli tak zwana trzecia misja). Uczelnie flagowe – jako podzbiór uczelni badawczych – będą koncentrować się przede wszystkim na badaniach na poziomie światowym. O status uczelni badawczej będą mogły ubiegać się jedynie uczelnie szerokoprofilowe, w których przynajmniej 2/3 jednostek uzyskało kategorię naukową A (lub A+), a żadna z nich nie uzyskała kategorii C. Ponadto uczelnie te
----	--	--	--

42	ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, podjętej po zasięgnięciu opinii odpowiednich reprezentatywnych ciał doradczych (Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych).			będą musiały należeć do grupy krajowych liderów w pozyskiwaniu zewnętrznych ogólnopolskich i międzynarodowych środków finansowych na naukę.
43	<u>Uczelnie dydaktyczno-badawcze</u> – posiadające uprawnienia do nadawania stopni naukowych, zajmujące się w równej mierze badaniami naukowymi i dydaktyką, w których udział uzyskanych wyższych kategorii naukowych (A+ i A)		68 – 69	<u>Uczelnie badawczo-dydaktyczne</u> mają dwa równoważne zadania: badawcze oraz dydaktyczne, które równorzędnie wpływają na wysokość przyznawanych dotacji. Ponadto, zadaniem uczelni badawczo-dydaktycznych jest zaangażowanie w rozwój regionu, zarówno gospodarczy, jak i społeczny. Uczelnie tego typu pozostają w bliskim kontakcie z regionalnymi partnerami przemysłowymi, odpowiadając na ich potrzeby z zakresu innowacji, jak również kształcą wysokiej klasy specjalistów na regionalny rynek pracy i reagują na potrzeby lokalnych społeczności. Z tego powodu uważamy, że należałoby udrożnić ścieżki dla istotniejszego dodatkowego regionalnego finansowania tego rodzaju uczelni. O status <u>uczelni badawczo-dydaktycznej</u> będą mogły ubiegać się te uczelnie, których przynajmniej dwie jednostki uzyskały kategorię A (lub A+). Ponadto, ubiegające się o ten status uczelnie muszą regularnie pozyskiwać granty badawcze przyznawane w trybie

43	wynosiłby co najmniej 1/3 całości uzyskanych kategorii, oraz nie byłoby kategorii „C”. Uczelnie te powinny mieć, poprzez odpowiednie jednostki organizacyjne, możliwość prowadzenia studiów trzeciego stopnia zasadniczo na obecnie obowiązujących zasadach (z uwzględnieniem propozycji dotyczących habilitacji), jak również możliwość prowadzenia studiów stopnia I i II oraz jednolitych studiów magisterskich – w ramach niżej przedstawionego nowego podziału kierunków studiów. Pozostałe szkoły wyższe - jako <u>wyższe szkoły dydaktyczne (zawodowe)</u>, których podstawowym zadaniem będzie kształcenie na kierunkach nieregulowanych I i II stopnia. Należy utrzymać rozwiązanie wyłączone w odniesieniu do tej grupy obowiązek prowadzenia badań naukowych. Szkoły należące do tej grupy mogłyby otrzymywać dotacje na badania własne. Jednakże, wobec wprowadzenia dolnej granicy wysokości tych dotacji przypadających na szkołę wyższą, możliwość praktycznego uzyskania		70	konkursowym. <u>Uczelnie dydaktyczne</u> - ich głównym zadaniem jest kształcenie studentów, ze szczególnym uwzględnieniem kierunków o profilu zawodowym, biorących pod uwagę potrzeby regionalnego rynku pracy. Istotą funkcjonowania uczelni dydaktycznych jest tworzenie kapitału intelektualnego dla lokalnej gospodarki i wspieranie jej rozwoju. Są one niezwykle istotnym elementem powstającego zróżnicowanego systemu – inne wymagania stawiane kadrze akademickiej (absolutny priorytet pracy dydaktycznej) łączą się zarazem z osobną ścieżką kariery zawodowej, która nie wymaga zdobywania habilitacji i docenia finansowo i prestiżowo kształcenie studentów. Uczelnie dydaktyczne to takie, które mają mniej niż dwie jednostki z kategorią A (lub A+) i w marginalnym stopniu pozyskują granty badawcze przyznawane w trybie konkursowym.
----	---	--	----	---

	dotacji byłaby znacznie ograniczona. Wyższe szkoły zawodowe nie powinny mieć możliwości uzyskania uprawnień do kształcenia na kierunkach regulowanych i akademickich, chyba że w danym zakresie prowadzą badania naukowe na odpowiednio wysokim poziomie (czego miarą jest kategoria naukowa A) lub uzyskały uprawnienie do nadawania stopnia doktora (należy podkreślić, że dalej proponuje się wprowadzenie ostrzejszych niż dotychczasowe przesłanek uzyskania uprawnienia). Wyższa szkoła zawodowa, która uzyskuje uprawnienie do nadawania stopnia doktora, jeżeli spełnia pozostałą przesłankę ustawową, tj. odpowiedniego udziału wyższych kategorii naukowych, staje się z mocy prawa uczelnią dydaktyczno-badawczą.				
Uwagi i komentarze Komisji:					
Wszystkie projekty zgodnie podnoszą, iż poprzez nadmierną demokratyzację ustroju uczelni, w praktyce dochodzi do nadmiernego rozdrobnienia w uczelni w kierunku luźnej federacji wydziałów. Konieczne jest ustalenie relacji uczelnia – jednostki podstawowe zapewniającej możliwość efektywnego zarządzania uczelnią. <i>Komentarz:</i> demokracja uczelniana jest użyteczna jako mechanizm partycypacyjnego budowania strategii uczelni i ustalania np. reguł etycznych.					

Natomiast nie jest dobrym narzędziem do bieżącego zarządzania – i w tym znaczeniu można mówić o "nadmiernej demokratyzacji".

KSPSW KRASP przychyliła się do opinii zespołu prof. H.Izdebskiego i zespołu prof. M.Kwieka, iż rozstrzyganie o wewnętrznej strukturze powinno w pełni należeć do uczelni, decydującej o tym w statucie, z zastrzeżeniem pozostawienia swobody wyboru nazewnictwa poszczególnych jednostek, jak to ma miejsce w Ustawie PSW z 2005 r.

Obecnie obowiązujące przepisy odnoszące się do szkół wyższych publicznych i niepublicznych przewidują istnienie uczelni akademickich oraz zawodowych. Zespół przychylił się do pozostawienia obecnego rozwiązania, jednakże uzupełnionego (za sugestią projektów H.Izdebskiego i M.Kwieka) o subkategorię uczelni akademickich w postaci akademickich uczelni badawczych. O status uczelni badawczej mogłyby ubiegać się uczelnie spełniające warunki określone w ustawie. Za interesujące uznajemy kryteria przedstawione w projekcie M.Kwieka w tym zakresie.

Za pozostawieniem uczelni zawodowych (a nie dydaktycznych) przemawia fakt, iż wpisują się one w kontekst międzynarodowy – za granicą odnajdujemy ich odpowiedniki (vocational HEIs). Projekt zespołu A.Radwana słusznie wskazuje, iż *potrzebne jest „nowe otwarcie” i nowa polityka publiczna dla państwowych wyższych szkół zawodowych. Uczelnie zawodowe nie powinny być postrzegane ani traktowane jako szkoły wyższe „drugiej kategorii”, ale definiować się przez własną, dystynktywną misję, z realizacji której powinny być rozliczane, i która powinna być źródłem ich dumy. Oprócz kształcenia na poziomie studiów I stopnia, uczelnie zawodowe powinny zagospodarować tzw. piąty poziom (EQF - level 5).*

2.2. TWORZENIE I LIKWIDACJA UCZELNI

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym

Uczelnie publiczne:

Dział I, Rozdział I, Art. 18 – 19

Uczelnie niepubliczne:

Dział I, Rozdział I, Art. 20 – 24

str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
------	---	------	---	------	---

Uczelnie publiczne

38	Konieczność ujednolicenia trybu tworzenia publicznych szkół wyższych – które powinno następować w drodze ustawy, jednakże z możliwością podjęcia inicjatywy ustawodawczej na wniosek samorządu województwa.	-----	72	Ujednolicenie zasad, trybu i form tworzenia, przekształcania (łączenia, dzielenia) i likwidacji uczelni, a także zmiany ich nazw; forma działania – ustawa lub rozporządzenie, jednak jednolita dla wszystkich czynności – tworzenie, łączenie, podział i likwidacja oraz zmiana nazwy.
			73	Przywrócenie możliwości przekształcania uczelni poprzez ich podział jako jeden z przejawów ich autonomii. Zapewnienie stanowczego wpływu na przekształcenia organizacyjne zainteresowanych podmiotów poprzez jednoznaczne wskazanie podmiotów uprawnionych do wystąpienia z inicjatywą oraz obligatoryjne opinie podmiotów, których będą dotyczyć przekształcenia; podniesienia znaczenia wymaga stanowisko środowiska (pracownicy i studenci), a także jego otoczenia (Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Polska Komisja Akredytacyjna, konferencje rektorów i inne) wyrażanego w obligatoryjnych opiniach, konsultacjach i referendach. Enumeratywne wyliczenie elementów będących częścią właściwego aktu prawnego, mocą którego następuje utworzenie, przekształcenie lub likwidacja uczelni, rozstrzygających najważniejsze

					kwestie, jak: nazwa, siedziba, statut i inne niezbędne regulacje prawne, organy, pracownicy, studenci, majątek itd. Rezygnacja z rozbudowanej regulacji poświęconej nazwom uczelni, które powinny być przejawem ich autonomii, zwłaszcza w kontekście zmiany podstawowej typologii uczelni na badawcze, badawczo-dydaktyczne i dydaktyczne.
Uczelnie niepubliczne					
38	Tworzenie szkół niepublicznych następowałoby na dotychczasowych zasadach (w tym pierwszy statut nadawałby założyciel szkoły) – z tym że wysokość środków finansowych, które założyciel jest obowiązany przeznaczyć na utworzenie i funkcjonowanie szkoły, nie powinna być mniejsza niż równowartość 250.000 euro, zależąc zarazem od proponowanej misji i przedmiotu działalności (obszary wiedzy należącej do zakresu działania) tworzonej szkoły.		-----	72	Ujednolicenie zasad, trybu i form tworzenia, przekształcania (łączenia, dzielenia) i likwidacji uczelni, a także zmiany ich nazw; forma działania – milcząca zgoda ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego jednolita dla wszystkich czynności – tworzenie, łączenie, podział i likwidacja oraz zmiana nazwy.
				73	Ograniczenie bądź całkowita rezygnacja z upoważnienia do uznania administracyjnego w sprawach odmowy wydania i cofania pozwoleń na tworzenie uczelni niepublicznych oraz likwidacji uczelni publicznych.

Uwagi i komentarze Komisji :

Pomimo tego, iż zdaniem autorów projektu H.Izdebskiego i M.Kwieka obecnie obowiązujące przepisy odnoszące się do przekształceń organizacyjnych uczelni mają charakter kazuistyczny, co powoduje brak ich przejrzystości, Komisja rekomenduje pozostawienie obecnie obowiązujących regulacji, jako utrwalonych w stosowanej praktyce i w ogólności właściwych.

Słusznym postulatem jest podwyższenie wysokości środków finansowych, które założyciel jest zobowiązany przeznaczyć na utworzenie i funkcjonowanie uczelni niepublicznej.

2.3. ORGANY UCZELNI**Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym****Przepisy ogólne dotyczące organów kolegialnych:**

Art. 19 ust. 4, 60 ust. 1-5, art. 69

Senat:

Art. 61 – 65, art. 8, 10a, 11, 16, 18 ust. 3, 19, 38, 40, 48, 56, 77, 78, 80, 81, 84, 86, 86a, 86c, 88, 90, 99, 100, 100a, 121 ust. 4, 130, 131, 133, 151, 160a, 161, 166, 167, 169, 170f, 178, 196, 199c, 202, 205, 229, 261a

Konwent:

Art. 63 – 64, Art. 11 ust.12, 60, 77 ust.2a

Rada podstawowej jednostki organizacyjnej:

Art. 67 – 68 , 195

Przepisy ogólne dotyczące organów jednoosobowych:

Art. 60 ust. 6-7

Rektor:

Art. 61 ust.6 , art. 65 ust. 2-4, art. 66, art. 8, 11. 11a, 11b, 11d, 18, 19, 24, 31, 35, 36, 37a, 38, 43, 46a, 48, 54, 60, 65, 66, 70-75, 77-78, 81-82, 84, 86a, 98, 100a, 118, 121, 122, 124, 126-129a, 134, 135, 141, 147, 149, 155, 167, 170c, 173 – 179, 181, 186, 190, 195, 199, 199c, 200, 200a, 201a,

205, 206, 207, 214-2017, 227 -240, 262, 268

Kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej:

Art. 70, art. 46a, 60, 67, 68, 76, 77, 84, 127, 130, 132, 169, 171, 175, 177, 178, 190, 191a, 206

Organy elektorskie:

Art. 60 ust. 8-9, art. 71

str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
Założenia ogólne					
51	Organy szkół wyższych, z wyjątkiem kanclerzy, powinny być wybierane /powoływane na kadencje, z zastrzeżeniem dwukadencyjności organów jednoosobowych. Istnieje potrzeba wprowadzenia istotnych mechanizmów menedżerskich, a tym samym ograniczenie obszaru działania rektora i senatu , z wyjątkiem sytuacji zapewnienia menedżerskiego statusu rektora.	31	Nadmierna demokratyzacja ustroju uczelni jest modelem dysfunkcyjnym, wpływającym na obniżenie efektywności funkcjonowania systemu szkolnictwa wyższego.	33	Kolegialny model zarządzania uczelnią, z centralną rolą senatu, powinien stopniowo ulegać zmianie na bardziej korporacyjny model zarządzania, który pozwoli na lepszą efektywność funkcjonowania uczelni, przy zachowaniu pełni wolności akademickiej w kwestiach kształcenia i badań naukowych.
		32	Słabość przywództwa wynika ze zbytnej zależności rektora od środowiska akademickiego.		
			Nadmierny wpływ studentów na zarządzanie uczelnią.	35	Przeniesienie ciężaru zarządczego na poziom władz rektorskich (zarządu uczelni) kosztem ograniczenia centralnych regulacji oraz rozproszonej na różnych poziomach uczelni władzy organizacyjnej. Wzmocnienie jednoosobowych organów (rektora i dziekanów) oraz nadanie ciałom kolegialnym (senatom, radom wydziałów) charakteru organów doradczych.
		34	Redefinicja struktury organów uczelni, zmierzająca do wprowadzenia sprawnego zarządzania menedżerskiego, przy jednoczesnym pozostawieniu „fasadowego” senatu i		

			rektora z uwagi na tradycję akademicką.		
Organy kolegialne					
<u>SENAT</u>					
52	Rola senatu powinna być stanowiąca, ale także opiniodawcza i inicjatywna w szczególności w zakresie dydaktyki i badań naukowych. Senat powinien zajmować się konkretyzowaniem misji i określaniem strategii szkoły oraz oceną ich realizacji. W skład senatu wchodziłoby, obok przedstawicieli kadry samodzielnej (stanowiących, w zależności od postanowień statutu, od 51% do 60% składu) w odpowiedniej proporcji przedstawiciele „młodej kadry” i grupy nienauczyielskiej, jak również studentów i doktorantów. W skład senatu nie powinni wchodzić dziekani i prodziekani, a rektor, mimo że jest przewodniczącym tego organu, i prorektorzy nie mieliby głosu stanowczego.	62	Senat jest obligatoryjnym organem kolegialnym, organem przedstawicielskim wspólnoty uczonych oraz innych członków społeczności uczelni. Skład oraz tryb wyboru do senatu określa statut uczelni. Statut określa również tryb pracy, w tym sposób podejmowania uchwał przez senat. Przewodniczącym senatu uczelni jest rektor. Do kompetencji senatu należy wyrażanie opinii na temat wszelkich zagadnień dotyczących uczelni. Uczelnie zachowują daleko idącą swobodę kształtowania w statucie składu Senatu i trybu wyboru członków Senatu. Senat wybiera rektora uczelni oraz 2/12 członków rady powierniczej.	35 37 143	W zakresie zarządzania organ doradczy. Powołuje członków rady powierniczej. Uchwalanie programów studiów (wraz z radami wydziału).

KOLEGIALNY ORGAN REPREZENTUJĄCY INTERESARIUSZY ZEWNĘTRZNYCH					
52	Kolegialny organ reprezentujący interesariuszy zewnętrznych. Powinien istnieć obligatoryjnie w każdej szkole wyższej. Ze względu na zróżnicowane zadania, jakie mają realizować poszczególne rodzaje szkół, skład tego organu winien być dostosowany do zadań – poprzez odpowiednie postanowienia statutu, reglamentowane w odniesieniu do wyższych szkół zawodowych poprzez wskazanie rodzajów interesariuszy uwzględnianych w składzie organu; w każdej szkole wyższej, powinno się zapewnić udział przedstawiciela odpowiedniej jednostki samorządu województwa oraz samorządu lokalnego właściwego ze względu na siedzibę szkoły wyższej. Organ ten winien uzyskać kompetencje inicjatywne i opiniodawcze w zakresie oferty dydaktycznej i badawczej uczelni, w zakresie transferu (komercjalizacji) wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności popularyzującej naukę, jak również w innych sprawach z zakresu współpracy	41	Rada powiernicza jest obligatoryjnym, najważniejszym organem kolegialnym o kompetencjach stanowiących, nadzorczych oraz wyborczych. Rada Powiernicza składa się z 12, 24, 36 bądź 48 członków. Liczbę członków Rady Powierniczej określa Statut. Członkowie Rady Powierniczej powoływani są w następujący sposób: 1) 2/12 członków powołuje Senat uczelni; 2) 1/12 członków powołuje Krajowa Izba Gospodarcza; 3) 1/12 członków powołuje właściwa według miejsca siedziby uczelni Regionalna Izba Gospodarcza; 4) 1/12 członków powołuje minister właściwy do spraw nauki; 5) 1/12 członków powołuje rada gminy, na terenie której znajduje się siedziba uczelni, uchwałą podjętą większością 2/3 głosów; 6) 1/12 członków powołuje Wojewódzka Rada Działalności Pożytku Publicznego (...)	37	Rada powiernicza ma Funkcje strategiczne oraz nadzorcze (np. udział w projektowaniu planów strategicznych). Organ zarządczy, odpowiedzialny za konkurs na stanowisko rektora. Członków powołuje senat uczelni. W przypadku uczelni badawczych zdecydowaną większość składu rad powierniczych powinni tworzyć przedstawiciele środowiska naukowego, w tym również (a może przede wszystkim) cenione postacie ze świata nauki (w tym również spoza Polski). Poza nimi powinni znaleźć się w nich, gdy senat uzna to za właściwe, przedstawiciele sektora gospodarki, zwłaszcza przemysłu wykorzystującego wyniki badań naukowych prowadzonych przez daną jednostkę. W przypadku uczelni badawczo-dydaktycznych dostrzegamy potrzebę silniejszego związania uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym, stąd konieczne jest włączenie do rad powierniczych osób spoza świata akademii, których uczestnictwo pozwoli na przełamanie hermetycznej kultury instytucji szkolnictwa wyższego. Większość w radzie powierniczej będą mieli przedstawiciele

	szkoły wyższej z otoczeniem zewnętrznym. Statut szkoły wyższej może przewidywać określone kompetencje stanowiące.	7) 1/12 członków powołuje stowarzyszenie absolwentów uczelni; 8) 1/12 członków powołuje Narodowa Rada Doskonałości Naukowej; 9) 3/12 członków powołuje Rada Powiernicza (kooptacja). Kadencja członka Rady Powierniczej trwa 9 lat i nie może zostać odnowiona. Do kompetencji Rady Powierniczej należy 1) uchwalanie Statutu uczelni oraz dokonywanie w nim zmian; 2) powoływanie i odwoływanie Prezydenta; 3) uchwalanie planów strategicznych przedłożonych przez Prezydenta; 4) uchwalanie budżetu; 5) udzielanie Prezydentowi absolutorium ze sprawowania funkcji; 6) zatwierdzanie decyzji o utworzeniu bądź likwidacji ośrodków zamiejscowych; 7) zatwierdzanie istotnych zmian organizacyjnych, w szczególności łączenia i podziałów uczelni; 8) zatwierdzanie umów o wartości	środowiska akademickiego. W przypadku uczelni o profilu dydaktycznym zaangażowanie przedstawicieli świata zewnętrznego powinno odbywać się na poziomie budowania oferty dydaktycznej i nie ma potrzeby ich instytucjonalnego zaangażowania w strukturę nadzorczą, dlatego nie przewidujemy tworzenia tam rad powierniczych (choć takiej możliwości nie wykluczamy). Powołanie rad powierniczych złożonych z niezależnych od uczelni osób, nieuwikłanych w potencjalne wewnątrzuczelniane konflikty interesu oznacza profesjonalizację w zarządzaniu uczelniami przez zmianę zasad doboru osób na kluczowe stanowiska. Rada powiernicza powinna podejmować długofalowe decyzje strategiczne i decydować o wyłanianiu rektora w konkursie, jak również nadzorować go w trakcie trwania kadencji i rozliczać po jej zakończeniu. Kluczowy jest dobór pierwszych członków rady. Rada powinna mieć prawo wyboru części (np. 40%) kolejnych członków rady. Zastępowaliby oni tych, którzy odchodziliby po zakończeniu swojej kadencji, a nie byłiby członkami wybieranymi przez senat lub
--	---	---	--

			przekraczającej kwotę określoną w Statucie.		inny organ. Pierwszy skład rady powinien mieć członków o zróżnicowanym okresie kadencji tak, aby kaskadowo można było rozwijać skład rady i zachować jej instytucjonalną pamięć. Kontrola zewnętrzna uczelni w postaci rad powierniczych wpłynie pozytywnie na jakość zarządzania, jakość kształcenia i nauki.
<u>RADA WYDZIAŁU/INNE ORGANY KOLEGIALNE</u>					
53	Powinna być – w odniesieniu do zakresu zadań i kompetencji - odpowiednikiem senatu na poziomie wydziału. Wprowadzenie zasady wyborów do rady przedstawicieli wszystkich kategorii członków społeczności akademickiej; co najmniej połowę powinni stanowić nauczyciele akademicy posiadający stopień doktora habilitowanego lub tytuł profesora, a 20% składu powinni stanowić studenci i doktoranci.	60	Fakultatywnymi organami kolegialnymi uczelni są: 1) Rady naukowe wydziałów; 2) Konwent; 3) inne organy przewidziane przez Statut.	35 89 149	Oslabienie kompetencji rady wydziału na rzecz dziekana. Ciało decyzyjne w zakresie spraw naukowych i dydaktycznych. W kwestiach zarządczych – opiniodawcze. Należy zrezygnować z ustawowego zapisu, iż co najmniej 20% udziału przedstawicieli studentów i doktorantów w organach kolegialnych uczelni i wydziału – regulacje te powinny zostać w gestii uczelni.
52	<u>KOMITET NOMINACYJNY</u> Nie jest obligatoryjnym organem/ciałem. Powołany wspólnie przez senat i kolegialny organ reprezentujący interesariuszy				

	zewnątrznych. Przedstawienie kandydatów na rektora/ kanclerza + udział w procedurze odwoławczej. Brak jakichkolwiek innych danych.				
Organy jednoosobowe					
<u>REKTOR</u>					
52	Organ o charakterze wykonawczym. Rola rektora – co do którego należy ustawowo wymagać odpowiednich kwalifikacji formalnych (rozważenia wymaga czy muszą to być kwalifikacje pracownika samodzielnego, czy też, gdyby nie została przyjęta propozycja rezygnacji z habilitacji, wystarczy naukowy stopień doktora), przy czym w uczelniach badawczych wymagać należy kwalifikacji menedżerskich – powinna być ograniczona do obszaru dydaktyki i badań naukowych oraz funkcji reprezentacyjnych w kontaktach zewnętrznych.	45	Rektor jest najwyższym przedstawicielem pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych uczelni. Rektor powołuje Prorektorów, w tym Prorektora do spraw nauki i Prorektora do spraw dydaktyki. Statut może przewidywać możliwość powołania innych Prorektorów. Powołanie Prorektora wymaga dla swej skuteczności zatwierdzenia przez Prezydenta. Do obowiązków Rektora należy:	89	Organ zarządczy. Stoi na czele całego pionu zarządczego obejmującego również zarządzanie wydziałami.
		46	1) sprawowanie nadzoru nad działalnością naukową uczelni; 2) sprawowanie nadzoru nad działalnością dydaktyczną; 3) opiniowanie planów i innych dokumentów programowych przedłożonych przez Prezydenta, inne	49	Ponosi odpowiedzialność za efekty.
				90	Wybiera prorektorów (wraz z nimi oraz kanclerzem i kwestorem tworzy zarząd uczelni – o bliżej nieokreślonych kompetencjach)

		47	organy albo jednostki wewnętrzne uczelni; 4) powoływanie i odwoływanie Prorektorów oraz określanie zakresów ich kompetencji – z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Prezydenta; 5) zwoływanie posiedzeń Senatu i przewodniczenie jego obradom; 6) przewodniczenie uroczystościom akademickim; 7) występowanie do Senatu z wnioskiem o nadanie tytułu honorowego – doktoratu honoris causa 8) występowanie do Ministra właściwego do spraw nauki oraz innych organów i gremiów z wnioskiem o przyznanie dla pracowników naukowych uczelni nagród i wyróżnień – z inicjatywy własnej bądź na wniosek Dziekana; 9) nadawanie medali i odznaczeń za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne – zgodnie z postanowieniami Statutu.		
--	--	----	---	--	--

INNE ORGANY JEDNOOSOBOWE O KOMPETENCJACH ZARZĄDCZYCH

52-53	<u>KANCLERZ</u> Organ o charakterze wykonawczym. Zdecydowanie należy wzmocnić uprawnienia kanclerza, który winien uzyskać status drugiego organu jednoosobowego uczelni – powoływanego w wyniku konkursu, odpowiedzialnego za pozostałe obszary działalności szkoły wyższej, także w podstawowych jednostkach organizacyjnych. Kanclerz byłby kierownikiem jednostki w rozumieniu prawa finansowego oraz wykonywałby czynności pracodawcy w odniesieniu do wszystkich pracowników niebędących nauczycielami akademickimi. Rola kanclerza mogłaby być statutowo ograniczona jedynie na rzecz rektora wybranego po przeprowadzeniu konkursu albo przedstawieniu kandydatów przez komitet nominacyjny.	39	<u>PREZYDENT</u> Prezydent sprawuje władzę wykonawczą, jest odpowiedzialny za realizację celów uczelni i korzysta z domniemania kompetencji. Prezydent nie musi być naukowcem, ale powinien posiadać specyficzną wiedzę na temat funkcjonowania nauki. Jego profil kompetencyjny to manager z doświadczeniem w zarządzaniu uczelniami, administracją publiczną, spółkami prawa handlowego, bądź innymi podmiotami, zwłaszcza organizacjami pozarządowymi (fundacjami, stowarzyszeniami). Prezydent ma decydujący wpływ na obsadę pozostałych kluczowych stanowisk kierowniczych na uczelni, w tym Wiceprezydentów oraz kierowników podstawowych jednostek organizacyjnych (Dziekanów). Prezydent odpowiada wobec uczelni za szkodę wynikłą z niewykonania lub nienależytego wykonania swoich obowiązków, chyba że nie ponosi winy. Szkada obejmuje szkodę rzeczywistą oraz zysk utracony.		
		40			
		62-63			

DZIEKAN					
53	Powinien być – w odniesieniu do zakresu zadań i kompetencji - odpowiednikiem rektora na poziomie wydziału.	51	Powoływany przez Prezydenta.	35	Jest bezpośrednio odpowiedzialny przed władzami uczelni.
54	Dziekan byłby nadal wybierany przez radę wydziału, ale rektorowi przysługiwałoby prawo – jednorazowego – sprzeciwu wobec osoby wybranej przez radę wydziału, a statut mógłby wprowadzić prawo powołania dziekana przez rektora spośród kandydatów przedstawionych przez radę wydziału.	-	Wraz z operacyjną jednostką organizacyjną ustala ofertę dydaktyczną, u której dziekan zamawia kursy (wykłady, seminaria, warsztaty etc.), a która ustala wewnętrznie, w jaki sposób oferta dydaktyczna zostanie zrealizowana.	92	Dziekan jest organem zarządczym, zwiększa się jego kompetencje względem rady wydziału. Warte rozważenia jest wprowadzenie na gruncie polskich uczelni funkcjonującego w uczelniach holenderskich mechanizmu <i>topplingu</i> , to znaczy mianowania (po uzyskaniu akceptacji odpowiedniej części członków rady wydziału) kandydatów na dziekanów przez rektora. W przeciwnym razie uczelnie pozostaną niesterowalnymi organizacyjnie, hermetycznymi federacjami autonomicznych wydziałów, z których każdy może realizować własną wizję rozwoju.
		77	Może powoływać jednostki pomocnicze.		
		83	Dziekan jest kierownikiem wydziału, decyduje o przyznawaniu środków finansowych itd.		
Uwagi i komentarze Komisji:					
W aktualnie obowiązującej ustawie organami uczelni są: rektor, senat, rady podstawowych jednostek organizacyjnych (zazwyczaj – jakkolwiek niekoniecznie – wydziałów), kierownicy podstawowych jednostek organizacyjnych. Organami wyborczymi uczelni publicznej są kolegia elektorów. Kierowniczymi stanowiskami pomocniczymi rektora są kanclerz i kustosz. Umocowanie kanclerza i kustosa nie uległoby zmianie. Wszystkie projekty wskazują, iż obecna struktura organów powoduje rozmycie odpowiedzialności oraz zbyt silne uzależnienie rektora od środowiska akademickiego. Dodatkowo stwierdzają, iż władze rektorskie/dziekańskie powinny posiadać więcej narzędzi zarządczych do sterowania uczelnią/ wydziałem, ale powinna iść za tym bezpośrednia odpowiedzialność. Każdy z projektów przewiduje również szersze włączenie środowiska					

zewnątrznego (przedstawicieli otoczenia społeczno – gospodarczego) do składu najważniejszych organów uczelni.

W opinii Komisji, projekt A.Radwana przenoszący wprost na grunt polski model amerykański nie może znaleźć zastosowania. Pozostawałoby to bowiem w kolizji z ustrojem uczelni w Polsce oraz zaprzeczałoby utrwalonej europejskiej tradycji akademickiej.

Projekty H.Izdebskiego i M.Kwieka proponują zmianę akcentów i relacji pomiędzy istniejącymi organami oraz wprowadzenie nowego organu kolegialnego jako organu wewnętrznego uczelni (!) z udziałem przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych.

Komisja, nie odrzucając propozycji dalszej dyskusji na temat możliwości powoływania w uczelni organu kolegialnego działającego z udziałem interesariuszy zewnętrznych, przychyliła się do wniosku o konieczności opcjonalnego dla uczelni charakteru takiego podmiotu, o czym powinien przesądzać jej statut. Odpowiada to treści Strategii rozwoju szkolnictwa wyższego 2010-2020, projektu środowiskowego, który zyskał szerokie poparcie w latach 2010-2011, a także wynika to z treści Art. 60 ust. 1 pp.2-4 Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym. W szczególności, do uprawnień takiego organu mogłoby należeć wysuwanie kandydatów na stanowisko rektora, w tym zwłaszcza tych spoza grona pracowników uczelni.

Odniesienie się do rozwiązań o takim charakterze wymagałoby jednak zapoznania się z konkretnymi propozycjami MNiSW dotyczącymi sposobu, zakresu działania i odpowiedzialności takiego dodatkowego organu.

2.4. WYŁANIANIE REKTORA

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym

Uczelnie publiczne:

Art. 19. 2, art. 72-74, art. 78-79

Uczelnie niepubliczne:

Art. 24 ust. 2, art. 80

str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
52	Rektor byłby wybierany przez senat, w zależności od postanowień statutu, z tą	38	Rozdzielenie funkcji władczych w uczelni	90	Otwarty konkurs na stanowisko rektora (warunek: minimum doktorat) będzie

W obecnym stanie prawnym rektor jest organem jednoosobowym uczelni. Powoływany jest w drodze wyborów lub konkursu, jednak w praktyce tryb konkursowy nie jest stosowany. Tryb wyłaniania zakłada wybór rektora przez kolegium elektorów, do których, oprócz nauczycieli akademickich, zaliczają się również studenci i doktoranci a także pracownicy uczelni niebędący pracownikami naukowymi.

Wszystkie projekty rezygnują z wyborów i powoływania organów elektorskich. Projekty H.Izdebskiego oraz A.Radwana zakładają powołanie rektora przez senat. W projekcie prof. M.Kwieka rektor wybierany jest w procedurze konkursowej, za którą odpowiedzialna jest rada powiernicza.

2.5. STATUT

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym**Podstawy:**

Art. 17, art. 19 ust. 3, art. 24 ust. 1, art. 56 - 59

Przepisy szczegółowe:

Aart. 7, 16, 23a, 27, 28, 29, 29a, 33 – 38, 60 – 72, 75, 77-81, 83, 84, 86, 86a, 86c, 87, 88, 99, 100, 104, 111, 115, 116, 118, 118a, 120 212, 125, 129, 130, 132 – 135, 143, 155, 161, 164, 169 – 171, 191, 191a, 196a, 202, 203, 205, 213, 268, 273, 274

str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
13	Ustawa powinna określać jedynie ramy prawne funkcjonowania szkół wyższych, pozostawiając bardzo szczegółowe normowanie kwestii organizacyjnych statutom uczelni w ramach posiadanej przez nie autonomii.	59	Statut uchwalany i zmieniany jest przez radę powierniczą. Uczelnie mają zatem szeroką autonomię w określaniu własnej struktury organizacyjnej, kompetencji organów itd. O tym wszystkim ma traktować statut.	97 - 98	Proponowane rozwiązania: a) Ograniczenie liczby przepisów wykonawczych stanowionych przez centralne organy administracji rządowej na rzecz przepisów stanowionych przez organy szkół wyższych, w szczególności statutu. b) Zobowiązanie uczelni do wprowadzenia precyzyjnej regulacji kompetencyjnej w jej statucie poprzez enumeratywną egzemplifikację kompetencji poszczególnych organów wraz ze wskazaniem jednego (lub jednego na danym poziomie organizacyjnym) organu, któremu przysługuje domniemanie kompetencji.
38	Pierwszy statut szkoły publicznej nadawałby, jak dotychczas, minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego.				
33	W statucie powinna być z mocy ustawy określona misja danej szkoły wyższej – rozwijana następnie w wieloletnich strategiach rozwoju szkoły i w innych dokumentach strategicznych i planistycznych. Proponowana deregulacja i odbiurokratyzowanie				

	powodować musi wzrost roli statutu – jako instrumentu autoregulacji w poszczególnych szkołach wyższych. We wszystkich kategoriach szkół wyższych istnieje potrzeba przeniesienia szerszego zakresu spraw na poziom regulacji statutowej, a tym samym przyznania możliwości wyboru rozwiązań właściwych dla danej uczelni, szerszych dla uczelni badawczych i dydaktyczno-badawczych, bardziej ograniczonych dla wyższych szkół zawodowych – z uwzględnieniem obligatoryjnych i dyspozytywnych przepisów ustawy, ograniczonych do niezbędnego minimum.				
Uwagi i komentarze Komisji:					
Wszystkie projekty wskazują, iż istnieje potrzeba przeniesienia szerszego zakresu spraw na poziom regulacji statutowej, a tym samym przyznania możliwości wyboru rozwiązań właściwych dla danej uczelni – z uwzględnieniem obligatoryjnych i dyspozytywnych przepisów ustawy, ograniczonych do niezbędnego minimum. Komisja przychyliła się do tego stanowiska dostrzegając w tym instrument sprzyjający dywersyfikacji uczelni.					
2.6. STOSUNKI UCZELNIA – ŚRODOWISKO ZEWNĘTRZNE					
Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym					
Art. 4, 13, 48a., 63, 86					
str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka

45 - 48	Związki szkół wyższych z otoczeniem zewnętrznym powinny być umacniane bądź rozwijane poprzez: 1) dostosowywanie przez szkoły tematyki badań i dydaktyki do wyrażanych potrzeb środowiska gospodarczego i innych środowisk (kulturalnego, medycznego, prawniczego itd. oraz środowisk zainteresowanych określonymi obszarami, np. ochroną środowiska); 2) współpracę szkół wyższych ze szkołami średnimi położonymi w ich obszarze oddziaływania, w tym, bardzo pożądane, obejmowanie przez szkoły wyższe opieki nad wybranymi szkołami średnimi; 3) świadczenie, odpowiadających misji szkoły wyższej, usług badawczych i dydaktycznych na potrzeby innych środowisk, w szczególności środowiska gospodarczego – co może stanowić ważny, choć oczywiście nie podstawowy, sposób finansowania szkół wyższych; 4) zatrudnianie przez szkoły wyższe w celach prowadzenia działalności naukowej lub dydaktycznej osób o odpowiednim doświadczeniu i dorobku	261	Uczelnia dzięki odpowiedniemu zarządzaniu przez wykwalifikowany personel oraz otwarciu się na OSG poprzez Radę Powierniczą będzie mogła zmienić model instytucjonalny współpracy z OSG. Obecny model reaktywny (<i>pull</i>), który czyni z uczelni biernego uczestnika interakcji ze społeczeństwem, zostanie zastąpiony modelem proaktywnym (<i>push</i>) – to szkoły wyższe i uczeni będą wychodzić z wiedzą, technologią oraz kapitałem społecznym i kulturowym do otoczenia społeczno-gospodarczego. Współpraca szkoły wyższej z partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego powinna odbywać się w trzech obszarach: nauki, dydaktyki oraz szeroko rozumianej kultury przedsiębiorczości. Finansowanie wspólnych projektów badawczych i badawczo-rozwojowych powinno się odbywać na zasadzie potrójnej helisy. Jeśli środki własne uczelni oraz partnera z OSG nie będą wystarczające, pozostała część powinna być uzupełniana przez Skarb Państwa. Przykłady zaproponowanych przez zespół zmian:	74	Obraz polskich uczelni w kontekście funkcjonowania w otoczeniu społeczno-gospodarczym można przedstawić w następujący, uproszczony sposób: rektor <i>de facto</i> nie może skutecznie zarządzać uczelnią, co w praktyce uniemożliwia szersze otwarcie uczelni na gospodarkę, a zwłaszcza na prywatne firmy. Uczelnie w swoim ładzie zarządczym są zamknięte na praktyków spoza akademii. Proponowane rozwiązania: Zwiększenie autonomii rektora (oraz zarządu uczelni) w zarządzaniu relacjami uczelni z biznesem (skupienie władzy w obszarze relacji z gospodarką w zarządzie uczelni i ograniczenie roli senatu (i rad wydziałów) w tym obszarze; przekazanie rektorowi autonomii w ustalaniu płac i czasu pracy, znosząc przeszkody w zakresie zatrudniania i wynagradzania, dzięki likwidacji roli senatu w tych procesach; uproszczenie procesu komercjalizacji m.in. dzięki likwidacji roli senatu w sprawach dotyczących centrów transferu technologii i akademickich inkubatorów przedsiębiorczości). Zwiększenie otwartości uczelni na współpracę z otoczeniem gospodarczym (umożliwienie odnoszącym sukces
		263		78 - 80	
		264			

praktycznym; 5) tworzenie mechanizmów transferu (komercjalizacji) wyników badań naukowych ze szkół wyższych do praktyki gospodarczej i społecznej, w tym tworzenie instytucji służących temu transferowi; 6) tworzenie zachęt dla kadry szkół wyższych do prowadzenia działalności badawczej i rozwojowej na potrzeby zewnętrzne, w tym przyznanie pracownikom szkół wyższych odpowiednich praw ze sfery własności intelektualnej, w szczególności przemysłowej; 7) tworzenie mechanizmów, w szczególności finansowych, zachęty przedsiębiorców do uczestnictwa w procesach badawczych i rozwojowych związanych z działalnością szkół wyższych; 8) wprowadzenie przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych do organów szkół; 9) ustawowe zapewnienie organizacyjnego i doradczego (oraz finansowego po stronie przedsiębiorców) wspierania realizacji	1) tworzenie wspólnych projektów badawczo-rozwojowych; 2) konsultacje w obszarze nauki nieprzyjmujące formy projektów badawczych czy badawczo-rozwojowych; 3) obustronna wymiana wiedzy i doświadczenia poprzez staże badawcze naukowców w sektorze przedsiębiorstw; 4) współpraca z przedstawicielami OSG (zwłaszcza praktykami) przy tworzeniu sylabusów i programów kształcenia; 5) Uzupełnianie programów kształcenia o bieżące doświadczenia praktyki w danej dziedzinie; 6) Uczestnictwo w stażach u przedsiębiorców mających na celu rozwój wiedzy praktycznej; 7) współpraca w obszarze kultury przedsiębiorczości, np. komercjalizacja wiedzy i technologii powstałej w ramach uczelni w formie pośredniej i bezpośredniej; komercyjne udostępniania infrastruktury zewnętrznej podmiotom trzecim; promocja przedsiębiorczości wśród własnych pracowników oraz środowiska	praktykom na prowadzenie regularnych zajęć na uczelni, ograniczenie praktyki zaliczania podatku VAT do kosztów inwestycji pod warunkiem wykluczenia zastosowań komercyjnych umożliwi płatne wykorzystanie infrastruktury badawczej na uczelniach; rozwój kierunków zamawianych ze zrewidowanej listy w obszarach studiów technicznych i przyrodniczych, niezbędnych dla najbardziej innowacyjnych działów polskiej gospodarki; wzmocnienie mechanizmów premiujących kadrę akademicką za m.in. skuteczne komercjalizację wyników badań w indywidualnych i instytucjonalnych procedurach oceny. Komercjalizacja wyników badań naukowych oraz inwestycje firm w kształcenie i działalność badawczo-rozwojową na uczelniach (zmiana ustawy Prawo zamówień publicznych: należy umożliwić przetargi na nowe technologie w formułach przedkomercyjnych, co zwiększy popyt ze strony firm na usługi badawcze oferowane przez uczelnie; w ramach programu „Bon na innowacje” należy równolegle umożliwić wykorzystanie bonu na bezpośrednie zatrudnienie w firmie pracowników
--	---	---

„trzeciej misji” przez istniejące instytucje państwowe (w szczególności Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości) i związane z jednostkami samorządu terytorialnego (agencje rozwoju regionalnego); 10) stworzenie podstaw do tworzenia przez właściwych ministrów oraz jednostki samorządu terytorialnego instytucji wspierających kooperację między szkołami wyższymi a przedsiębiorcami w zakresie realizacji projektów badawczo-rozwojowych, wdrożeniowych i szkoleniowych; 11) umożliwienie udziału szkół wyższych w instytucjach o charakterze agencji rozwoju regionalnego (które z reguły mają formę spółek akcyjnych); 12) zapewnienie publicznym szkołom wyższym możliwości korzystania z przepisów ustawy z 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym; 13) rozszerzenie możliwości tworzenia przez szkoły wyższe spółek kapitałowych; 14) przywrócenie możliwości tworzenia czy zwłaszcza współtworzenia przez szkoły wyższej fundacji;	lokalnego; organizacja uniwersytetów trzeciego wieku; prowadzenie studiów podyplomowych oraz kursów w ramach realizacji postulatu <i>life-long learning</i>; organizacja i promocja wykładów otwartych na ważne dla społeczeństwa tematy; organizacja wydarzeń kulturalnych związanych ze społecznością lokalną. 8) promowanie najlepszych działań z zakresu transferu wiedzy i technologii poprzez przyznawanie nagród i wyróżnień; 9) zachęcanie do tworzenia atmosfery współpracy, a nie rywalizacji w związku z przyznawanymi grantami naukowymi czy prowadzoną komercjalizacją; 10) zainicjowanie debaty dotyczącej roli naukowca w XXI wieku ze szczególnym naciskiem na kwestię otwartości na otoczenie i roli otoczenia uczelni w dostarczaniu informacji zwrotnej na temat jakości pracy intelektualnej naukowca; 11) stworzenie mechanizmów wewnątrz uczelni (np. na poziomie kształcenia doktorantów), które pozwalałyby na kształtowanie kompetencji i postaw sprzyjających	uczelni obok zlecania badań uczelniom; należy wprowadzić jasne zasady rozliczania kosztów i dochodów z komercjalizacji oraz prowadzenia badań i korzystania z infrastruktury badawczej uczelni; należy stworzyć przejrzysty podział praw do dysponowania własnością intelektualną (w przypadku pozostawiania tych praw przy uczelni), co zachęci twórców do szerszego ujawniania komercjalizowanych wyników badań naukowych i do szerszej komercjalizacji - wymaga to dopracowania reformy prawa własności intelektualnej w oparciu o model tzw. przywileju profesorskiego (uwłaszczenia naukowców); liberalizacja wynagrodzenia brokerów technologii i uzależnienie ich wynagrodzenia od wartości komercjalizacji lub pozostawienie tej kwestii stronom umowy doprowadzą do urealnienia wartości komercjalizacji, z korzyścią dla właścicieli praw i współpracy z biznesem.; należy umożliwić wnoszenie własności intelektualnej do spółki poprzez trwałe uchylenie opodatkowania aportu własności intelektualnej i przemysłowej przez uczelnie; należy ograniczyć udział środków unijnych w finansowaniu akademickich inkubatorów przedsiębiorczości – aby skupiły się one
---	--	---

	15) systemowe, ustawowe ujęcie ulg podatkowych dla podmiotów finansujących badania naukowe; 16) współpracę z organami administracji rządowej zainteresowanymi wynikami prac szkół wyższych oraz z jednostkami samorządu terytorialnego, na których terenie działają szkoły wyższe; 17) akademickie biura karier – jako instytucje służące współpracy szkół wyższych z pracodawcami w zakresie zatrudniania studentów i absolwentów.	współpracy z OSG (aktualnie wśród naukowców zauważalny jest deficyt tych umiejętności oraz negatywne nastawienie do współpracy z OSG). 12) wprowadzenie płatnego urlopu na komercjalizację wyników prac B+R (w tym stworzenie spółki spin-off); uruchomienie programów wsparcia finansowego projektów B+R młodych naukowców. 13) dopuszczenie w przepisach nowej ustawy o szkolnictwie wyższym udziału inwestora prywatnego w spółce celowej uczelni. 14) sugeruje się włączenie w działania Banku Gospodarstwa Krajowego. 15) BGK mógłby przejmować część ryzyka wynikającego z komercjalizacji.	na świadczeniu usług na zasadach komercyjnych; należy radykalnie ograniczyć finansowanie parków technologicznych ze środków publicznych (i postawić na ich rosnącą samodzielność finansową).
Uwagi i komentarze Komisji :			

Według wszystkich zespołów należy dążyć do jak najszerzej współpracy uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Komisja przychyliła się do tego stanowiska.

Przypomnijmy, iż dokumenty programowe KRASP, zarówno *Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego do r. 2020* jak i *Program rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do r. 2020*, postulowały realizację przez uczelnie *Nowej Społecznej Odpowiedzialności*, której ważnym elementem jest szeroko rozumiana współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Ustawa nie powinna jednakże regulować tej kwestii w sposób kazuistyczny i wyczerpujący. Wskazane jest pozostawienie dużej swobody uczelniom, które wpisałyby założenia współpracy ze środowiskiem zewnętrznym w statut. Za szczególnie wartościowe i przydatne należy uznać propozycje przedstawione przez zespół H.Izdebskiego.

Komentarz: Nie sądzimy, żeby takie kwestie miały być regulowane w akcie wykonawczym, chyba, że mamy na myśli rozporządzenie ustalające algorytm podziału dotacji podstawowej, gdzie mogłyby zostać uwzględnione sparametryzowane zachęty dla tego typu współpracy. Dotyczyłoby to także rozporządzenia o ocenie parametrycznej, gdzie takimi zachętami są np. punkty za patenty, wdrożenia, wspólne granty z instytucjami OSG, etc.

3. KSZTAŁCENIE, STUDENCI, DOKTORANCI

3.1 ORGANIZACJA STUDIÓW, RELACJE STUDENT – UCZELNIA

str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
------	---	------	---	------	---

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym

Art. 2 ust. 1 pkt. 5, 7-9,-18g, 18i,18k-19, ust. 2 pkt. 1,2 i 4 (terminologia)

Art. 8- 11e (uprawnienia do prowadzenia studiów)

Art. 42-44 (umiędzynarodowienie studiów)

Dział IV (studia i studenci)

- Rozdział I Organizacja studiów – art. 159-168b, 170-170g

- Rozdział II Prawa i obowiązki studentów – art. 171-172, 188-194
- Rozdział VI Odpowiedzialność dyscyplinarna studentów - art. 211-225

Akty wykonawcze:

- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 10 lutego 2017 r. w sprawie tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów, warunków wydawania oraz niezbędnych elementów dyplomów ukończenia studiów i świadectw ukończenia studiów podyplomowych oraz wzoru suplementu do dyplomu
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 16 września 2016 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 października 2006 r. w sprawie podejmowania i odbywania przez cudzoziemców studiów i szkoleń oraz ich uczestniczenia w badaniach naukowych i pracach rozwojowych
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r. w sprawie standardów kształcenia na kierunku analityka medyczna/medycyna laboratoryjna
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 października 2015 r. w sprawie warunków realizacji Rządowego programu udzielania pomocy finansowej na pokrycie kosztów związanych z kształceniem w zagranicznych uczelniach pod nazwą "Studia dla wybitnych"
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 sierpnia 2015 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów wyższych uzyskanych za granicą oraz w sprawie potwierdzenia ukończenia studiów wyższych na określonym poziomie kształcenia
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2014 r. w sprawie warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2014 r. w sprawie ogólnopolskiego wykazu studentów i ogólnopolskiego wykazu doktorantów
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela

• Rozporządzenie Ministra Nauki I Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów weterynarii i architektury • Rozporządzenie Ministra Nauki I Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2007 r. w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione, aby zajęcia dydaktyczne na studiach mogły być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość • Rozporządzenie Ministra Nauki I Szkolnictwa Wyższego z dnia 6 grudnia 2006 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego wobec studentów • Rozporządzenie Ministra Nauki I Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 października 2006 r. w sprawie warunków kierowania osób za granicę w celach naukowych, dydaktycznych i szkoleniowych oraz szczególnych uprawnień tych osób					
70	Zespół postuluje utrzymanie trójstopniowego kształcenia zgodnego z założeniami Procesu Bolońskiego. Postuluje się stworzenie możliwości do szerszego zastosowania jednolitych studiów magisterskich (kierunki wskazane przez ministra oraz spełniające kryteria wskazane w ustawie).		-	105	Zespół proponuje „pozostawienie systemu studiów trójstopniowych zgodnie z założeniami Procesu Bolońskiego”
72-84	Zespół proponuje zastąpienie obecnych profili nowym modelem kształcenia opartym na kierunkach regulowanych (praktycznych podlegających szczegółowemu reżimowi prawnemu), uniwersyteckich (ogólnouniwersyteckich, częściowo regulowanych) i nieregulowanych. Lista kierunków regulowanych i uniwersyteckich powinna być		Zespół proponuje zachowanie obecnych profili studiów. W przypadku studiów o profilu praktycznym jednostka powinna zagwarantować realizację minimum 50% zajęć prowadzonych przez praktyków lub poprzez uczestnictwo w stażach u pracodawców. Profil ogólnoakademicki powinien na I stopniu przygotowywać do	106	Zespół proponuje zachować obecne profile studiów przy wprowadzeniu wyraźnego podziału między nimi. Zwraca uwagę na potrzebę wprowadzenia mechanizmów motywujących do tworzenia profili praktycznych. Proponuje się pozostawienie standardów kształcenia na kierunkach „regulowanych”.

	określona w przepisach. Kierunków regulowanych powinno być stosunkowo niewiele (kierunki obecnie objęte standardami kształcenia oraz kształcące nauczycieli). Powinny być objęte standardami kształcenia.		prowadzenia badań, natomiast na II stopniu zapewniać udział w badaniach.		
	Jednostki powinny posiadać autonomię w zakresie tworzenia programów studiów dla kierunków nieuregulowanych oraz uniwersyteckich, przy czym kierunki uniwersyteckie podlegałyby pewnym rygorom prawnym. Kierunki uniwersyteckie powinny też podlegać „podwyższonemu rygorowi kontroli i nadzoru ze strony organów władzy publicznej”. W przypadku kierunków nieuregulowanych będą one podlegać pewnym rygorom, tylko jeśli szkoła wyższa zdecyduje się uwzględnić w minimum kadrowym osoby nieposiadające stopnia naukowego.	214 218	PKA powinna określać minimalną liczbę godzin na studiach z danej dziedziny wiedzy (teoria, laboratoria, praktyki). Poza powyższym, jednostki powinny posiadać wolność w określaniu planów i programów studiów. Plany i programy powinny podlegać ocenie podczas kategoryzacji.	105	Uczelnia powinna posiadać autonomię w zakresie tworzenia kierunków studiów, definiowania efektów kształcenia oraz sposobów ich realizacji.
72-84	W przypadku kierunków regulowanych i uniwersyteckich uprawnienia do ich prowadzenia powinien przyznawać minister, po weryfikacji jakości kształcenia. Uprawnia do prowadzenia kierunków uniwersyteckich powinny być dodatkowo powiązane z oceną	219 242 - 244	„W przypadku wymogu uzyskania zgody NRDN na prowadzenie studiów na danym kierunku plany i programy studiów podlegają ocenie ex ante przez PKA.” Przed rozpoczęciem rekrutacji uczelnia	105	Należy zrezygnować z obowiązku zgody ministra na prowadzenie studiów (wszystkie uczelnie), na rzecz rzetelnych informacji na temat uczelni i oferowanych przez nią studiów (m.in. obsady kadrowej) za pośrednictwem bazy on-line albo na rzecz

	działalności naukowo-badawczej. Uczelnie badawcze byłyby zwolnione z występowania o zgodę do ministra, jednakże ministrowi przysługiwałoby prawo zgłoszenia sprzeciwu uzasadnionego np. liczbą dostępnych miejsc na tym kierunku lub potrzebami Państwa. W przypadku kierunków nieuregulowanych niewymagana byłaby zgoda ministra, jednak posiadałby on prawo wniesienia sprzeciwu do utworzenia kierunku.		powinna zamieścić w systemie SINIS pełny opis programu studiów wraz z sylabusami poszczególnych kursów oraz wskazaniem osób prowadzących zajęcia. Propozycja zespołu opiera się o system przedstawiający rzetelne informacje o ofercie dydaktycznej (w tym rankingi) oraz egzekwowanie zgodności tej oferty z realiami.		preakredytacji na uruchomienie kształcenia.
86-87	Zespół proponuje skorelowanie minimów kadrowych z minimami dla uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora w odpowiednich proporcjach. Projekt zawiera bardzo szczegółowe wytyczne w zakresie konstruowania mimów kadrowych dla poszczególnych rodzajów kierunków. Zespół przewiduje pewne odstępstwa od proponowanych zasad związane ze specyfiką określonych kierunków.			105	Zespół proponuje rezygnację z „minimum kadrowego” na rzecz systemu rzetelnych informacji o uczelni i jej ofercie dydaktycznej, uwzględniających informacje o zasobach kadrowych.
72	„Prawa i obowiązki studentów powinny być, jak dotychczas, unormowane w sposób ogólny w ustawie, a w sposób szczegółowy w		-		-

	regulaminie studiów.” Dodatkowo Zespół zwraca uwagę na wątpliwości w zakresie zasadności formalizacji relacji nauczyciel akademicki – student oraz silnie rozbudowanych rozwiązań projakościowych.				
72	Zdaniem Zespołu „celowe jest uściślenie przepisów dotyczących umów w przedmiocie warunków odpłatności za studia, w celu wyraźnego rozgraniczenia od siebie – podstawowych – publicznoprawnych obowiązków i praw szkoły wyższej oraz obowiązków i praw o charakterze prywatnoprawnym.”	214	Zespół proponuje zachowanie umów student-uczelnia. Umowy powinny zawierać unormowania zgodne z minimami określonymi przez PKA (liczba godzin, liczba etatów nauczycieli akademickich przypadających na n studentów). Spełnienie minimów podlegałoby kontroli, która w przypadku negatywnego wyniku skutkowałaby unieważnieniem dyplomów absolwentów.		-
	-	125	Umiejdzynarodowienie studiów należy zwiększyć m.in. poprzez wymuszoną mobilność kadr.	106	Należy zwiększyć umiejdzynarodowienie studiów i studentów poprzez: 1) umożliwienie prowadzenia studiów wspólnie z jednostkami zagranicznymi (likwidacja barier), 2) likwidację barier związanych z przyjmowaniem cudzoziemców na studia, 3) uwzględnienie umiejdzynarodowienia w

					ocenie jakości kształcenia.
	-		-	106	Zespół proponuje zachować system potwierdzania efektów uczenia się nieformalnego i pozaformalnego.
86	Zdaniem Zespołu możliwość stosowania systemu kształcenia na odległość powinna być ograniczona (nie więcej niż 1/3 godzin zajęć)		-		-
85-86	Zespół proponuje by w przypadku studentów pracujących nie ograniczać liczby godzin kontaktowych na rzecz pracy własnej (jak ma miejsce obecnie w przypadku studiów niestacjonarnych) tylko wydłużać tym studentom czas trwania studiów. W przypadku kierunków regulowanych i uniwersyteckich proporcja liczby godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego do liczby godzin samodzielnej pracy studenta powinna być uregulowana prawnie.		-		-
85	„Rozporządzenie powinno określać efekty na poziomie dziedzin, a nie obszarów. Należy także zdefiniować sposób rozwinięcia efektów określonych rozporządzeniem		-		-

	(„dziedzinowych”), przez efekty określone dla kierunku („kierunkowe”), efekty określone dla specjalności, modułów i zajęć. Chodzi przede wszystkim o wskazanie poziomu szczegółowości efektów „wyższego stopnia” (np. kierunkowych) w stosunku do efektów „niższego stopnia” (np. modułowych).”				
		265	„Programy kształcenie powinny być dostosowane do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego uczelni.” Zakłada się nałożenie na nauczycieli akademickich obowiązku współpracy z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego.	106	Kształcenie powinno być zorientowane na studenta i potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego przy poszanowaniu tradycji i autonomii uczelni
	-		-	107	Należy utrzymać system wsparcia finansowego studentów oraz obecny system kredytów studenckich
	-		-	107	Zespół postuluje utrzymać program „Diamantowy Grant” przy zmianie formuły i trybu aplikacji.
72	Ustawa nie powinna regulować praw i obowiązków absolwentów, z wyjątkiem pewnych ogólnych regulacji dotyczących funkcjonowania biur		-	107	„Ustawa nie powinna odnosić się do kwestii praw i obowiązków absolwentów”

	karier.				
	-		-	107	Postuluje się usunięcie funkcji Rzecznika Praw Absolwenta na rzecz wpisania do ustawy Rzecznika Praw Studenta i Doktoranta działających obecnie przy PSRP i KRD.
	-		-		Uczelnie powinny obowiązkowo zasięgać opinii absolwentów nt. prowadzonych studiów oraz prowadzić badania potrzeb rynku pracy i uwzględniać te wyniki w procesie doskonalenia programów kształcenia.
	-		-	107	MNiSW powinno koordynować ogólnopolskie badania losów zawodowych absolwentów oraz badania potrzeb i prognoz rynku pracy i uwzględniać je w planowaniu polityki rozwoju państwa, w tym przekazywać te informacje wszystkim uczelniom i wdrażać mechanizmy (pozaustawowe), które miałyby na celu rozwój kierunków kluczowych z punktu widzenia gospodarki.
72	„Należy zachować dotychczasowe zasady dotyczące samorządności studenckiej i doktoranckiej oraz ich reprezentacji.”	34	Zespół uznał, że obecny wpływ studentów na zarządzanie uczelni jest nadmierny – zwłaszcza w zakresie wyboru rektorów oraz w senacie.	108	Studenci powinni posiadać możliwość oddziaływania na decyzje podejmowane na uczelni. Zespół proponuje jednak zniesienie obowiązku 20% udziału przedstawicieli tych

					grup w gremiach uczelni.
	-	79	Zespół proponuje wprowadzenie bonów (voucherów) na lektoraty z języków obcych, które mogłyby być zrealizowane w kilku zakwalifikowanych do programu szkołach językowych (pozauczelnianych) bądź w uczelnianym centrum języków obcych.		-
71	Zespół sugeruje stworzenie mechanizmów studiowania przez całe życie oraz stworzenie ram prawnych dla studiów podyplomowych, w szczególności związanych z uzyskaniem uprawnień zawodowych. Studia podyplomowe powinny być prowadzone tylko „w zakresie dyscyplin charakterystycznych dla kierunku studiów prowadzonego przez daną szkołę”. „Konieczne jest odpowiednie rozbudowanie przepisów o studiach podyplomowych w odniesieniu do jednostek pozauczelnianych, w szczególności w ustawie o PAN.”	266	Zespół uznał prowadzenie studiów podyplomowych oraz kursów, jako formę współpracy w obszarze kultury przedsiębiorczości.		-

Uwagi i komentarze Komisji:

Projekty prof. H.Izdebskiego i M.Kwieka zakładają utrzymanie trzystopniowego podziału studiów w oparciu o System Boloński.

A.Radwan i M.Kwiek proponują zachowanie obecnych profili studiów z pewnymi drobnymi ich modyfikacjami. Projekt prof. H.Izdebskiego zakłada natomiast nowy model polegający na zróżnicowaniu kierunków ze względu na „cel społeczny”.

W zakresie tworzenia kierunków oraz projektowania programów kształcenia zdania poszczególnych zespołów są podzielone. Zespoły H.Izdebskiego i A.Radwana uważają, że autonomia powinna być ograniczona przez pewne ramowe wymogi, czasami bardzo rozbudowane (Izdebski). M.Kwiek proponuje zwiększenie autonomii uczelni w tym względzie.

W kwestii obowiązku uzyskiwania zgody ministra na prowadzenie kierunku studiów poszczególne projekty prezentują odmienne poglądy. Rozwiązania w projektach M.Kwieka i A.Radwana oparte są o mechanizmy rynkowe, w oparciu o rzetelny system informowania o uczelni oraz jej ofercie.

H.Izdebski i A.Radwan proponują uściślenie przepisów dotyczących umów student-uczelnia.

A.Radwan oraz M.Kwiek zwracają uwagę na potrzebę dostosowania programów kształcenia do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego.

H-Izdebski oraz M.Kwiek jednomyślnie postulują by nie odnosić się w ustawie do praw i obowiązków absolwenta.

Komentarze i uwagi Komisji:

1. Komisja popiera zachowanie trzystopniowego kształcenia na poziomie wyższym w oparciu o założenia Procesu Bolońskiego.
2. Komisja pozytywnie ocenia obecne regulacje w zakresie kierunków studiów, w tym podział na profile ogólnoakademicki i praktyczny. Podział kierunków na regulowane, uniwersyteckie i nieregulowane zdaniem Zespołu nie zasługuje na poparcie. Należy zauważyć, że może to przyczynić się do nadmiernej biurokratyzacji systemu szkolnictwa wyższego. Podobnie nie znalazły poparcia w Komisji rozwiązania wprowadzające do porządku prawnego nowe wymogi w zakresie opracowywania programów kształcenia.
3. Zachowania wymaga poszanowanie autonomii uczelni w zakresie tworzenia kierunków oraz określania treści i zakładanych efektów kształcenia. Zasadne wydaje się całkowite odstępianie od wymogu zgody ministra na utworzenie kierunku studiów, na rzecz lepszego dostępu do informacji związanych z procesem kształcenia oraz przede wszystkim rzetelnej oceny tego procesu dokonanej przez zewnętrzny organ akredytujący (PKA).
4. Komisja popiera postulat uściślenia przepisów dotyczących umów w przedmiocie warunków odpłatności za studia, w celu wyraźnego rozgraniczenia od siebie – podstawowych – publicznoprawnych obowiązków i praw szkoły wyższej oraz obowiązków i praw o

charakterze prywatnoprawnym. Postulat odbierania dyplomów absolwentom w przypadku niezgodności oferowanego kształcenia (unormowanego umową student-uczelnia) z regulacjami prawnymi zdecydowanie nie zasługuje na poparcie.

5. Komisja nie widzi potrzeby wprowadzania zmian w zakresie działalności samorządów studentów i doktorantów.
6. Komisja popiera postulat nie regulowania praw i obowiązków absolwenta w ustawie.
7. W projektach przedstawiono szereg propozycji nie mających charakteru normatywnego. Komisja do nich się nie odnosi. Uznano, że obecne regulacje w zakresie kształcenia na studiach, po nowelizacji Ustawy z 2016 r., nie wymagają głębszych zmian.

3.2 REKRUTACJA

str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
------	---	------	---	------	---

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym

Art. 8 ust. 3-11 – limity miejsc na studia wyższe

Art. 169 – studia wyższe

Art. 196 ust. 1-5 – studia doktoranckie

Akty wykonawcze:

- Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie limitów miejsc na kierunki studiów dla kandydatów na żołnierzy zawodowych w poszczególnych uczelniach wojskowych (Dz.U.2017.315)
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie maksymalnej wysokości opłaty za postępowanie związane z przyjęciem na studia w uczelni publicznej
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie limitu przyjęć na kierunki lekarski i lekarsko-dentystyczny
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO z dnia 9 maja 2016 r. w sprawie maksymalnej wysokości opłat za postępowanie związane z przyjęciem na studia w uczelni publicznej na rok akademicki 2016/2017
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA OBRONY NARODOWEJ z dnia 8 marca 2016 r. w sprawie limitów miejsc na kierunki studiów dla kandydatów na żołnierzy zawodowych w poszczególnych uczelniach wojskowych

- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH z dnia 2 stycznia 2015 r. w sprawie określenia limitu miejsc na kierunki studiów strażaków Państwowej Straży Pożarnej w służbie kandydackiej oraz strażaków Państwowej Straży Pożarnej w służbie stałej skierowanych na studia przez właściwego przełożonego - ROZPORZĄDZENIE MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO z dnia 24 września 2014 r. w sprawie podejmowania decyzji dotyczącej zwiększenia ogólnej liczby osób, które uczelnia publiczna może przyjąć na studia stacjonarne na dany rok akademicki, powyżej 2% liczby studentów przyjętych na studia stacjonarne na poprzedni rok akademicki					
31-32	Rekrutacja na studia I stopnia i jednolite magisterskie powinna być oparta o wyniki egzaminów maturalnych. Zespół jest przeciwny wprowadzaniu egzaminów wstępnych. Przy rekrutacji na kolejny poziom kształcenia powinna być brana pod uwagę ocena efektów kształcenia na szczeblu niższym (zasada jedności systemu). Zespół postuluje wprowadzenie szerszego udziału środowiska akademickiego w procesie przygotowania oraz oceny egzaminów maturalnych.		-	105	Uczelnie powinny posiadać możliwość elastycznego kształtowania zasad rekrutacyjnych na studia (w tym posiadać możliwość prowadzenia egzaminów wstępnych).
69	„Dostęp do bezpłatnych studiów w publicznych szkołach wyższych musi być z natury rzeczy limitowany i uwzględniać realne możliwości determinowane stanem finansów publicznych Państwa.”		-	109	Dostęp do studiów wyższych nie powinien być limitowany (liczba studentów powinna wynikać z atrakcyjności studiów). Liczba doktorantów powinna być limitowana poprzez obowiązek przyzwania im stypendiów doktoranckich, tj. powinna być zależna od posiadanych przez uczelnię

					funduszy na ten cel.
78, 81-83	Rekrutacja powinna być zróżnicowana w zależności od zaproponowanych rodzajów kierunków: 1) w przypadku kierunków regulowanych i uniwersyteckich (w tym doktoranckich) powinna uwzględniać wymagania związane ze specyfiką kierunku (m.in. oceny z matury na poziomie rozszerzonym wybranych przedmiotów), 2) w przypadku kierunków nieuregulowanych zasady rekrutacji powinny być ustalone przez organy szkoły wyższej.	138	Rekrutacja do kolegów doktoranckich powinna odbywać się na zasadach otwartego konkursu. Zespół nie wypowiedział się w zakresie rekrutacji na studia wyższe.	105	Zasady rekrutacji powinny być określone przez uczelnie.
78, 81-83	Limity przyjęć powinny być zróżnicowane w zależności od zaproponowanych rodzajów kierunków: 1) w przypadku kierunków regulowanych powinny zostać ustalone przez ministra, uwzględniając potrzeby rynku pracy, 2) w przypadku kierunków uniwersyteckich (w tym doktoranckich) i nieuregulowanych limity przyjęć będą		-	105, 109	Limity przyjęć na studia (również doktoranckie) powinny być określone przez uczelnie z uwzględnieniem badań losów absolwentów, analizy rynku pracy oraz analiz prowadzonych na poziomie centralnym.

	pozostawać w gestii szkoły wyższej.				
Uwagi i komentarze Komisji :					
Projekt A. Radwana praktycznie nie odnosi się do tematu rekrutacji. W kwestii egzaminów na studia M.Kwiek proponuje pozostawienie uczelniom swobody natomiast H.Izdebski proponuje by uwzględniać głównie osiągnięcia z poprzednich etapów kształcenia, przy założeniu reformy egzaminu maturalnego przy aktywnym udziale środowiska akademickiego. H.Izdebski uważa, że dostęp do studiów powinien być limitowany (limit determinowany stanem finansów publicznych). Projekt M.Kwieka zakłada limitowanie jedynie dostępu do studiów doktoranckich. Komentarze i uwagi Komisji: 1. Komisja popiera zachowanie obecnych regulacji w zakresie rekrutacji na studia i studia doktoranckie. Zasadą powinno być prowadzenie otwartej rekrutacji na studia drugiego stopnia. 2. W przypadku rekrutacji na studia doktoranckie należy uelastyczyć przepisy, dając jednostkom prowadzącym te studia również możliwość rekrutacji powiązanej bezpośrednio z rekrutacją do projektu, w szczególności finansowanego ze środków grantowych. Zasady rekrutacji powinny określać wewnętrzne przepisy jednostki.					
3.3 MODEL KSZTAŁCENIA DOKTORANTÓW, STATUS DOKTORANTA					
str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym Art. 2 ust. 1 pkt. 10, 18b -18d, 18h, 18l (terminologia) Art. 195, 196 ust. 6, 196a-198 (prawa i obowiązki) Art. 201 i 201a (delegacje do wydania rozporządzeń)					

Art. 226 (odpowiedzialność dyscyplinarna doktorantów)

Przepisy które należy stosować odpowiednio (art. 169 ust. 5, art. 161, art. 162, art. 164, art. 189 ust.2)

Akty wykonawcze:

- Rozporządzenie Ministra Nauki I Szkolnictwa Wyższego z dnia 10 lutego 2017 r. w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych
- Rozporządzenie Ministra Nauki I Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie studiów doktoranckich i stypendiów doktoranckich
- Rozporządzenie Ministra Nauki I Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2014 r. w sprawie warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach (stosować odpowiednio)
- Rozporządzenie Ministra Nauki I Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2014 r. w sprawie ogólnopolskiego wykazu studentów i ogólnopolskiego wykazu doktorantów

70-71, 89, 90	Zespół postuluje utrzymanie trójstopniowego kształcenia na poziomie wyższym, przy potrzebie unormowania materii studiów trzeciego stopnia. Proponuje się objęcie studiów doktoranckich regulacjami dotyczącymi studiów wyższych (dot. proponowanego kierunku uniwersyteckiego) – z zastrzeżeniem uprawnień do prowadzenia studiów doktoranckich, które powinny być takie same jak dotychczas.	120	Zespół proponuje likwidację studiów doktoranckich na rzecz nowych rozwiązań. Rozwiązania nie zostały odniesione do Procesu Bolońskiego.	105	Zespół proponuje „pozostawienie systemu studiów trójstopniowych zgodnie z założeniami Procesu Bolońskiego”
71, 90,	Studia doktoranckie powinny prowadzić tylko uczelnie. Jednostki naukowe nie powinny mieć prawa do	118 -	Propozycja zakłada, że „podstawową, bądź nawet jedyną zinstytucjonalizowaną formą	104, 117-	Zespół zakłada, że obecne wymagania w zakresie prowadzenia studiów doktoranckich są zbyt niskie. Postuluje w

91	samodzielnego prowadzenia studiów doktoranckich. Wskazuje się również potrzebę ograniczenia liczby jednostek prowadzących studia doktoranckie. Zespół wskazuje na możliwość odebrania jednostce uprawnień w następstwie negatywnej oceny PKA (NKA) lub uzyskania najniższej oceny kategorii naukowej (C).	120	kształcenia doktorantów” powinny być kolegia doktorskie, tworzone w trybie konkursowym. Kolegia takie mogłyby być prowadzone przez jedną lub kilka jednostek wspólnie. Poza kolegium stopień doktora można by było uzyskać w uczelniach posiadających co najmniej nową kategorię naukową B w danej dziedzinie oraz w ramach udziału w prestiżowym grancie (zwłaszcza ERC) – bez realizacji studiów doktoranckich (ścieżka asystencka)	118	związku z tym, aby uprawnienie do nadawania stopnia doktora posiadały tylko jednostki posiadające kategorie A+, A oraz B1.
90, 91	Proponuje się wprowadzenie dwóch kategorii doktoratów: naukowych (akademickich) i zawodowych (realizowanych w znacznej części „z wolnej stopy”). Zespół zakłada, że studia doktoranckie niekoniecznie powinny kończyć się uzyskaniem stopnia naukowego doktora. Uczestnik studiów doktoranckich w ich połowie powinien podlegać ocenie. Ocena dostateczna, skutkowałaby skierowaniem doktoranta na drogę doktoratu zawodowego, a niedostateczna skreśleniem z listy doktorantów. Pozostałe oceny umożliwiłaby dalszą realizację doktoratu naukowego.	120	Zespół nie zakłada różnicowania stopnia doktora. Postuluje wręcz podniesienie rangi do pułapu obecnej habilitacji, bądź nawet – w najlepszych uczelniach – do poziomu wyższego.	116	Zespół postuluje „Zwiększenie możliwości realizowania doktoratów międzysektorowych: międzysektorowość rozumiana jako współpraca jednostek naukowych z przedsiębiorcami i trzecim sektorem powinna być realizowana z inicjatywy badaczy przy wsparciu finansowania prywatnego, a nie na zamówienie firm („doktoraty wdrożeniowe”)

71, 90	Zespół proponuje likwidację niestacjonarnych studiów doktoranckich. Zdaniem Zespołu „uzyskanie kwalifikacji trzeciego stopnia może – i powinno nadal – nastąpić także poza systemem studiów doktoranckich”.		-	104, 106	Proponuje się likwidację niestacjonarnych studiów doktoranckich. Zdaniem Zespołu „osoby niezainteresowane odbywaniem regularnych studiów doktoranckich będą mogły przygotować rozprawę i bronić ją „z wolnej stopy””
91-92	Status doktoranta powinien być zbliżony do statusu studenta. Zdaniem zespołu należy zastosować identyczne zasady nagradzania za wyniki w kształceniu.	130 - 133	Zespół zakłada dwie ścieżki realizacji doktoratu: asystencką i doktorancką. W ramach pierwszej ścieżki doktorant jest pracownikiem. W przypadku drugim zaklasyfikowano doktoranta również do grupy stanowisk naukowych i naukowo-dydaktycznych, jednak część zapisów sugeruje, że doktorant nie będzie pozostawał w stosunku pracy z uczelnią (np. mówiących, że będzie „stypendystą”). Należy sądzić, że status doktoranta będzie statusem mieszanym.	107	Zespół wskazuje na potrzebę dookreślenia statusu doktoranta, jednocześnie nie wskazując w którą stronę ⁹ .
92	Zespół proponuje zniesienie obciążeń dydaktycznych doktorantów	136 - 139 156	Zakłada się, że asystent będzie w mniejszym stopniu, niż obecnie, obciążony dydaktyką (dydaktyka ma stanowić jedynie obowiązek dodatkowy – maksymalny wymiar to 360 godzin w okresie 3 lat) oraz powinien mieć możliwość łączenia dydaktyki z	106	Zespół proponuje zniesienie obciążeń dydaktycznych doktorantów. „Możliwość oferowania praktyk dydaktycznych dla kształconych doktorantów pozostawiona w gestii uczelni”

⁹ Podczas NKN w Katowicach prof. Kwiek opowiadał się za zbliżeniem statusu doktoranta do statusu studenta

			tematyką prowadzonych badań. Wymiar pensum pozostawia się w autonomii uczelni. W przypadku ścieżki doktoranckiej Zespół nie poruszył tematu obciążeń dydaktycznych.		
90-91	Każdy doktorant powinien otrzymywać stypendium finansowane z budżetu państwa w wysokości odniesionej do minimalnego wynagrodzenia za pracę, pod warunkiem uzyskania wszystkich zaliczeń objętych programem studiów. Doktorant, którego praca oceniona zostałaby na poziomie dostatecznym dostawałby stypendium pomniejszone o ¼. Doktorant nie mógłby pozostawać w stosunku pracy z innym podmiotem niż szkoła wyższa, z zastrzeżeniem stanowisk naukowo-badawczych.	131 - 132 138	Zakłada się, że w ścieżce asystenckiej osoba realizująca rozprawę doktorską będzie otrzymywać wynagrodzenie natomiast w ścieżce doktoranckiej stypendium doktoranckie administrowane bądź fundowane przez uczelnię. Zespół zakłada znaczne podwyższenie wynagrodzeń asystentów oraz stypendiów doktoranckich.	106-107 109	Zespół postuluje „wprowadzenie obowiązku przyznawania stypendium doktoranckiego wszystkim doktorantom na poziomie co najmniej obowiązującej w gospodarce płacy minimalnej (waloryzowanej wraz z nią w trakcie studiów doktoranckich).”. Stypendium powinno być przyznawane na 4 lata.
88	Należy ujednolicić uprawnienia socjalne i komunikacyjne osób uczących się tj. uczniów, studentów i doktorantów. Kwestie te powinny być unormowane w odrębnym akcie prawnym.		-		-
91	Zdaniem Zespołu „należy przewidzieć mechanizm uznawania i przyznawania stopnia „Doctor Europaeus”	131 - 132	Zakłada się, że w ramach kolegiów doktoranckich zaangażowani będą promotorzy i mentorzy z zagranicy, będą w nich brali udział doktoranci z	106, 116	Zakłada się umiędzynarodowienie studiów doktoranckich poprzez stworzenie mechanizmów zachęcających do (krótko- i długoterminowych) wyjazdów zagranicznych

			zagranicy (3-5) oraz będą one zintegrowane z pracą doktorów rezydujących (PostDoc). Kolegia otrzymają środki na zapraszanie zagranicznych naukowców, kwerendy zagraniczne doktorantów etc.		oraz poprzez ułatwienie przyjazdu zagranicznym doktorantom do Polski (przystosowanie jednostek, w tym dokumentacja w języku angielskim).
	-		-	116	Zespół postuluje wprowadzenie narodowego programu szkół letnich dla doktorantów
	-		-	116	Proponuje się zwiększenie roli opiekuna naukowego oraz wprowadzenie „opieki kolektywnej”

Uwagi i komentarze Komisji :

Projekty zespołów H.Izdebskiego i M.Kwieka proponują utrzymanie studiów doktoranckich w trzystopniowym systemie studiów. A.Radwan zakłada natomiast likwidację studiów doktoranckich na rzecz asystentury oraz kolegiów doktorskich (nowa forma studiów doktoranckich).

Zdaniem H.Izdebskiego studia doktoranckie powinny prowadzić tylko uczelnie – uprawnienia powinny być odbierane na skutek negatywnej oceny PKA lub uzyskania najniższej oceny kategorii naukowej. A.Radwan proponuje prowadzenie kolegiów doktorskich przez jednostki wyróżnione w konkursie, natomiast M.Kwiek widzi podobnie jak H.Izdebski potrzebę skorelowania uprawnień z kategorią naukową.

H.Izdebski proponuje wprowadzenie nowej kategorii doktoratu (doktorat zawodowy). Pozostałe Zespoły nie podzielają tego poglądu. M.Kwiek zauważa jednak potrzebę realizacji doktoratów we współpracy z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Zespoły H.Izdebskiego i M.Kwieka postulują likwidację niestacjonarnych studiów doktoranckich na rzecz realizacji doktoratu z tzw. „wolnej stopy”.

Projekty H.Izdebskiego i M.Kwieka zakładają, że doktorant powinien posiadać status zbliżony do statusu studenta. Zespół A.Radwana proponuje natomiast przywrócenie asystentury z zachowaniem mieszanego statusu uczestników kolegiów doktorskich.

Wszystkie zespoły postulują zniesienie obowiązkowych obciążeń dydaktycznych dla doktorantów lub praktyk zawodowych w formie prowadzenia albo uczestnictwa w prowadzeniu zajęć dydaktycznych.

Komentarz: obowiązkowe obciążenia dydaktyczne w tej chwili wynoszą 15 godz. rocznie, czyli są marginalne. Opinie zespołów MNiSW dotyczą praktyki (stosowanej w niektórych uczelniach) powierzania doktorantom większej liczby godzin dydaktycznych, co już teraz nie znajduje uzasadnienia w ustawie.

Wszystkie projekty są również zgodne w zakresie obowiązkowego przyznawania stypendiów doktoranckich wszystkim doktorantom. Różnice polegają głównie na źródłach stypendiów (tylko dotacja budżetowa lub również środki zewnętrzne, w tym granty). Wysokość stypendiów w projektach H.Izdębskiego i M.Kwieka powinna być skorelowana z wysokością minimalnego wynagrodzenia za pracę, natomiast w projekcie IA zakłada się jedynie konieczność podniesienia wysokości stypendiów doktoranckich.

Komentarze i uwagi Komisji:

1. Propozycja likwidacji stacjonarnych studiów doktoranckich nie uzyskała poparcia Komisji. Warta poparcia jest jednak propozycja likwidacji niestacjonarnych studiów doktoranckich na rzecz realizacji rozprawy doktorskiej z tzw. „wolnej stopy”.
2. Studia doktoranckie powinny być prowadzone zarówno samodzielnie przez uprawnione jednostki oraz wspólnie przez kilka takich jednostek, w zakresie posiadanych przez nie uprawnień.
3. Na tle propozycji wynikających z trzech raportów Komisja postuluje rozwiązania oparte na następujących założeniach:
 - a) uwzględnienie potrzeby harmonizacji rozwiązań wynikających ze standardów przyjętych w ramach European Higher Education Area i European Research Area;
 - b) uwzględnienie w regulacjach ustawowych zaleceń Europejskiej Karty Naukowca i Kodeksu Postępowania przy Rekrutacji Pracowników Naukowych;
 - c) utrzymanie co do zasady aktualnego hybrydowego statusu doktoranta zapewniającego doktorantom korzyści z harmonizacji obu tych pozycji, co w szczególności umożliwi postulowane podtrzymanie statusu KRd;
 - d) uwzględnienie potrzeby rozwiązania obecnych, szczegółowych problemów wynikających z aktualnego statusu doktoranta, mających istotny wpływ na obniżenie atrakcyjności podejmowania kariery naukowej.

4. Komisja popiera propozycje związane z zapewnieniem doktorantom stypendiów doktoranckich, w tym istotne jest umożliwienie finansowania tych stypendiów również ze środków nie pochodzących z dotacji podstawowej. Konieczne jest stworzenie mechanizmów umożliwiających przyznawanie stypendiów finansowanych z grantów opiekunów naukowych w formie stypendiów doktoranckich, a nie jedynie dodatkowych stypendiów przyznawanych na podstawie umowy stypendialnej.

5. W związku z zamiarem przeniesienia uprawnień do nadawania stopni naukowych na poziom uczelni, prowadzenie studiów doktoranckich powinno być realizowane na tym samym poziomie. Uprawnienie to powinno wprost wynikać z posiadania przez uczelnię uprawnienia do nadawania stopnia doktora, z zastrzeżeniem konieczności podniesienia wymogów do przyznawania tych uprawnień (wymagana korelacja uprawnień z oceną aktywności naukowej uczelni w dyscyplinie, której to uprawnienie dotyczy).

6. Zdecydowanie popieramy regulacje, które ułatwiałyby opracowywanie interdyscyplinarnych prac doktorskich, propozycje z p. 3.3, punkt 5 powyżej powinny się do tego przyczynić.

3.4 SYSTEM OCENY JAKOŚCI KSZTAŁCENIA, AKREDYTACJA I PKA

str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym Dział I System szkolnictwa wyższego Rozdział VI – Polska Komisja Akredytacyjna – art. 48-53a Akty wykonawcze: • Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2016 r. w sprawie ogólnych kryteriów oceny programowej • Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów					
58	Zespół proponuje zmianę nazwy Polskiej Komisji Akredytacyjnej na Narodową Komisję Akredytacyjną. Organ ten powinien cechować się		-	77	Zespół postuluje by akredytacja była prowadzona przez autonomiczne komisje akredytacyjne. PKA powinna reprezentować interes narodowy. Akredytacja powinna być

	niezależnością.				spójna z międzynarodowymi standardami.
58-60	Członkowie PKA powinni być wybierani w drodze wyborów (podobnie jak obecnie ma to miejsce w przypadku CK), w których braliby udział przedstawiciele ich interesariuszy. Wyboru powinno dokonywać się w kuriach odpowiadających dziedzinom nauki. Liczba członków danej kurii powinna być uzależniona od tworzonych i funkcjonujących w danej dziedzinie kierunków studiów. Szczegółowa procedura nie została opisana. Zespół wskazuje również na potrzebę „unifikacji trybu i terminów wyborów członków PKA, z trybem i terminem wyboru członków CK. Kadencja członków PKA powinna być zrównana z kadencją członków CK. Przewodniczący PKA powinien być wybierany przez ministra spośród kandydatów zgłoszonych przez członków PKA. Członkowie PKA powinni ustawowo posiadać status funkcjonariuszy publicznych.		-	78	Zespół proponuje profesjonalizację pracy PKA. Nie wypowiedział się nt. sposobu powoływania członków PKA, jednakże wskazuje potrzebę nałożenia na członków i ekspertów obowiązku ciągłego doskonalenia się w zakresie oceny jakości. Dodatkowo w opracowaniu wskazuje się, że „Ekspertem PKA może być tylko osoba posiadająca kompetencje i wiedzę w obszarze oceny jakości w szkolnictwie wyższym – poświadczone odpowiednim sposobem sprawdzenia tych kwalifikacji”. Aplikacje kandydatów na członków PKA powinny być jawne i podane do publicznej wiadomości wraz z informacją o instytucji rekomendującej.
60	Kryteria ocen dokonywanych przez PKA powinny wynikać wyłącznie z aktów prawa powszechnie	213 ,	Ocena jakości kształcenia w głównej mierze opiera się o system przypominający obecny system	77, 79 i 20(E	„Szczegółowe kryteria oceny powinny być formułowane przez zespoły odpowiadające za poszczególne dyscypliny.” Powinny być

	obowiązującego (ustawy lub rozporządzenia). Statut PKA powinien być uchwalany przez jej członków, przy czym powinien podlegać zatwierdzeniu przez ministra w drodze rozporządzenia. PKA powinna posiadać możliwość zaskarżenia odmowy zatwierdzenia statutu do sądu administracyjnego.	231 - 232	parametryzacji jednostek naukowych, w oparciu o nowy system SINIS. Ocena jakości kształcenia ma być powiązana z procesem oceny działalności naukowej. Ocena ekspercka dokonywana przez PKA miałyby być zrównoważona z oceną uczestników zajęć (obligatoryjną dla nich). Dodatkowo w ocenie podlegałyby skuteczność kształcenia ustalana na podstawie danych ZUS i US. Decyzje o utrzymaniu finansowania ze środków publicznych zależna byłaby od opinii sektora publicznego. Dodatkowo Zespół wskazuje, że „ocena jest przeprowadzana tylko na wniosek uczelni. Zasady oceny są publicznie znane, podawane do wiadomości publicznej z wyprzedzeniem”. Dokumentacja składa się z dwóch części: sentencji oceny i rekomendacji. Sentencja oceny zawiera ocenę stopnia realizacji rekomendacji z poprzedniej oceny i jest podawana do wiadomości publicznej.	)	oparte bezpośrednio na wytycznych zawartych w ESG (<i>European Standards and Guidelines</i>). Kontrola legalności działań powinna być prowadzona przez MNiSW. Efektem negatywnego rezultatu tej kontroli powinno być odebranie uprawnień.
58-59, 78,	NKA wykonywałyby zadania należące „obecnie” do PKA (z uwzględnieniem opiniowania wniosków o nadanie uprawnień do prowadzenia kierunku	214	Poza oceną ekspercką, PKA określa: 1) minimalną liczbę godzin na studiach zdanej dziedziny wiedzy (teoria,	77, 78 i 19(E	„PKA powinna przeprowadzać oceny instytucjonalne i programowe.” Procedura opiniowania przez PKA wniosków

80, 81, 83	regulowanego oraz uniwersyteckiego (poza tworzonymi w uczelni badawczej). Kierunki nieuregulowane zwolnione byłby z obowiązku oceny jakości kształcenia (ocena przeprowadzana na wniosek szkoły wyższej albo ministra w związku z podejrzeniem naruszenia prawa). Dodatkowo Zespół wskazuje przekazanie PKA (NKA) zadań w zakresie oceny studiów doktoranckich i podyplomowych. Zespół jednoznacznie nie wskazuje rodzajów akredytacji, jednakże w tekście dwukrotnie wskazuje na możliwość dokonania oceny programowej kierunku lub instytucjonalnej (str. 80 i 83) PKA powinna mieć zapewnioną możliwość wypowiedzania się w ogólnych kwestiach funkcjonowania i reformowania systemu edukacji, a nie tylko w materii nauki i szkolnictwa wyższego.		laboratoria, praktyki), 2) minimalną liczbę przeliczeniowych etatów nauczycieli ze stopniem doktora na n studentów w danej dziedzinie wiedzy, 3) minimalną liczbę przeliczeniowych etatów docentów praktyki na n studentów w danej dziedzinie - „udowodnione niespełnienie tych minimów grozi absolwentom unieważnieniem dyplomów”. Dodatkowo PKA definiowałaby zdarzenia ewaluacyjne rejestrowane obowiązkowo w systemie SINIS oraz ustalałaby w porozumieniu z interesariuszami oraz instytucją ds. ewaluacji punktację zdarzeń ewaluacyjnych oraz wartości referencyjne dla odpowiednich kategorii. Rozstrzygałaby również zastrzeżenia interesariuszy do zdarzeń ewaluacyjnych w zakresie kształcenia.	)	o uruchomienie nowych kierunków powinna obejmować wywiad z dziekanem/rektorem wydziału/uczelni przeprowadzony przez zespół oceniający w siedzibie PKA. Ocena powinna uwzględniać zgodność ze strategią rozwoju szkolnictwa wyższego. PKA oprócz akredytowania powinna prowadzić działalność doradczą i szkoleniową, a także badania w obszarze zarządzania jakością w szkolnictwie wyższym. Dodatkowo Zespół wskazuje na potrzebę intensywnych działań PKA mających na celu zwiększenie rozpoznawalności w otoczeniu społecznym.
60	„Opinie i oceny NKA powinny mieć formę postanowienia w rozumieniu art. 106 Kodeksu postępowania administracyjnego jako wynik swoistego postępowania	215	Uczelniom przyznaje się kategorię w zakresie kształcenia. Jednostki z najwyższą kategorią mogą (i powinny) oferować edukację na wszystkich	79, 106 i 20(E	Rezultatem dokonania oceny przez PKA powinno być przyznanie akredytacji bądź nie – Zespół proponuje likwidację dotychczasowych ocen.

	uzgodnieniowego.” Szkole wyższej będzie przysługiwało – w miejsce zażalenia – skarga do sądu administracyjnego po wezwaniu do usunięcia naruszenia prawa. Czynności podejmowane przez PKA powinny być dokonywane w oparciu o standardowe rozwiązania Kodeksu postępowania administracyjnego		możliwych poziomach kształcenia.	)	Ocena jakości i przyznanie akredytacji powinno mieć określone konsekwencje finansowe dla danej uczelni (element algorytmu dotacyjnego uczelni na działalność dydaktyczną).
	-	218	Zdaniem Zespołu kontrola jakości kształcenia powinna następować w okresach parametryzacji w obszarze kształcenia lub na uzasadniony wniosek MNiSW. W przypadku zaprzestania spełnienia warunków do prowadzenia kierunku uprawnienie jednostki zostaje zawieszone.	78, 79 i 20(E)	PKA przede wszystkim powinna zajmować się doskonaleniem jakości, a nie kontrolą formalną. Proces akredytacji powinien być odpowiednio długi i powinien uwzględniać szereg wizyt przed wizytą oceniającą oraz szkolenia dla uczelni akredytowanej. Biuro PKA powinno odpowiadać m.in.za techniczne przygotowanie raportów oraz przygotowanie projektów uchwał.
	-	219 224 234 - 235 241	Zdaniem zespołu fundamentem jakości ma być przejrzystość, polegająca na publicznym udostępnianiu informacji o działalności jednostek w formie reprezentacji „zdarzeń ewaluacyjnych”, sprawozdawanych obowiązkowo po wystąpieniu zdarzenia do Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym (SINIS). Zdarzenia mają	78	Zdaniem zespołu należy podnieść transparentność działania PKA poprzez: -intensywny dialog z interesariuszami, - publikowanie wyników badań i informowanie o sposobie ich wykorzystania, - publikowanie listy ekspertów zewnętrznych i kryteriów ich wyboru do

			podlegać społecznej kontroli dokonywanej przez interesariuszy oraz audytowi. Dodatkowo Zespół proponuje prowadzenie rankingów przez akredytowane przez ministra instytucje pozarządowe w oparciu o te dane.		poszczególnych wizytacji.
60	Ocena dokonana przez inną agencję zarejestrowaną w Europejskim Rejestrze Agencji Akredytujących (EQUAR) powinna zastępować ocenę PKA.	214	Zespół zakłada, że „uczelnie mogą uzyskiwać także zagraniczne lub międzynarodowe akredytacje jako alternatywę dla ocen PKA”		-
				108	„Studenci i doktoranci powinni być włączani w tworzenie i doskonalenia programów kształcenia oraz system zapewnienia jakości kształcenia przynajmniej na obecnym (prawnie określonym) poziomie.”

Uwagi i komentarze Komisji :

Tylko jeden z projektów (M.Kwieka) zakłada wprowadzenie rozwiązań zgodnych z ESG (European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area). Implementacja rozwiązań pozostałych zespołów może skutkować usunięciem PKA z rejestru EQAR (European Quality Assurance Register for Higher Education).

Założenia projektów H.Izdebskiego i M.Kwieka stanowią modyfikację obecnie obowiązujących przepisów, natomiast rozwiązania zawarte w projekcie A.Radwana prezentują zupełnie nową koncepcję polegającą na integracji oceny jakości kształcenia z oceną poziomu naukowego jednostki, przez co nie jest możliwe odniesienie tej koncepcji bezpośrednio do obecnie obowiązujących przepisów.

Zespoły proponują zupełnie różne koncepcje. Projekty H.Izdebskiego i A.Radwana zakładają kontrolną i nadzorczą rolę PKA. Projekt zespołu prof. M.Kwieka zakłada natomiast, że PKA ma być organem odpowiedzialnym za doskonalenie jakości kształcenia, a nie formalną kontrolę, za którą odpowiedzialną ma być MNiSW (jak to już dziś jest).

Projekt H.Izdebskiego zakłada, że w skład PKA mają wchodzić osoby wybrane przez środowisko akademickie w drodze wyborów, natomiast projekt M.Kwieka kładzie nacisk na profesjonalizację PKA (eksperti powinni posiadać odpowiednie kwalifikacje oraz brać udział w dedykowanym im szkoleniach z zakresu oceny jakości kształcenia).

Wszystkie zespoły widzą potrzebę nałożenia na PKA nowych obowiązków wynikających bezpośrednio z przyjętego modelu.

Projekty H.Izdebskiego i A.Radwana zakładają, że uzyskanie międzynarodowej akredytacji mogłoby zwolnić z obowiązku uzyskania akredytacji PKA.

Komentarze i uwagi Komisji:

1. Przyjęte rozwiązania powinny być zgodne z European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area.
2. Potrzeba objęcia studiów doktoranckich i podyplomowych oceną instytucjonalną PKA budzi kontrowersję, a przez wiele uczelni jest nawet odrzucona. Ta sprawa może wymagać dalszych dyskusji, KRASP jednak w przeszłości opiniowała to negatywnie.

Komentarz: W swych stanowiskach KRASP oponowała przeciwko akredytacji studiów podyplomowych, które nie stanowią elementu regularnej oferty dydaktycznej uczelni i za ich jakość, w ramach swojej autonomii, odpowiadają poszczególne uczelnie: jeśli są słabe, nie będzie na nich chętnych; nie ma też uzasadnienia dla akredytacji studiów doktoranckich – te, które są dobre powinny uzyskiwać dodatkowe finansowanie w trybie konkursowym, jak np. w ramach aktualnych konkursów PO WER, akredytacja studiów doktoranckich nie jest też uzasadniona w kontekście postulatów, by studia doktoranckie mogły prowadzić tylko jednostki kategorii A+ i A, a także by studia doktoranckie były prowadzone przez uczelnie a nie przez wydziały.

4. NAUCZYCIELI AKADEMICY. KARIERA NAUKOWA					
4.1. ZATRUDNIENIE NAUCZYCIELI AKADEMICKICH					
str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 1842 ze zm.) Dział III Pracownicy uczelni Rozdział 1 przepisy ogólne (art. 107 – 116) Rozdział 2 Stosunek pracy pracowników uczelni (art. 118 – 136) Rozdział 3 Emerytury i renty nauczycieli akademickich (art. 137 – 138) Rozdział 4 Odpowiedzialność dyscyplinarna nauczycieli akademickich (art. 139 – 150) Rozdział 5 Wynagrodzenie i inne świadczenia dla pracowników uczelni (art. 151 – 158)					
93	Za podstawowe kierunki pożądanych rozwiązań ustawowych należy uznać: mobilność kadry szkół wyższych której nie można ustawowo wymuszać, ale dla której powinno się wypracować ustawowe zachęty; autentyczność konkursów dotyczących zatrudniania i awansów w szkolnictwie wyższym; tworzenie mechanizmów rzetelności opiniowania i uwzględniania w opiniowaniu	146	Kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów reformy w zakresie redukcji „chowu wsobnego”, poprawy jakości kadr akademickich oraz podniesienia standardów zawodowych i etycznych w nauce będą miały uregulowania dotyczące obsadzania stanowisk w formie konkursów, co uzupełnia zasady mobilności. Konkursy powinny odbywać się z poszanowaniem zasad uczciwości i transparentności (ex ante, ex post).	16	Mobilność najlepszych naukowców do najlepszych ośrodków naukowych oraz naukowców średnich do ośrodków, które w konkurencyjnej walce o fundusze na badania nie uczestniczą z sukcesem, czyli badań de facto nie prowadzą. Dla kadry niezajmującej się z sukcesem badaniami pozostaną albo stanowiska dydaktyczne (o większym obciążeniu godzinowym, po zniesieniu ustawowego pensum), albo przepływ do badawczo-dydaktycznych lub dydaktycznych części systemu, albo wreszcie rezygnacja z pracy

	wszystkich przewidzianych kryteriów oceny we wszelkich postępowaniach w zakresie stopni i tytułu oraz w zakresie zatrudniania.				akademickiej w sektorze publicznym z ułatwioną możliwością podjęcia pracy w szkolnictwie średnim.
94	Polityka kadrowa w szkołach wyższych winna być nakierowana na tworzenie możliwości do zatrudniania pracowników naukowych z wysokimi kwalifikacjami, w tym wybitnych uczonych z zagranicy oraz specjalistów z obszaru gospodarki.				
94	Obok regulacji ściśle prawnej (hard law) istotną rolę powinny odgrywać reguły etyki typu zawodowego, które (choć należą do sfery soft law), mają swoisty charakter prawny, bowiem ich naruszenie stanowi przesłankę odpowiedzialności dyscyplinarnej.	151	Opracowanie dodatkowych standardów środowiskowych, dobrych praktyk rekrutacyjnych.		
96	Ustawa powinna przyjąć zasadę jednakowego statusu prawnego nauczycieli akademickich zatrudnionych w szkołach publicznych i szkołach niepublicznych, co oznacza, w szczególności:	154	Podstawową formą zatrudnienia na uczelni jest umowa o pracę.	23	Stała kadra zatrudniana wyłącznie na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony.

	odejście w szkołach publicznych od stosunku pracy na podstawie mianowania; ogólne wprowadzenie zasady zawierania umów na czas nieokreślony – poza umowami na czas wykonania określonej pracy badawczej.				
96	Przepisy ustawy mają stanowić lex specialis w stosunku do ogólnych przepisów prawa pracy.				
96	Rozważenia wymaga zasada jednoetatowości oraz sztywnego pensum dydaktycznego – którą można zastąpić zadaniowym rozliczaniem dydaktyki na zasadach i w trybie określonych w statucie szkoły wyższej.		Ścieżka naukowa będzie, co do zasady, pełnoetatowa i jednoetatowa (eliminacja zjawiska wieloetatowości). Ścieżka dydaktyczna będzie mogła być pełno- bądź niepełnoetatowa, nie będzie obowiązywał rygorystyczny zakaz wieloetatowości (choć uczelnie będą mogły wprowadzić pewne ograniczenie w statucie bądź regulaminach wewnętrznych, w ramach własnej polityki).	20	Zlikwidowanie problemu wieloetatowości kadry, ponieważ sektor niepubliczny w przeważającej mierze nie będzie generował zapotrzebowania na samodzielną kadrę akademicką.
97	Nowa ustawa będzie musiała zawierać określenie istotnych dla uczelni, tak publicznych, jak i niepublicznych, przyczyn rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem				

	akademickim.				
97	Należy na nowo określić stanowiska pracy i kwalifikacje niezbędne do ich zajmowania, także ze względu na nowe rozwiązania w zakresie „ścieżki” kariery. O ile powinno się przewidywać, dla zachowania porównywalności w sferze kształcenia, jednakowy, dotyczący także szkół niepublicznych, system stanowisk i wymogów kwalifikacyjnych dla stanowisk wyłącznie dydaktycznych oraz stanowisk naukowo–dydaktycznych, o tyle określenie stanowisk wyłącznie naukowych i wymogów kwalifikacyjnych powinno się pozostawić statutom szkół wyższych.			25	Odejście od ustawowego regulowania praw i obowiązków kadry akademickiej.
97	Konieczne jest przyjęcie, poza uczelniami badawczymi, równoległości „ścieżki” kariery naukowej (naukowo-dydaktycznej) i dydaktycznej, poprzez dowartościowanie i stworzenie szerszych możliwości awansu w „ścieżce” dydaktycznej; oznaczałoby to także powrót do stanowiska odpowiadającego docentowi wedle	134 - 135	W nowym systemie będą istniały dwie ścieżki kariery: naukowa (obejmująca stanowiska naukowe i naukowo-dydaktyczne) oraz dydaktyczna. Ścieżka dydaktyczna będzie obejmowała dwa podtypy pracowników: naukowcy, którzy na pewnym etapie zaniechali intensywnej pracy naukowej i zdecydowali się skupić na dydaktyce (zasadniczo w formule pełnoetatowej) oraz praktycy, którzy są	21	Szersze korzystanie z kategorii kadry naukowej i kadry dydaktycznej, obok dominującej dziś kategorii kadry naukowo-dydaktycznej (równolegle z likwidacją pensum, przy zachowaniu ustawowo regulowanego maksymalnego limitu obciążeń dydaktycznych i uwolnieniem systemu pensji akademickich od ścisłych centralnych rozwiązań) w ramach

	ostatniego jego rozumienia.		włączani w proces dydaktyczny czy to do prowadzenia pojedynczych, autorskich kursów, czy też do współprowadzenia zajęć dydaktycznych z pracownikami naukowymi.		autonomii uczelni
97	Wśród stanowisk naukowo-dydaktycznych nie budzą wątpliwości stanowiska asystenta, adiunkta i profesora wizytującego, natomiast należy rozważyć kształt pozostałych stanowisk „profesorskich”. Celowe może być przyjęcie, że najwyższym stanowiskiem naukowo-dydaktycznym jest, na wzór anglosaski, stanowisko „profesor” – jako odpowiednik obecnego stanowiska „profesor zwyczajny”.	136	Stanowiska naukowe i naukowo-dydaktyczne: asystent (<i>research assistant</i>), doktorant (<i>Ph.D. student</i>), doktor rezydujący (<i>PostDoc</i>), młodszy profesor (<i>junior professor</i>), profesor nadzwyczajny (<i>associated professor</i>), Profesor zwyczajny (<i>full professor</i>). Stanowiska dydaktyczne: wykładowca (<i>lecturer</i>), docent (<i>reader</i>), profesor dydaktyki (<i>teaching professor</i>). Stanowiska „wizytujące”: wykładowca gościnny (<i>guest lecturer</i>), rezydent naukowy (<i>visiting fellow</i>), profesor wizytujący (<i>visiting professor</i>).	23	Likwidacja podziału na stanowiska profesora zwyczajnego i profesora nadzwyczajnego. Pozostaje jedynie tytuł profesora, który daje prawo do zatrudnienia na stanowisku profesora.
98	Należy pozostawić takie jak obecnie stanowiska nauczycieli akademickich – bibliotekarzy oraz pracowników dokumentacji i informacji, z nałożeniem na szkoły wyższe obowiązku określenia w statucie kwalifikacji wymaganych do ich zajmowania oraz określenia zasad i trybu konkursów na te stanowiska.				

98	Awans poziomy powinien być dokonywany w ramach stanowiska, poprzez zmiany stawek zaszerzgowania, przy czym różnice między stawkami najniższymi na wyższym stanowisku i najwyższymi na stanowisku niższym powinny być jednoznacznie odczuwalne.				
		151	Ustalenie ekwiwalentów czasu pracy dla pełnienia poszczególnych stanowisk w celu uniknięcia koncentracji funkcji pełnionych w projektach naukowych, w jednostkach naukowych, na uczelni, oraz w innych instytucjach (towarzystwa naukowe, redakcje czasopism naukowych, zespoły eksperckie itp.), a także przy wykonywaniu działalności gospodarczej czy pracy na zlecenie.		
				29	Niedopuszczalne – w uczelniach publicznych i niepublicznych – staje się wliczanie do minimum kadrowego osób, które osiągnęły wiek emerytalny oraz osób, dla których uczelnia nie jest podstawowym miejscem pracy.
				21	Radykalne zwiększenie wynagrodzeń – w formie nieopodatkowanego stypendium – w grantach NCN dla osób już zatrudnionych na uczelniach.

				21	Wprowadzenie silnej, przeprowadzanej co cztery lata oceny okresowej, której negatywny wynik skutkuje rozwiązaniem umowy o pracę.
				114	Cykliczne rozliczanie pracowników naukowych z efektów pracy musi pozwalać na realne kształtowanie polityki zatrudniania: zwalniania nieefektywnych pracowników i nagradzania efektywnych.
				28	Likwidacja profesury uczelnianej (w ciągu trzech lat od przyjęcia nowej ustawy).
				32*	Wprowadzenie statusu prawnego stanu spoczynku (połączonego z otrzymywaniem 75% średniej pensji z trzech ostatnich lat pracy zamiast emerytury) dla profesorów tytularnych, którzy przepracowali na pełnym, pierwszym etacie co najmniej 30 lat w państwowych uczelniach lub instytutach PAN i osiągnęli ustawowy wiek emerytalny.

Uwagi i komentarze Komisji:

Status pracowników uczelni, w tym także ich zatrudnianie, nie został objęty zawartymi w umowach z trzema zespołami oczekiwaniami MNiSW jako zleceńodawcy opracowania założeń do Ustawy 2.0. Stąd też w projektach nie ma kompleksowych propozycji w tym zakresie. Podniesione zostały

tylko najistotniejsze kwestie.

Wiele propozycji dotyczy tych samych zagadnień, jak np. formy i trybu zatrudnienia, wieloetatowości, mobilności kary naukowej, kształtowania stanowisk w ramach uczelni, czy okresowej oceny pracowników. Różnice między projektami dotyczą zasadniczo kwestii szczegółowych i wynikają z przyjętej filozofii danego projektu.

Komisja rekomenduje przyjęcie następujących założeń:

1. Odrzucenie reguły powszechnej przymusowej mobilności po uzyskaniu stopnia naukowego doktora z pozostawieniem możliwości wprowadzenia statutowej regulacji powiązania mobilności z określonymi stanowiskami naukowymi.
2. Rezygnacja z zatrudnienia na podstawie mianowania jako wymogu formalnego powiązanego, z zajmowaniem określonego stanowiska, co ma miejsce już dziś; przypomnijmy, iż aktualnie mianowanie jest możliwe w przypadku profesora tytularnego, podobnie jak w Niemczech.
3. Komisja popiera propozycję nawiązywania stosunku pracy na podstawie umowy o pracę zawieranej na czas nieokreślony (jest to już aktualnie obowiązek) zgodnie z Kodeksem Pracy, jeśli zatrudnienie przekracza 33 miesiące, połączone z okresową oceną pracowników, której ewentualne negatywne wyniki powinny stanowić podstawę rozwiązania stosunku pracy.
4. Uwzględniając stanowisko wszystkich zespołów Komisja proponuje wprowadzenie zasady jednoetatowości w odniesieniu do kadry akademickiej.
5. Obok regulacji prawnej stanowiącej *lex specialis* w stosunku do ogólnych regulacji prawa pracy, Komisja proponuje odwołanie się do wewnętrznych reguł etyki zawodowej, w tym europejskich regulacji dotyczących rekrutacji i statusu pracowników nauki.
6. Komisja proponuje regulację podstawowych praw i obowiązków nauczycieli akademickich w przepisach rangi ustawowej, stanowiącą gwarancję ich statusu, połączoną z możliwością szczegółowych regulacji statutowych.
7. Komisja proponuje umożliwienie szerszego korzystania z tworzenia stanowisk dydaktycznych i naukowych, obok naukowo-dydaktycznych, także przez umożliwienie finansowania etatów naukowych, obok finansowania projektowego, z dotacji statutowej, co przyczyniłoby się do stworzenia dwóch ścieżek kariery zawodowej (naukowej i dydaktycznej).
8. W ustawie powinna zostać rozwinięta przesłanka wskazana w Art.125 aktualnie obowiązującej ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym. Wśród innych ważnych przyczyn powinna zostać wymieniona restrukturyzacja uczelni, np. zniesienie jednostki organizacyjnej, a sama treść regulacji

powinna zostać wzmocniona w kierunku zwiększenia możliwości bardziej efektywnego kształtowania kadr.

4.2. Model kariery naukowej

str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 882) Rozdział 1 Przepisy ogólne (art. 1 - 2)					
28	Model kariery i awansu naukowego, związany przede wszystkim z propozycją stworzenia dwóch kategorii doktoratów: zawodowego (trzeciego, najwyższego tytułu zawodowego) i naukowego (jedyne w perspektywie stopień naukowy), prowadzącego do możliwości zrezygnowania z habilitacji jako ustawowego warunku uzyskania samodzielności naukowej i dydaktycznej.	117	Jedynym stopniem naukowym, jaki może być nadawany w nowym systemie, jest stopień doktora. Nabyte uprzednio stopnie i tytuły naukowe zostają zachowane i mogą być używane, ale ich rangę określa rynek akademicki (reputacja), a nie państwo w drodze ustawowej (reglamentacja)	114 31* 23	Zniesienie obowiązku habilitacji. Brak otrzymania habilitacji w terminie 8-10 lat nie będzie eliminował z systemu, nawet z uczelni badawczych, ale obniży miejsce w hierarchii akademickiej. Ścieżka kariery naukowej (w uczelniach badawczych i badawczo-dydaktycznych) zostaje uproszczona do: doktoratu, habilitacji, profesury tytularnej. Uznajemy sensowność pojawienia się w systemie doktoratów zawodowych (wdrożeńiowych), przyznawanych w oparciu o współpracę uczelni z gospodarką. Zarazem nie uznajemy skrótowych dróg do habilitacji (przez np. pomysły habilitacji wdrożeniowej).
99	Celem, w jakim nadawane są stopnie naukowe oraz tytuł naukowy, nadal	120	Ranga doktoratu, jako ostatniego (najwyższego) stopnia naukowego,	31*	Wzmocnione zostają wymagania na poziomie doktoratu, habilitacji

	powinno być wyłącznie uznanie odpowiedniego poziomu przeprowadzonych badań (prac twórczych).		stanowiącego przepustkę do kariery akademickiej, powinna zostać podniesiona do pułapu obecnej habilitacji, bądź nawet – na najlepszych uczelniach – do poziomu wyższego. Głównym mechanizmem kontroli jakości powinna jednak być nie tyle reglamentacja dostępu do uzyskania stopnia doktora, ile fakt, że doktorat <i>per se</i> nie gwarantuje kariery w nauce, ani nie zapewnia stanowiska na uczelni. Proponowana reforma wprowadza bowiem zasadę „przecięcia pępowiny” po uzyskaniu stopnia doktora, czego konsekwencją będzie „wypchnięcie” młodego doktora na rynek akademicki (mobilność).		i profesury tytularnej, a profesura uczelniana zostaje zlikwidowana. Uprawnienia habilitacyjne zostają ograniczone do wiodących jednostek w kraju oraz wzmocniona zostaje rola (zreformowanej i ściślej podlegającej MNiSW) CK w procedurach habilitacyjnych i profesorskich. Doskonałość naukowa jest definiowana bardziej przez jakość osiągnięć niż przez ich ilość. W kierunku silniej jakościowo definiowanej doskonałości naukowej kierują się wymagania parametryzacji.
99	Nadal powinno się traktować jednakowo co do zasady stopnie i tytuły naukowe oraz stopnie i tytuły w zakresie sztuki.				
99	Stopień naukowy także powinien pozostać instytucją rangi państwowej, a nie tylko dystynkcją w ramach danej jednostki organizacyjnej.	117	Decentralizacja postępowań awansowych. Rację bytu traci Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów Naukowych. Następuje odwrót od dotychczas przyjmowanej filozofii, wedle której odpowiedzialność za jakość w nauce ponosi państwo. To nie narzędzia administracji państwowej, ale renoma uczelni decydują o wartości stopnia naukowego.		

10 0	Biorąc pod uwagę aktualny stan w sferze uprawnień do nadawania stopni oraz skutków korzystania z tych uprawnień, należy przyjąć, że w krótkim czasie obecny system: dwa stopnie naukowe i jeden tytuł naukowy powinien zostać utrzymany – jednakże z następującymi uzupełnieniami: a) należy zrezygnować z ustawowego wymogu uzyskania habilitacji jako warunku samodzielności naukowej i dydaktycznej w stosunku do osób posiadających doktorat naukowy, b) o ile by nie doszło albo zanim by doszło do rezygnacji z ogólnego wymogu habilitacji, konieczne jest dokonanie istotnych zmian w odniesieniu do habilitacji: ze względu na potrzebę odchodzenia od „poszufladkowania” nauki, powinna ona obejmować dziedzinę, a nie tylko, jak obecnie, dyscyplinę naukową; nie można jej przeprowadzać w jednostce, w której zatrudniony jest habilitant; należy odejść od modelu postępowania pisemnego poprzez				
---------	---	--	--	--	--

	wprowadzenie obowiązku wystąpienia habilitanta przed radą właściwej jednostki (w szkołach wyższych radą wydziału wyznaczonego przez szkołę) lub komisją habilitacyjną, w tym z referatem na temat jego podstawowych osiągnięć naukowych; potrzebne jest wzmocnienie pozycji komisji habilitacyjnej w stosunku do rady jednostki przeprowadzającej postępowanie habilitacyjne; postępowanie nie może dotyczyć pracownika danej szkoły wyższej lub członka danej rady.				
		118	„Profesor” przestaje być tytułem naukowym, a staje się stanowiskiem pracy na uczelni. O wartości profesury, podobnie jak w przypadku nadawania stopnia naukowego, decyduje reputacja uczelni, na której zatrudniony jest profesor.		
Uwagi i komentarze Komisji :					
Projekty proponują różne modele kariery naukowej od jednego stopnia naukowego (doktora), poprzez jego zróżnicowanie (doktorat naukowy i zawodowy) do pozostawienia dwóch stopni naukowych (doktor i doktor habilitowany). Wszystkie projekty akcentują potrzebę podniesienia rangi stopnia naukowego (stopni naukowych), akcentując w szczególności, znaczenie kryteriów doskonałości naukowej opartych na jakości osiągnięć.					

Komisja rekomenduje przyjęcie następujących założeń:

1. Pozostawienie stopnia doktora jako progu dojrzałości badawczej, którego uzyskanie staje się podstawą samodzielności naukowej w badaniach zespołowych, grantach i innych projektach.
2. Utrzymanie charakteru stopnia doktora jako stopnia naukowego (a nie zawodowego), zwłaszcza w kontekście proponowanej nowej ścieżki jego uzyskania (tzw. „doktorat wdrożeniowy”).
3. Utrzymanie habilitacji (nieobowiązkowej), jednak niekoniecznie jako stopnia naukowego, ale jako uprawnienia do udziału w procedurze nadawania stopnia naukowego, w szczególności w charakterze promotora i recenzenta oraz jako ewentualnego wymogu statutowego w ramach różnicowania zakresu autonomii uczelni, gdyby to miało nastąpić.
4. Traktowanie habilitacji jako jednego, nieobowiązkowego, elementu „tenure track”, i dopuszczenie, na wzór systemu niemieckiego, innych możliwych jego elementów jak: bycie Liderem Zespołu Młodych Badaczy (utrzymującym się z uzyskanych prestiżowych grantów, typu ERC, NCN, etc.) oraz wygranie konkursu na Junior Professorship (analiza stanu rzeczy w UE i argumenty na rzecz tej propozycji zostały przedstawione w trakcie Konferencji w Katowicach).

Komentarz: Rozwiązania tego typu już teraz są możliwe w ramach aktualnie obowiązujących przepisów. Istnieje możliwość zatrudniania osoby ze stopniem doktora na stanowisku profesora nadzwyczajnego, umożliwiając realizację jednego z głównych postulatów: jak najszybszego, przy zachowaniu kryteriów jakości badań naukowych, uzyskiwania samodzielności naukowej. Już teraz statut uczelni może pozwalać na wprowadzenie różnych rozwiązań w celu zapewnienia możliwości realizacji postulatu osiągania jak najszybciej samodzielności naukowej (takie rozwiązanie jest np. w Statucie Uniwersytetu Śląskiego).

4.3. STOPNIE NAUKOWE – WYMOGI I PROCEDURA UZYSKIWANIA

str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
------	---	------	---	------	---

Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 882)

Rozdział 1 Przepisy ogólne (art. 1)

Rozdział 2 Stopnie naukowe i stopnie w zakresie sztuki (art. 5 – 24)

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. z 2016 r., poz. 1586)

Rozdział 1 Szczegółowy tryb przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim (§ 18 – 22)

Rozdział 2 Szczegółowy tryb przeprowadzania czynności w postępowaniu habilitacyjnym (§ 12 – 17)

10 1	Przesłanką nadania tytułu zawodowego doktora byłoby przedstawienie oryginalnej i innowacyjnej pracy projektowej, konstrukcyjnej lub technologicznej, w tym także np. projektu istotnego aktu normatywnego z uzasadnieniem, zdanie egzaminów doktorskich, oraz publiczna obrona opracowania dowodzącego znaczenia tej pracy dla danej dyscypliny (specjalności) w ramach ogólnej wiedzy teoretycznej kandydata z tej dyscypliny (specjalności).				
10 1 10 2	Warunkiem wszczęcia naukowego (akademickiego) przewodu doktorskiego byłoby autorstwo lub istotne współautorstwo co najmniej jednej publikacji naukowej (recenzowanej monografii, pracy w recenzowanym wydawnictwie zbiorowym, artykułu w				

	kwalfikowanym czasopiśmie naukowym), a przesłanką nadania stopnia naukowego doktora – przede wszystkim przedstawienie rozprawy doktorskiej stanowiącej, jak obecnie, oryginalne rozwiązanie problemu naukowego (lub oryginalne dokonanie artystyczne) oraz wykazującej ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dziedzinie (dyscyplinie) naukowej (lub artystycznej) oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej (lub artystycznej); rozprawa, wraz z pozostałym dorobkiem kandydata dowodzącym aktywności naukowej (lub artystycznej), powinna jednocześnie stanowić jego wkład w rozwój danej dziedziny (dyscypliny).				
10 2	W obydwóch przypadkach zachowane byłyby tradycyjne zasady procedury doktorskiej – z tym że prace, których przedstawienie stanowiłoby podstawową przesłankę nadania odpowiednio tytułu zawodowego i stopnia doktora, można byłoby przygotować (i wdrożyć lub opublikować) także				

	przed wszczęciem przewodu.				
10 2	Doktoraty te powinny formalnie wyrażnie różnić się w nazewnictwie, odpowiednio: doktor bez określenia dziedziny nauki, lecz od razu dyscypliny i ze wskazaniem specjalności (a w razie dojścia do proponowanej komasacji dyscyplin – tylko specjalności), np. doktor prawa w zakresie prawa karnego materialnego oraz doktor określonej dziedziny nauki (w razie komasacji dyscypliny), np. doktor nauk prawnych.				
10 2	Należy ułatwić uzyskiwanie naukowych doktoratów interdyscyplinarnych.				
10 2	Po wystąpieniu doktoratów akademickich, nastąpiłaby rezygnacja z habilitacji jako drugiego stopnia naukowego, koniecznego dla uzyskania samodzielności naukowej. Habilitacja mogłaby pozostać statutowym wymogiem uzyskania takiej samodzielności w ramach określonych stanowisk.				

10 2	Ze względu na wyższe wymagania wobec nowego doktoratu naukowego niż wobec dotychczasowego doktoratu (i w praktyce habilitacji), osoby posiadające dotychczas uzyskany stopień doktora dla uzyskania samodzielności naukowej powinny móc ubiegać się, według swojego wyboru: o habilitację na dotychczasowych zasadach (w ich postaci zmodyfikowanej odpowiednio do niniejszych założeń), co umożliwiłoby ich dalsze czasowe stosowanie, albo o doktorat naukowy.				
		124	Nadawanie stopnia doktora znajduje się w gestii uczelni. Państwowa instytucja (w kształcie obecnej Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów Naukowych) nadzorująca bądź koordynująca treść i procedurę nadawania stopni doktorskich traci rację bytu.		
		124	Uczelnie zachowają pewną swobodę przy kształtowaniu procedur i treści wymaganych w ramach kształcenia doktorantów i nadawania stopnia doktora, przy określeniu pewnych granic brzegowych przez państwo		

			(ustawowo).		
		124	Brzegowe procedury gwarantowane ustawowo powinny obejmować: wymóg co najmniej czterech recenzji, w tym co najmniej dwóch spoza ośrodka przeprowadzającego postępowanie, a także jawność recenzji i pozostałych dokumentów związanych z merytoryczną oceną osiągnięć naukowych kandydata. Do rozważenia pozostają wymogi ewaluacyjne i parametryczne związane z uzależnieniem przyznania najwyższych kategorii naukowych od określonego udziału recenzentów zagranicznych, przy dopuszczeniu uzasadnionych, specyficznych dla danej dziedziny czy dyscypliny, odstępstw od tego wymogu.		
				112	Wzmocnienie wymagań na poziomie doktoratu i habilitacji opartych na jakości a nie ilości osiągnięć oraz ich umiędzynarodowienia.
				115	Nadawanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie naukowej (rezygnacja z łączenia dyscypliny naukowej z minimami kadrowymi kierunków studiów) oraz ocenianie dorobku habilitanta według kryteriów dopasowanych do dziedziny.

				115	Zwiększenie liczby recenzentów dorobku w postępowaniach habilitacyjnych oraz wymóg recenzentów międzynarodowych, rezygnacja z członków komisji.
				115	Promowanie oraz docenianie długo- i krótkoterminowej mobilności przy ocenie dorobku kandydata.
				115	Zakaz habilitowania się w jednostce, w której jest się zatrudnionym. Procedura habilitacyjna będzie przeprowadzana poza jednostką macierzystą, a jej nowym elementem będzie wykład habilitacyjny omawiający podstawowe osiągnięcia naukowe stanowiące podstawę uzyskania stopnia, jednak niepodlegający ocenie i służący autoprezentacji kandydata.
				118	W postępowaniach habilitacyjnych zróżnicowanie kryteriów oceny dla różnych dziedzin. Każda dziedzina naukowa powinna mieć własne kryteria oceny dopasowane do rzeczywiście istniejących praktyk naukowych i publikacyjnych charakteryzujących doskonałość naukową. Obowiązek podawania wskaźników bibliometrycznych powinien być

					dopasowany do dziedziny naukowej oraz zakresu indeksowania najlepszych publikacji w międzynarodowych bazach bibliometrycznych.
Uwagi i komentarze Komisji :					
Zespoły prezentują zagadnienie na różnym stopniu szczegółowości, od bardzo dokładnego opisu doktoratu naukowego i zawodowego na wzór obecnych regulacji (Izdebski), aż do pozostawienia wymogów i trybu nadawania stopni naukowych w gestii uczelni, która co do zasady będzie ją wewnętrznie ustalać w ramach granic wyznaczonych przez ustawodawcę (Radwan). Komisja rekomenduje przyjęcie następujących założeń: 1. Minimalne wymogi uzyskiwania stopnia naukowego określa państwo aktami prawa powszechnie obowiązującego. 2. Podniesienie wymogów uzyskiwania stopnia doktora, które powinny być oparte na wysokiej jakości osiągnięciach naukowych oraz uwzględniać współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym i eksperckim.					
4.4. TYTUŁY NAUKOWE – ZASADY I TRYB UZYSKIWANIA					
str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 882) Rozdział 1 Przepisy ogólne (art. 2) Rozdział 3 Tytuł naukowy i tytuł w zakresie sztuki (art. 25 – 28) Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. z 2016 r., poz. 1586) Rozdział 3 Szczegółowy tryb przeprowadzania czynności w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (§ 18 – 22)					

100	Tytuł profesora nie może pozostać, jak to jest obecnie w praktyce, trzecim kolejnym i zwykłym etapem awansowym, lecz powinien stać się wyrazem uznania <i>szczególnych</i> osiągnięć w sferze nauki i kształcenia kadry akademickiej, a wobec tego, inaczej niż w odniesieniu do stopni naukowych, osoba wnioskująca o nadanie jej tytułu nie może mieć publicznoprawnego roszczenia o pozytywne zakończenie procedury w razie spełnienia ustawowych wymagań.	145	Do rozważenia pozostaje wprowadzenie profesury tytularnej (<i>emeritus</i>) dla osób, które odchodzą na emeryturę ze stanowiska profesora zwyczajnego. Tytuł profesora byłby wówczas tytułem jedynie honorowym, niezwiązanym z żadnymi dodatkowymi uposażeniami ani uprawnieniami.	116	1. Umieźdzyndarodowienie oceny kandydatów na tytuł profesora przez obowiązkowy udział recenzentów z prestiżowych ośrodków o międzynarodowej renomie oraz podwyższenie wymogów i zaostrenie kryteriów oceny w postępowaniach na tytuł profesora. 2. Brak obowiązku recenzowania w polskich procedurach awansowych. 3. Brak obowiązku promocji doktorantów – wymogi powinny koncentrować się na doskonałości naukowej.
-----	---	-----	--	-----	---

Uwagi i komentarze Komisji :

Różne rozwiązania są proponowane w zakresie tytułu naukowego, od jego zniesienia z ewentualnym utworzeniem tytułu honorowego dla odchodzących na emeryturę (Radwan), przez wyraz uznania dla szczególnych zasług, a nie trzeci stopień awansu (Izdebski), aż do wzmocnienia kryteriów uzyskiwania go na dotychczasowych zasadach, zwłaszcza przez umieźdzyndarodowienie (Kwiek).

Komisja rekomenduje pozostawienie tytułu profesora, ale wyłącznie jako wyróżnienia potwierdzającego uzyskanie szczególnych osiągnięć w sferze nauki oraz kształcenia kadr, bez wyjątkowych uprawnień z posiadania tego tytułu.

Komisja opowiada się, podobnie jak zespół prof. Kwieka, przynajmniej przez pewien czas, dopóki system się nie ustabilizuje, tak za utrzymaniem tytułu profesora jak i utrzymaniem CK, jako instancji zapobiegającej dewaluacji tytułu poprzez zdecydowane podniesienie kryteriów dla kandydatów do tytułu.

Komentarz: Rozstrzygnięcia wymaga kwestia, czy jest to tytuł naukowy, tak jak teraz, nadawany przez Prezydenta RP po przejściu procedury w CK,

czy też ma stać się stanowiskiem uczelnianym jak to jest w większości krajów (UE i nie tylko); określenie „wyróżnienie” nie przesadza jeszcze żadnej z dróg ani nie bierze pod uwagę – „braku wyjątkowych uprawnień z posiadania tego tytułu” - kwestii hierarchii różnych pozycji profesora np. w Niemczech czy Francji, co jest związane z różnymi stawkami wynagrodzenia.

4.5. UZYSKIWANIE UPRAWNIEŃ DO NADAWANIA STOPNIA

str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 882) Rozdział 2 Stopnie naukowe i stopnie w zakresie sztuki (art. 5 – 10) Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych (Dz.U. Nr 179, poz. 1065) Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2001 r. w sprawie trybu zgłaszania wniosków o przyznanie uprawnienia do nadawania stopni doktora i doktora habilitowanego (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 485 ze zm.)					
54	Podmiotami mającymi uprawnienia w zakresie nadawania stopni naukowych w systemie szkolnictwa wyższego powinny być jedynie szkoły wyższe w całości, bez względu na to, czy ich statuty przewidują występowanie podstawowych jednostek organizacyjnych.	118	Prawo do nadawania stopnia doktora w danych dziedzinach przysługiwać będzie jedynie uczelniom, które prowadzą w tych dziedzinach wartościowe badania. Jednocześnie nie należy ograniczać prawa nadawania stopnia naukowego doktora wyłącznie do najlepszych jednostek.		
54	Uprawnienia do nadawania stopni naukowych są realizowane poprzez				

	podstawową jednostkę organizacyjną (wydział) szkoły, wskazaną we wniosku o uzyskanie tych uprawnień, a w razie posiadania uprawnień – w akcie organu szkoły wyższej wskazanym w tym celu w statucie.				
55	Stopnie naukowe (oraz, jak dotychczas, tytuł naukowy) powinny być nadawane w dziedzinach, a nie w dyscyplinach. W razie natomiast dojścia do komasacji dziedzin i dyscyplin, można by zachować dotychczasową regułę nadawania ich w zakresie wyznaczonym przez dyscypliny.	118	Stopień doktora jest nadawany w dziedzinie nauki, a nie w dyscyplinie.		
55	Do „minimum kadrowego” wymaganego dla celów nadawania stopni naukowych nie powinno się wliczać osób mających uprawnienia równoważne habilitacji (art. 21a ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki). Niezależnie od komasacji dziedzin i dyscyplin, a tym bardziej w razie jej dokonania, konieczne jest odpowiednie podwyższenia			37*	Podniesienie wymagań do uprawnień do nadawania stopnia doktora habilitowanego – podniesienie wymaganej liczby samodzielnych pracowników naukowych reprezentujących daną dziedzinę naukową, którzy w danej dziedzinie nauki są aktywne badawczo.

			doktoranckiego.		
				37*	Uprawnienia do nadawania stopni naukowych powinny być przyznawane (i ściśle kontrolowane) przez zreformowaną Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów Naukowych (CK) na podstawie odpowiedniego wniosku złożonego przez uczelnię
Uwagi i komentarze Komisji :					
Przyznawanie uprawnień do nadawania stopni w ocenie zespołów powinno być powiązane z prowadzonymi na wysokim poziomie badaniami w uczelni w danej dziedzinie, co potwierdzać powinna przyznana kategoria naukowa. Komisja rekomenduje przyjęcie następujących założeń: 1. Stopnie naukowe są przyznawane w dziedzinach, a nie dyscyplinach przez rady naukowe uczelni złożone z przedstawicieli danej dziedziny naukowej, kwalifikowanych na podstawie uzyskanych osiągnięć naukowych, a nie jedynie formalnie uzyskanych uprzednio stopni. Wymaga rozważenia potrzeba podziału dziedziny nauk technicznych. 2. Uprawnienia do nadawania stopni naukowych uzyskują uczelnie posiadające najwyższe kategorie naukowe uzyskane w okresie ostatniej parametryzacji oraz posiadające niezbędne minimum kadrowe – znacząco wyższe niż obecnie – złożone z osób legitymujących się znaczącym dorobkiem w ramach danej dziedziny nauk. 3. Uprawnienia do nadawania stopni naukowych przyznaje centralny organ państwa, który nadzoruje przebieg postępowań o uzyskanie stopni naukowych (tytułu profesora) oraz dokonuje weryfikacji posiadanych uprawnień, z zachowaniem kompetencji RGNiSW.					
4.6. ORGANY ZEWNĘTRZNE: CK, KPN, KEJN					
str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka

Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów (CK)

Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 882)

Rozdział 5 Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów (art. 33 - 36)

Komitet Polityki Naukowej (KPN)

Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o finansowaniu nauki (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 2045 ze zm.)

Rozdział 4 Organy opiniodawczo-doradcze i zespoły Ministra (art. 50 – 51)

Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN)

Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o finansowaniu nauki (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 2045 ze zm.)

Rozdział 4 Organy opiniodawczo-doradcze i zespoły Ministra (art. 36 – 49)

Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów

48	1. Organ przydatny dla funkcjonowania polskiego systemu szkolnictwa wyższego po zmianach ukierunkowanych na zapewnienie rzeczywistego wpływu na jakość funkcjonowania systemu.	296	1. W nowym systemie instytucja zbędna. W przypadku decydowania o prawie do nadawanie doktoratów przez same uczelnie oraz uzależnienie tej kwestii od odpowiedniej jakości (kategorie A i B w obszarze nauki, według nowych zasad kategoryzacji), istnienie CK traci jej główny sens.	118	1. Centralne finansowanie postępowań awansowych – postępowania opłacane przez fundusz ministerialny za pośrednictwem CK.
58	2. Połączenie Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów i Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych (przy usytuowaniu organu powstałego w wyniku połączenia przy ministrze właściwym ds. nauki) <i>albo</i> stworzenie mechanizmu współdziałania KEJN i CK,		2. Podobnie będzie z innymi zadaniami komisji, które zostaną kompetencjami własnymi uczelni (dotyczy to także powoływania recenzentów czy dbanie o jakość stopni i tytułów).		2. Zwiększenie roli CK w nadzorowaniu postępowań z jednoczesnym zwiększeniem transparentności jej działania. Systematyczna kontrola przez CK sposobu prowadzenia postępowań w jednostkach. Dofinansowanie, zmiana trybu wyłaniania członków

10 2	polegającego na obowiązku zasięgnięcia przez właściwy z tych organów opinii drugiego z organów w sprawach oceny jednostek naukowych. 3. Nadawanie statutu w drodze aktu o mocy powszechnie obowiązującej (rozporządzenie). 4. Kryteria ocen dokonywanych przez CK wynikają wyłącznie z aktów prawa powszechnie obowiązującego (ustawa lub rozporządzenie). 5. Przyznanie uprawnień organu wyższego stopnia w postępowaniach z zakresu stopni naukowych i tytułu naukowego. 6. Zapewnienie kompetencji wypowiedzania się w ogólnych kwestiach funkcjonowania i reformowania systemu edukacji. 7. CK powinna zatwierdzać doktoraty naukowe nadawane przez mniej liczne rady lub przez rady, które wykonują w danej szkole wyższej uprawnienie do			112	i profesjonalizacja. Funkcjonowanie CK powinno podlegać cyklicznej ewaluacji (na wniosek MNiSW) prowadzonej przez międzynarodowy zespół ekspertów.
---------	---	--	--	-----	--

	nadawania stopnia doktora, w ciągu 3 lat po jego uzyskaniu.				
Komitet Polityki Naukowej					
	Brak założeń	285	1. Kompetencje Komitetu przejmuje Narodowa Rada Doskonałości Naukowej, jako jeden z filarów otoczenia instytucjonalnego nauki i szkolnictwa wyższego. 2. NRDN to następca zarówno Komitetu Polityki Naukowej jak i Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. 3. Główny, apolityczny organ doradczy Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w zakresie opracowywania oraz uaktualniania strategii rozwoju polskiej nauki, w szczególności poprzez wskazywanie dyscyplin (tematyki), w których polskie jednostki naukowe posiadają zasoby wiedzy o potencjale dającym szansę na zbudowanie globalnej przewagi konkurencyjnej.		Brak założeń
Komitet Ewaluacji jednostek Naukowych					
58	1. Połączenie Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów i Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych (przy usytuowaniu organu powstałego w wyniku połączenia	287	W nowej koncepcji KEJN (instytucja ds. ewaluacji w obszarze „Nauka” i odpowiadającej mu części obszaru „Kultura Przedsiębiorczości”) wymaga rozszerzenia o reprezentację interesariuszy z OSG oraz	18	1. Powiązanie parametryzacji, a tym samym również KEJN z systemem przyznawania uprawnień do nadawania stopni naukowych. Zwiększa się liczba przyznawanych przez KEJN.

	przy ministrze właściwym ds. nauki) <i>albo</i> stworzenie mechanizmu współdziałania KEJN i CK, polegającego na obowiązku zasięgnięcia przez właściwy z tych organów opinii drugiego z organów w sprawach oceny jednostek naukowych.	288	zmiany metodyki pracy w celu realizacji następujących zadań: a) zapewnienie jednolitej systematyki w zakresie dziedzin wiedzy, grup wspólnej oceny oraz nazewnictwa jednostek naukowych, a także monitorowanie jej poprawności w aktach prawnych; b) ustalanie – w porozumieniu z interesariuszami, w tym z samorządami branżowymi uczelni oraz OSG – zdarzeń ewaluacyjnych w obszarze „Nauka” oraz Kultura Przedsiębiorczości, a także zakresu danych opisowych (metadanych) sprawozdawanych obowiązkowo do SINIS; c) ustalanie – w porozumieniu z interesariuszami, w tym z samorządami branżowymi uczelni – punktacji za zdarzenia ewaluacyjne w obszarze „Nauka” oraz „Kultura przedsiębiorczości”; d) ustalanie zasad prowadzenia oceny eksperckiej dla zdarzeń ewaluacyjnych, które wymagają takiej oceny; e) rekomendowanie profili (wartości) jednostek referencyjnych dla poszczególnych kategorii naukowych w grupach wspólnej oceny – nie później, niż na 6 miesięcy przed	2. Zwiększenie liczby kategorii naukowych o dwie nowe subkategorie (np. B-1, będąca „przedsionkiem” do kategorii A, i B-2), ponieważ aktualna kategoria B w żaden sposób – obejmując 56,24% wszystkich jednostek – nie pozwala na odzwierciedlenie zróżnicowania należących do niej jednostek. 3. Kategoria A+ powinna zostać zdefiniowana w sposób, który pozwalałby na transparentność w wyłanianiu jednostek (ściśle warunki brzegowe, określona liczba), najlepiej spośród jednostek o kategorii A w trybie <i>peer review</i>. 4. Ponadto parametryzacja ma promować jakość, a nie ilość osiągnięć naukowych – czyli musi być ściślej powiązana z doskonałością naukową. KEJN powinien promować wyłącznie badania prowadzące do prestiżowych publikacji w skali międzynarodowej.
--	---	-----	---	--

			rozpoczęciem kolejnego okresu parametryzacji; f) prowadzenie ewaluacji w celu wyznaczenia kategorii naukowej; g) rozstrzyganie zastrzeżeń zgłaszanych w ramach społecznej kontroli zdarzeń ewaluacyjnych		
--	--	--	--	--	--

Uwagi i komentarze Komisji :

Zespoły MNiSW rozstrzygnęły różne pomysły: od likwidacji CK (Radwan), przez połączenie jej z KEJN (Izdebski), aż po wzmocnienie jej przez reformy dotyczące jej składu i zasad funkcjonowania (Kwiek).

Komitet Polityki Naukowej był przedmiotem zainteresowania tylko jednego zespołu (Radwan), który zaplanował przejęcie jego zadań i kompetencji przez Narodową Radę Doskonałości Naukowej.

KEJN ma działać na dotychczasowych zasadach, a jedynie zasady parametryzacji ulegną zmianie (Kwiek), lub zostanie połączony z CK (Izdebski), zwiększy się jego związek z otoczeniem gospodarczym i interesariuszami zewnętrznymi (Radwan).

Komisja rekomenduje przyjęcie następujących założeń:

1. Należy odłożyć przesądzenie zasadności konsolidacji CK i KEJN do czasu opracowania projektu zasad i trybu funkcjonowania nowej instytucji; jednak ich ścisła współpraca zarówno w zakresie przyznawania uprawnień do nadawania stopni naukowych, jak i parametryzacji jest w pełni uzasadniona.
2. Nie należy zwiększać liczby kategorii naukowych.
3. Nie należy doprecyzowywać wymogów dla kategorii A+.

Komentarz: Doprecyzowanie wymogów będzie uruchamiało kolejne tendencje do kolekcjonowania punktów i ścigania się we wszystkich możliwych kategoriach parametrów, zamiast koncentrowania się na unikalnych osiągnięciach budujących doskonałość naukową. W wielu dyskusjach

przeważała opinia, że kwalifikacja do A+ powinna być oparta na opinii eksperckiej.

4. Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego jako interesariusze zewnętrzni nie będący czynnikiem fachowym w postępowaniu ewaluacyjnym, nie powinni wchodzić w skład KEJN.

5. FINANSOWANIE

5.1. ZASADY GOSPODARKI FINANSOWEJ I ZASADY FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI JEDNOSTEK W SYSTEMIE SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym Art. 98, 99, 99a, 100, 100a, 101, 102, 103, 103a, 104, <u>105</u> , 106, 106a) inne akty prawne w szczególności : • Ustawa o zasadach finansowania nauki • Rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej uczelni publicznych					
27	Zróżnicowane zasady finansowanie uczelni • badawczych, • dydaktyczno-badawczych i • dydaktycznych (zawodowych)	41	Finansowanie działalności dydaktycznej uzależnione od typu uczelni	su. 3 su.21	Zróżnicowane mechanizmy finansowania szkolnictwa wyższego - inna struktura przychodów w uczelniach: • dydaktycznych, • badawczo-dydaktycznych • badawczych.
		15 35	Konieczny wzrost nakładów na naukę i szkolnictwo wyższe	41 117	Ustalenie wysokości publicznych środków finansowych przeznaczonych na naukę w relacji do PKB w ustawie – gwarancja ustawowa (docelowo 1,5% w 2020 i 2% w 2025 r.)

				22	Budżet uczelni badawczych uzależniony od komponentu: • badawczego (rosnącego) • dydaktycznego (z powodów historycznych - największe uczelnie publiczne położone w największych miastach Polski) Budżet uczelni badawczo-dydaktycznych uzależniony od komponentu • badawczego (ale w mniejszej mierze) • dydaktycznego (liczby studentów). Budżet uczelni dydaktycznych uzależniony wyłącznie od liczby studentów (uczelnia będzie ustalała w drodze negocjacji z MNiSW liczbę studentów, których ma kształcić) - brak dotacji na badania statutowe
		75	Mechanizm elastycznego sterowania finansami uczelni. Środki na działalność z dwóch odrębnych dotacji: • podstawowej –finansowanie działalności naukowej z jej zapleczem administracyjnym (dotacja naukowa podmiotowa, dotacja naukowa administracyjna i	su.21	Utrzymanie podstawowej struktury finansowania ze środków publicznych (środki dotacyjne i środki zdobywane konkurencyjnie), ale w finansowaniu akademickich badań naukowych wprowadzamy trzeci filar – finansowanie doskonałościowe połączenie mechanizmów finansowania:

			dotacja administracyjna) • dydaktycznej – finansowanie działalności dydaktycznej.		• konkurencyjnych (tu: projektowych) • dotacyjnych • doskonałościowych
61	System finansowania szkół wyższych powinien zapewnić osiągnięcie m.in. wzmocnienie projakościowych funkcji systemu finansowania szkół wyższych;	21	Wzrost dotacji na badania – powinien premiować jakość i produktywność w badaniach naukowych, niezależnie od tego, czy są one prowadzone w uczelniach publicznych czy niepublicznych (obecnie jedynie nieznaczna część uczelni niepublicznych prowadzi badania naukowe).	23	Silne dofinansowanie grantowego-projektowego elementu systemu nauki akademickiej (zwiększenie środków w przypadku NCN, również kosztem finansowania przedsiębiorstw przez NCBR: dzisiejszy stosunek publicznych środków na badania podstawowe i stosowane, jawnie dyskryminujący pierwsze, którego wyrazem jest różnica w budżecie NCN i NCBR, jest trudny do zaakceptowania)
		75	Minister Nauki ustalać będzie zarówno proporcję pomiędzy obydwojmi rodzajami dotacji, jak i stopień związania uczelni w zakresie dysponowania dotacją naukową. Może on przyjąć model obligatoryjnego przekazywania przez uczelnię większej części dotacji naukowej jednostkom operacyjnym w oparciu o wyniki ich działalności naukowej lub model przekazywania większej części dotacji naukowej do dyspozycji władz uczelni, z zastrzeżeniem obowiązku wydatkowania środków pochodzących	41	Ścisłe powiązanie strumieni finansowania dotacyjnego z oceną jakości opartą o mierzalne wyniki i peer review (parametryzacja i kategoryzacja KEJN). Utrzymanie równowagi między finansowaniem dotacyjnym i projektowo-grantowym w systemie nauki. Wprowadzenie trzeciego filara do architektury finansowania szkolnictwa wyższego (obok finansowania dotacyjnego i projektowo-grantowego): finansowania doskonałościowego

			z określonej dotacji na zadania, realizacji których służy dotacja		rozdzielanego w drodze konkursów, co z kolei będzie prowadzić do wyłonienia uczelni flagowych spośród najlepszych uczelni badawczych
				su.2	Silniejsze oparcie systemu na finansowaniu konkurencyjnym w bardziej zróżnicowanym systemie, w którym trzy typy instytucji będą realizowały w różnym stopniu różne misje. Jednostki o wysokiej koncentracji kadry o powyższym nastawieniu to miejsca typowo dydaktyczne, które dotacji statutowej na badania naukowe nie powinny otrzymywać wcale.
				su.26	Utrzymanie równowagi między (stabilnym) finansowaniem dotacyjnym na badania i finansowaniem grantowym (z natury niestabilnym i obciążonym dużym ryzykiem dla kadry i instytucji), a zwłaszcza ustalenie puli finansowania dotacyjnego na badania wyraźnie powyżej poziomu 50%, co daje większą stabilność i umożliwia przewidywalność finansowania badań na poziomie instytucjonalnym.
				su.23	Dwa nowe mechanizmy, które pozwolą na większe zróżnicowanie (oraz z

					czasem – polaryzację) w systemie. program „Milion za milion” (MZM) przyspieszy wyłanianie się uczelni badawczych. Wyłanianie elitarnych uczelni flagowych w ramach „Narodowego Programu Doskonałości Naukowej” (NPDN), odpowiedzialnego za wspieranie wybitnych badań naukowych w uczelniach badawczych.
61	System finansowania szkół wyższych powinien zapewnić osiągnięcie czterech podstawowych celów: - wzmocnienie projakościowych funkcji systemu finansowania szkół wyższych; - zrównanie dostępu szkół publicznych i niepublicznych do środków budżetowych na działalność dydaktyczną i na badania własne; - finansowanie budżetowe szkolnictwa wyższego i nauki w ramach programów wieloletnich (uchwalanych na okresy dziesięcioletnie); - wzmocnienie roli jednostek samorządu terytorialnego w finansowaniu szkolnictwa wyższego.			34	System dotacji na badania jest tak samo istotny jak system grantów badawczych, ale przy różnym stopniu komplementarności w różnych typach uczelni (studia akademickie i praktyczne).
62	Procedury i algorytmy przyznawania	21	Najlepsze uczelnie niepubliczne	111	Państwo odpowiedzialne za

	środków publicznych dla szkół wyższych powinny być identyczne dla szkół publicznych i niepublicznych a jedynie dotacje z budżetu państwa na dofinansowanie kosztów utrzymania potencjału organizacyjnego i naukowo-dydaktycznego przekazywane będą wyłącznie szkołom publicznym.		powinny w większym niż obecnie zakresie korzystać ze środków publicznych – za cenę poddania się części uregulowań zaprojektowanych dla uczelni publicznych.		finansowanie publicznego szkolnictwa wyższego i akademickiej nauki. Szkolnictwo niepubliczne: finansowanie ze środków publicznych nie powinno wykraczać poza drobne wyjątki (stypendia doktoranckie w wybranych ośrodkach, dostęp do konkurencyjnych środków z krajowych agencji grantowych i fundacji, takich jak Narodowe Centrum Nauki(NCN), Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBR), Fundacja na rzecz Nauki Polskiej (FNP); pomoc materialna dla studentów stacjonarnych itp.).
87	Dostęp do dotacji finansujących działalność dydaktyczną i naukowo-badawczą (szkoły publiczne i niepubliczne), na zasadzie wieloletniego kontraktu zawartego w wyniku konkursu (kierunki regulowane i uniwersyteckie).			36 37 42 127 su28	Finansowanie uczelni - dydaktyka i badania statutowe - w formie dużych, czteroletnich dotacji bez konieczności szczegółowego definiowania sposobów ich wydatkowania (na podstawie kontraktu zawartego pomiędzy MNiSW i uczelnią, z ew. przewidzianym wskaźnikiem waloryzacji), co • pozwoli na pełniejsze korzystanie z posiadanej autonomii. (w miejsce szczegółowego definiowania wydatkowania strumieni finansowych), • wzmacniając stabilność funkcjonowania i realizacji celów statutowych.

38 63 103	Jednostki samorządu terytorialnego mogą, jeśli przewidują to ich strategie, uczestniczyć w finansowaniu szkół wyższych poprzez: - dofinansowanie kosztów utrzymania potencjału organizacyjnego i naukowo-dydaktycznego; - dofinansowanie inwestycji; - tworzenie i finansowanie własnych systemów i funduszy stypendialnych; - granty badawcze.			134	Zwiększenie formalno-prawnych możliwości finansowania uczelni (przede wszystkim badawczo-dydaktycznych) ze środków władz regionalnych.
19 103	Finansowanie zewnętrzne od podmiotów niepublicznych, w szczególności od przedsiębiorców.				
46	Ustawowe zapewnienie organizacyjnego i doradczego (oraz finansowego po stronie przedsiębiorców) wspierania realizacji „trzeciej misji” przez istniejące instytucje państwowe (w szczególności Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości) i związane z jednostkami samorządu terytorialnego (agencje rozwoju regionalnego).				
88	System dotacji z budżetu państwa powinien obejmować, oprócz dotacji na działalność dydaktyczną, także dotacje na pomoc materialną dla studentów i doktorantów , o ile nie zostanie przyjęte				

	proponowane alternatywne rozwiązanie – przekazanie zadań związanych z pomocą socjalną dla studentów (lecz nie doktorantów) gminom.				
88	Jednocześnie szkoły wyższe powinny uzyskać większe uprawnienia do prowadzenia własnej polityki finansowej , szczególnie w zakresie opłat za studia na kierunkach nieregulowanych.	91	Operacyjne jednostki organizacyjne uczelni prowadzą samodzielną gospodarkę finansową w ramach budżetu uczelni. Jednostka operacyjna samodzielnie decyduje o sposobie wydatkowania przychodów, z zastrzeżeniem obowiązku wydatkowania środków pochodzących z określonej dotacji na zadania, realizacji których służy dotacja.	137 su.29	Należy uwolnić uczelnie ze ścisłych regulacji dotyczących gospodarki finansowej. Środki, które uczelnia otrzymuje z budżetu (poza dotacjami celowymi) powinny być traktowane jako ryczałt, a uczelnia nie miałaby obowiązku rozliczania się z wydatkowania tych środków i mogłaby samodzielnie decydować o ich wykorzystaniu. Wariantowo: przy pozostawieniu rozłącznej ewidencji i obowiązku rozliczania dotacji (gorszym od opisanego w punkcie poprzednim, ale lepszym od aktualnych regulacji) byłoby uwolnienie – na wzór regulacji obowiązujących we Francji – środków finansowych otrzymywanych z innych źródeł niż budżetowe, ze statusu środków publicznych
		91	Przychodami jednostki operacyjnej są: 1) udziały w dotacji podstawowej: a) na działalność naukową (dotacja naukowa podmiotowa),	138	Szereg postulatów zmian

			b) na koszty pośrednie działalności naukowej (dotacja naukowa administracyjna), c) na koszty administracyjne (dotacja administracyjna); 2) udział w dotacji na działalność dydaktyczną (dotacja dydaktyczna); 3) udział w przychodach z odpłatnego świadczenia usług edukacyjnych; 4) dochody z majątku własnego; 5) spadki i darowizny.		
5.1.1. Model finansowania studiów (działalności dydaktycznej)					
str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym Art. 15 ust. 1 oraz rozdział 4 od art. 89 do art. 106a. (w szczególności art. 94 -96b) Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 marca 2015 r. w sprawie sposobu podziału dotacji z budżetu państwa dla uczelni publicznych i niepublicznych (Dz.U. z 2015 r., poz. 463).					
64 65	Działalność dydaktyczna finansowana z: • dotacji budżetowych (na finansowanie kształcenia na kierunkach uniwersyteckich i kierunkach regulowanych), • z opłat pobieranych od studentów	41	Finansowanie działalności dydaktycznej uzależnione od typu uczelni. Różne algorytmy podziału środków dla trzech typów uczelni , uczelnie dydaktyczne – składnik badawczy z wagą zero.	115	Różne zasady finansowania trzech typów uczelni (trzy typy algorytmów)

64 65	Dotacje (na kierunkach uniwersyteckich) w wysokości odpowiadającej faktycznej liczbie studentów (finansowanych).			115	Odejście od ścisłego związku między liczbą studentów i finansowaniem otrzymywanym w ramach algorytmu, zwłaszcza w przypadku uczelni badawczo-dydaktycznych i badawczych (oraz flagowych).
64 65	Kierunki uniwersyteckie: - dotacje ze środków budżetowych właściwych ministrów po konkursie na prowadzenie studiów na określonych kierunkach i poziomach				
64 65	Dla każdego konkursu określone: - kierunek i stopień studiów; - limit miejsc na studiach; - wysokość jednostkowej dotacji ; - wymagania dotyczące programu studiów; - wymagania dotyczące systemu zapewnienia jakości w szkole wyższej; - wymagania dotyczące kadry nauczającej i infrastruktury (warunków studiów). Dla wybranych kierunków studiów I i II stopnia dopuszczalne konkursy dla określonych regionów kraju. Oferty oceniane pod względem:				

- osiągnięć naukowych; - oferowanych programów studiów; - dotychczasowych ocen działalności dydaktycznej szkoły wyższej na kierunku będącym przedmiotem konkursu; - możliwości zapewnienia obsady kadrowej zajęć będących przedmiotem konkursu; - osiągnięć naukowych kadry nauczającej na danym kierunku; - posiadanej infrastruktury dydaktycznej; - sytuacji finansowej. Możliwe prowadzenie studiów odpłatnie przez szkołę wyższą, która uzyskała dotację ale liczba miejsc na studiach odpłatnych na danym kierunku nie wyższa niż 50% miejsc na studiach finansowanych z dotacji, a opłata za studia – wyższa niż uzyskana z dotacji Można pobierać opłaty: - za studia na kierunkach, które nie uzyskały dotacji w ramach konkursu na realizację zadania w postaci określonej działalności dydaktycznej; - za inne usługi dydaktyczne i czynności				
--	--	--	--	--

	związane z prowadzonymi studiami				
64 65	Po wygraniu konkursu zawierana wieloletnia umowa , określająca postanowienia, które na mocy art. 150 ustawy o finansach publicznych powinny być ujęte w umowach o dotacje.			115 127	Finansowanie działalności dydaktycznej- w ramach czteroletnich kontraktów blokowych, powiązanych z czteroletnim cyklem oceny KEJN i PKA.
79	Kierunki regulowane finansowane z dotacji na działalność dydaktyczną, niezależnie od rodzaju szkoły wyższej, w której są prowadzone (publiczna, niepubliczna). Dotacja nie może być wykorzystana przez uczelnię na finansowanie innego kierunku studiów. Dotacja w wyniku przeprowadzenia konkursu na zasadzie wieloletniego kontraktu, w wysokości pozwalającej na pokrycie wszystkich kosztów prowadzenia kierunku na studiach stacjonarnych. Warunkiem przystąpienia do konkursu będzie uzyskanie zgody na utworzenie kierunku można prowadzić kierunek odpłatnie – gdy nie dostało się dotacji – W przypadku kierunków regulowanych, szkoła wyższa, która uzyskała dotację, nie będzie mogła prowadzić studiów odpłatnie				

90	Do finansowania studiów doktoranckich stosowałyby się odpowiednio zasady ustalone dla studiów na kierunkach uniwersyteckich – co oznaczałoby również możliwość prowadzenia systemu konkursowego na prowadzenie tych studiów				
5.1.2. MODEL FINANSOWANIA BADAŃ NAUKOWYCH (DZIAŁALNOŚCI NAUKOWO-BADAWCZEJ)					
str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, art. 97. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (w szczególności art. 18-19)					
65	Działalność naukowo-badawcza 4 źródła finansowanie: 1) wynagrodzenia za zlecone prace naukowo-badawcze i wdrożeniowe (środki własne); 2) dotacje z budżetu państwa, w tym dotacje na badania własne (w formie dotacji celowych – według jednolitych, zasad dla szkół publicznych i niepublicznych) 3) granty NCN i NCBiR; 4) dotacje z międzynarodowych projektów badawczych			114 118	Finansowanie badań naukowych – 3 źródła publiczne: 1) tradycyjny komponent dotacyjny badań statutowych (zmieniony algorytm), 2) komponent środków konkurencyjnych (z NCN), 3) mechanizmy doskonałościowe-komponent dodatkowych środków celowych z MNiSW i Ministerstwa Rozwoju w ramach mechanizmu programów MZM i NPDN („Narodowy Program Doskonałości Naukowej” - funkcjonujące w miejscach o dużej intensywności badań naukowych

					(kategoria A i A+).
				127	Zwiększenie środków na statutową działalność badawczą (przydzielaną według projakościowych kryteriów z obszaru działalności badawczej).
66	Dotacje na badania własne: - wysokość dotacji będzie uzależniona od intensywności i jakości działalności naukowo-badawczej oraz od stanu i wykorzystania infrastruktury badawczej - 30–40% ogólnej kwoty tych dotacji dla uczelni badawczych	76	Dotacja podstawowa: - finansowanie działalności naukowej wraz z zapleczem administracyjnym (dotacja naukowa podmiotowa, dotacja naukowa administracyjna i dotacja administracyjna). MNiSW może przyjąć model obligatoryjnego przekazywania przez uczelnię większej części dotacji naukowej jednostkom operacyjnym w oparciu o wyniki ich działalności naukowej lub model przekazywania większej części dotacji naukowej do dyspozycji władz uczelni, z zastrzeżeniem obowiązku wydatkowania środków pochodzących z określonej dotacji na zadania, realizacji których służy dotacja.	114	Finansowanie dotacyjne silniej uzależnione od wyników parametryzacji i kategoryzacji Komitetu Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) (osiągnięć naukowych i aktywności grantowej), a słabiej od nominalnego stanu kadrowego, w tym przede wszystkim od nabytych uprawnień doktorskich i habilitacyjnych.
66	Odrębne zasady finansowania badań z zakresu nauk przyrodniczych, ścisłych i technicznych oraz dla badań z zakresu szeroko rozumianej humanistyki i nauk społecznych.				

66	Uzupełniające dotacje przyznawane z budżetu państwa w formie dotacji celowych na zadania wspomagające działalność naukowo-badawczą oraz współpracę międzynarodową – takie jak: - dofinansowanie udziału w konferencjach naukowych; - stypendia zagraniczne; - dofinansowanie publikacji; - dofinansowanie kosztów postępowań patentowych; - popularyzacja nauki, a także na dofinansowanie przedsięwzięć służących studentom i doktorantom niepełnosprawnym. Stanowią 10–15% części łącznych wydatków na dotacje dla uczelni. Przyznawanie tych dotacji powinno następować w formie konkursu wniosków.				
				115	Koncentracja finansowania badań naukowych w wybranych pod względem doskonałości naukowej (i w trybie konkurencyjnym) miejscach systemu. Mechanizmy promujące koncentrację: -

				su.4 programy MZM, NPDN oraz przynajmniej dwukrotne zwiększenie rocznego budżetu NCN. su.5 Uczelnie badawcze większe dotacje na badania niż uczelnie badawczo-dydaktyczne. Oba typy uczelni skorzystają z programu „Milion za Milion” (MZM) podwajającego w najwyżej kategorizowanych jednostkach zdobywane konkurencyjnie środki na naukę z NCN, NCBR oraz FNP, Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERC) i programu Horyzont 2020.
				su. 3 Duże sześćoletnie dotacje na wykreowanie doskonałości naukowej w oparciu o aktualny potencjał i zaproponowany program rozwoju naukowego – dla uczelni flagowych (np. 3-5).
		76	Środki na badania bezpośrednio do jednostek operacyjnych (katedr, centrów, instytutów), według algorytmu uwzględniającego : 1) rodzaj jednostki: im większa (katedra<centrum<instytut), tym większy mnożnik, 2) jakość i produktywność naukowej	

			jednostki (premia za doskonałość). Środki na badania finansują koszty pośrednie, umożliwiające zatrudnienie asystentów, asystentów projektowych i młodszych asystentów, zatrudnienie personelu pomocniczego (sekretarskiego), sfinansowanie dodatkowych wyjazdów konferencyjnych etc. Dzięki zatrudnianiu asystentów przez ośrodki.		
66	Finansowanie wynagrodzeń w określonych granicach z dotacji na badania własne ze środków pochodzących z NCN i NCBiR.				
67	Zasady finansowania nauki ze środków publicznych przekazywanych szkołom wyższym w formie grantów badawczych z NCN i NCBiR znajdują się w zasadzie poza zakresem niniejszych założeń.				
67 68	Wieloletni program finansowania nauki i szkolnictwa wyższego: budżetowe finansowanie nauki i szkolnictwa wyższego w ramach <u>programu wieloletniego</u> ustanawianego w trybie określonym w art. 136 ustawy o finansach publicznych. Program powinien być uchwalany na okres 10 lat, - koordynatorem (głównym				

	wykonawcą) minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego. Zakres rzeczowy wydatków programu powinien obejmować: - dotacje dla szkół wyższych z budżetu państwa, w tym – z budżetu środków europejskich; - granty przekazywane instytucjom naukowym z NCN i NCBiR; - dotacje na finansowanie działalności Polskiej Akademii Nauk; - związane ze szkolnictwem wyższym wydatki administracyjne ministerstw właściwych w sprawach określonych typów szkół wyższych; - wydatki administracyjne NCN i NCBiR; - wydatki jednostek podległych ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego i ministrowi właściwemu do spraw nauki.				
				115	Finansowanie studiów doktoranckich włączone do strumienia finansowego przeznaczonego na badania naukowe, a nie na kształcenie.
43	Uczelnie dydaktyczne (zawodowe) mogłyby otrzymywać dotacje na				

	badania własne.				
47	„Trzecia misja” Brakuje systemowego ustawowego ujęcia ulg podatkowych dla podmiotów finansujących badania naukowe w państwach rozwiniętych ulgi podatkowe są podstawowym mechanizmem rozwoju badań naukowych				
Uwagi i komentarze Komisji:					
W projekcie zespołu prof. M.Kwieka wskazuje się, że warunkiem możliwości efektywnego wdrożenia zaproponowanych zmian jest znaczący i odczuwalny w uczelniach przyrost nakładów budżetowych. W projektach zespołów prof. H.Izdebskiego i prof. M.Kwieka przewiduje się zróżnicowane zasady finansowania trzech rodzajów uczelni. We wszystkich projektach przewiduje się utrzymanie finansowania publicznego uczelni z dotacji i konkursów (granty z NCN), a w projekcie M.Kwieka dodatkowo pojawia się finansowanie doskonałościowe („Milion za milion”, „Narodowy Program Doskonałości Naukowej”, „Program Profesur Państwowych” - co ma stanowić mechanizm koncentracji finansowania badań naukowych). We wszystkich projektach wskazuje się na konieczność uzależnienia wysokości dotacji na badania naukowe od jakości badań naukowych (wyników parametryzacji i kategoryzacji, tj. osiągnięć naukowych i aktywności grantowej). W projekcie H.Izdebskiego proponuje się dostęp do dotacji finansujących działalność dydaktyczną i naukowo-badawczą na zasadzie wieloletniego kontraktu, przy czym miałby on być zawierany w wyniku konkursu na prowadzenie określonego kierunku studiów. W projekcie M.Kwieka proponuje się z kolei finansowanie zarówno działalności dydaktycznej jak i badań statutowych - w formie dużych, czteroletnich dotacji przyznawanych na podstawie umowy. W dwóch projektach zwraca się uwagę, że ze środków publicznych w większym stopniu powinny korzystać uczelnie niepubliczne (H.Izdebski – sugeruje identyczne zasady finansowania, A.Radwan – sugeruje zwiększenie finansowania). W projekcie H.Izdebskiego wskazuje się na zasadność ustalenia odrębnych zasad finansowania badań z zakresu nauk przyrodniczych, ścisłych i					

technicznych oraz dla badań z zakresu szeroko rozumianej humanistyki i nauk społecznych.

W projekcie H.Izdebskiego zwraca się uwagę na potrzebę wykorzystania mechanizmów ulg podatkowych dla podmiotów prywatnych, w celu zachęty do finansowania nauki.

W projektach H.Izdebskiego oraz M.Kwieka przewiduje się zwiększenie znaczenia finansowania szkół wyższych przez organy samorządu terytorialnego.

W projektach H.Izdebskiego i M.Kwieka przewiduje się większą swobodę dla uczelni do prowadzenia własnej polityki finansowej, w projekcie M.Kwieka wskazuje się, że środki, które uczelnia otrzymuje z budżetu (poza dotacjami celowymi) powinny być traktowane jako ryczałt.

W opinii Komisji:

1. Postulat o konieczności znaczącego wzrostu nakładów z budżetu państwa na szkolnictwo wyższe i naukę jako warunek konieczny wdrażania reformy zasługuje na pełne poparcie.

2. Wyodrębnienie różnych strumieni finansowania uczelni jest zasadne.

3. Uzasadnione jest uzależnienie finansowania od przynależności uczelni do grupy instytucji określonego typu (akademickie, z wyróżnieniem badawczych, albo zawodowe).

Komentarz: Uczelnie nie powinny jednak być z góry przypisane do jakiegokolwiek grupy, ponieważ w systemie trzech ich grup, ważna jest możliwość cyrkulacji uczelni pomiędzy grupami, zapewniająca elastyczność niezbędną w celu reagowania na zmiany w otoczeniu. Jakiegokolwiek sztywne przypisanie instytucji do grup zamroziłoby układ uczelni w Polsce i uniemożliwiło autonomiczne wybieranie przez nie własnej strategii. Dodatkowo, stałe przypisanie mogłoby przekształcić się w pole politycznego sporu, bez szans na racjonalne rozstrzygnięcia.

4. Finansowanie dotacyjne odwołujące się do kryteriów jakościowych nie pozwala na jednoznacznie i oczywiste rozstrzygnięcie dylematu do jakich uczelni w większym stopniu powinny być kierowane dodatkowe środki finansowe. Pojawia się bowiem wątpliwość czy zwiększone środki finansowe powinny być kierowane do uczelni już zapewniających najwyższą jakość kształcenia (jako rodzaj nagrody) czy też przeciwnie, do uczelni przed którymi stoi zadanie podniesienia jakości kształcenia (jako rodzaj instrumentu wsparcia i inwestycji w podniesienie jakości). Kwestie te wymagają dalszej dyskusji.

5. Propozycja oparcia finansowania uczelni (głównie w ramach działalności dydaktycznej) na 4-letnich kontraktach, w których ustalona

byłaby sztywna kwota finansowania, zasługuje na pozytywną opinię, daje bowiem możliwość kilkuletniego planowania działalności uczelni. Rosnąca pula środków w tym okresie powinna być przyznawana w oparciu o kryteria konkurencyjne.

6. Zaproponowane przez zespół H.Izdebskiego rozwiązanie polegające na przyznawaniu dotacji na prowadzenie określonych kierunków na podstawie przeprowadzanych konkursów może zagrażać autonomii uczelni wyższych i nie jest rekomendowane przez zespół redakcyjny.

7. Propozycja zawarta w projekcie M.Kwieka, aby finansowanie studiów doktoranckich zostało włączone do strumienia finansowego przeznaczonego na badania naukowe, a nie – jak dotąd – na kształcenie, pozostaje w sprzeczności z tezą o statusie doktoranta jako studenta studiów trzeciego stopnia. System finansowania zyskałby jednak wyższą spójność gdyby status doktoranta kwalifikował go jednocześnie do grona pracowników naukowych. Także z tych względów godny poparcia jest model hybrydowy statusu doktoranta.

8. Niezbędne jest łączenie nakładów na utrzymanie infrastruktury i koszty stałe w ramach dotacji podstawowej, ze środkami z grantów i dotacji celowych.

9. Dedykowanego strumienia finansowania wymagają cele związane z utrzymaniem i wykorzystaniem nowej, dużej infrastruktury badawczej, a w tym niezbędne są środki stypendialne dla osób z zagranicy po uzyskaniu doktoratu oraz dla członków zespołów międzynarodowych zaproszonych do pracy naukowej w naszym kraju.

5.2. POLITYKA STYPENDIALNA DLA STUDENTÓW I DOKTORANTÓW, ORAZ POMOC MATERIALNA

str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym					
Art. 199 – 200a					
90	Stypendia doktoranckie ze środków budżetowych, przez cały okres studiów – chyba że doktorant nie uzyskałby zaliczeń przewidzianych programem	101 131 132	Dwie ścieżki przygotowania doktoratu. W ścieżce asystenckiej przygotowywanie doktoratu zbiega się z pracą na stanowisku asystenta. W ścieżce doktoranckiej doktoranci uzyskują stypendia na czas	32 147 148 156	Obowiązek przyznawania stypendium doktoranckiego wszystkim doktorantom na poziomie co najmniej obowiązującej w gospodarce płacy minimalnej (waloryzowanego wraz z nią w trakcie studiów doktoranckich).

			przygotowania doktoratu. Stypendia indywidualne (z różnych źródeł, także prywatnych) bądź przyznawane w ramach kolegiów doktoranckich finansowanych ze środków publicznych. Ustalenie wysokości wynagrodzeń asystenckich oraz stypendiów doktoranckich na godnym poziomie – znacznie wyższym niż obecny		Ze środków uczelni, przemysłu, regionów lub w ramach projektów grantowych promotorów
		119 131	Konkurencyjny tryb wyłaniania projektów przeznaczonych do sfinansowania w ramach kolegiów doktoranckich będzie wystarczającą gwarancją jakości. Kolegia doktoranckie powinny zakładać m.in. konkurencyjny tryb przyznawania środków na projekt z położeniem nacisku na doskonałość naukową.	115 su26	Finansowanie studiów doktoranckich włączone do strumienia finansowego przeznaczonego na badania naukowe (konkurencyjność), a nie na kształcenie.
				152	Finansowanie studiów doktoranckich odbywać powinno się: - z budżetu państwa w ramach dotacji, a jego wysokość powinna być uzależniona od liczby doktorantów w stosunku do liczby obronionych w terminie doktoratów oraz do liczby realizowanych wraz z doktorantami,

					- oraz przez doktorantów projektów badawczych finansowanych ze środków pozauczelnianych.
90	Stypendia przyznawane na jednakowych zasadach przez szkoły publiczne i niepubliczne (ze środków budżetowych).			111	Ze środków publicznych także stypendia doktoranckie w wybranych ośrodkach niepublicznych , np. tych dzisiaj funkcjonujących na prawach uniwersytetu.
68	<i>Dwa warianty</i> <i>W wariantcie pierwszym</i>, ogólne zasady finansowania pomocy materialnej pozostają niezmiennione – wszystkie szkoły wyższe otrzymują z budżetu państwa dotacje przeznaczone na finansowanie: - nagród i stypendiów naukowych; - stypendiów i innych form pomocy socjalnej; - działalności socjalnej na rzecz studentów (utrzymania domów studenckich i stołówek). Dopuszczone zostałyby udzielanie stypendiów fundowanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego <i>W wariantcie drugim</i>, w gestii szkół wyższych pozostałoby finansowanie nagród i stypendiów naukowych oraz				

	utrzymanie domów studenckich i stołówek, natomiast sprawy pomocy socjalnej dla studentów zostałyby przekazane właściwym gminom. Szkołom wyższym przypadłaby dystrybucja stypendiów dla doktorantów, przypadających wszystkim doktorantom – uczestnikom studiów doktoranckich				
88	System dotacji z budżetu państwa powinien obejmować, oprócz dotacji na działalność dydaktyczną, także dotacje na pomoc materialną dla studentów i doktorantów, o ile nie zostanie przyjęte proponowane alternatywne rozwiązanie – przekazanie zadań związanych z pomocą socjalną dla studentów (lecz nie doktorantów) gminom i umożliwienia jednostkom samorządu terytorialnego fundowania własnych stypendiów dla studentów. Rola szkół wyższych w zakresie przyznawania i wypłacania stypendiów studenckich powinna w tej sytuacji ograniczyć się w perspektywie do stypendiów za dobre wyniki w nauce.				
68	Państwo powinno wspierać – głównie przez rozwiązania o charakterze podatkowym – tworzenie funduszy			152	Zachęty finansowe (np. poprzez system ulg podatkowych) dla przedsiębiorców do ponoszenia kosztów kształcenia

	stypendialnych ze środków prywatnych				studentów, a zwłaszcza doktorantów (np. poprzez system tzw. „ doktoratów wdrożeniowych ” finansowanych przez uczelnie i gospodarkę.
Uwagi i komentarze Komisji:					
We wszystkich projektach przewiduje się stypendia doktoranckie przez okres studiów, a w projekcie A.Radwana alternatywnie możliwość wynagrodzenia asystenckiego. W projekcie A.Radwana i M.Kwieka przewiduje się, że stypendia mogą pochodzić z różnych źródeł także prywatnych oraz zakłada się włączenie mechanizmów konkurencyjnych do finansowania stypendiów. Według projektów H.Izdebskiego i M.Kwieka stypendia dla doktorantów przewiduje się w uczelniach publicznych i niepublicznych. W projekcie H.Izdebskiego zakłada się wyłączenie z zakresu kompetencji uczelni pomoc socjalną dla doktorantów, którą miałyby przejąć gminy. W projektach H.Izdebskiego i M.Kwieka proponuje się wprowadzenie zachęt podatkowych dla podmiotów prywatnych fundujących stypendia. W opinii Komisji: 1. Na pozytywną ocenę zasługuje propozycja, aby stypendium doktoranckie, na poziomie co najmniej obowiązującej w gospodarce płacy minimalnej, było zapewnione na cały okres studiów doktoranckich. 2. Zasadnym jest propozycja zespołu prof. H.Izdebskiego aby zadania związane z pomocą opartą o kryterium dochodowe (pomocą socjalną) zostały przekazane przez uczelnie gminom. W zakresie kompetencji uczelni powinny pozostać natomiast kwestie związane z prowadzeniem i finansowaniem domów studenckich i stołówek.					
5.3. Model finansowania badań i funkcjonowanie NCN i NCBiR					
str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. H. Izdebskiego	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu dr.hab. A. Radwana	str.	Projekt założeń do ustawy zespołu prof. M.Kwieka
Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki, Dz.U. 2010 nr 96 poz. 617 Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, Dz.U. 2010 nr 96 poz. 616					

44 67	Zasadność utrzymania obu instytucji Odbiurokratyzowanie (...) obecny podział zadań między NCN oraz NCBiR powoduje istnienie „ziemi niczyjej” w zakresie projektów łączących ze sobą badania podstawowe z poszukiwaniem aplikacji ich wyników	239 240	Instytucje ds. oceny grantów (NCBiR, NCN)] m.in. ewaluacja aplikacji grantowych, ewaluacja (wraz z podpisaną recenzją) grantów w trakcie ich trwania i po zakończeniu	47 63 115 <u>119</u>	NCN - wysoka ocena działania. Kluczowa rola w budowaniu coraz bardziej rozpowszechnionej w nauce globalnej kultury grantowej. Konieczne jest znacznie wyższe (co najmniej dwukrotne) finansowanie NCN.
67	Zmiany w zasadach działania NCN i NCBiR, prowadzące w szczególności do: 1) ustalenia wspólnych zasad postępowania NCN i NCBiR z wnioskami o granty na badania podstawowe, stwarzające przynajmniej potencjalnie możliwości wykorzystania w praktyce; 2) ustanowienia odrębnych reguł finansowania badań z zakresu nauk humanistycznych i społecznych ; 3) usprawnienia i przyspieszenia procesu opiniowania wniosków o granty i podejmowania decyzji w sprawie przyznania (lub odmowy przyznania) grantów				
		288	NCN Instytucja pasująca do nowej koncepcji z zastrzeżeniem, że słuszne są aktualnie formułowane zastrzeżenia do jej		

			działalności. Musi być długoterminowo jasność m.in. co do zasad konkurencji jednostek naukowych o środki bez rozróżniania statusu uczelni (prymat naukowej jakości). Zasady: - odbiurokratyzowanie procedur konkursowych służące skróceniu czasu oczekiwania na środki; - zmiana „uprzedzenia” wobec kosztów osobowych, które obecnie stanowią pozycję „dyskryminowaną” w stosunku do wydatków na „namacalne” dobra i usługi; - wprowadzenie „finansowania pocieszenia” (celem zwrotu kosztów przygotowania wniosku); - prowadzenie recenzowanej oceny nie tylko dla aplikacji grantowych, ale również oceny realizacji grantu w trakcie jego trwania (z możliwością zamknięcia grantu), oceny grantu po jego zakończeniu oraz oceny po zakończeniu okresu trwałości.		
		289	NBCR Instytucja pasująca do nowej koncepcji	48	NCBR - wymaga reformy Rolą jest wspieranie badań stosowanych

			z zastrzeżeniem, że słuszne są aktualnie formułowane zastrzeżenia do jej działalności. Przejrzyste i długoterminowo stabilne powinny być: - zasady konkutowania o środki; - odbiurokratyzowanie procedur konkursowych służące skróceniu czasu oczekiwania na środki - między innymi poprzez przeniesienie całości procesu aplikacyjnego do SINIS oraz pobieranie z SINIS kompletu informacji na potrzeby oceny grantu; - prowadzenie recenzowanej oceny realizacji grantu w trakcie jego trwania (z możliwością zamknięcia grantu), oceny grantu po jego zakończeniu oraz oceny po zakończeniu okresu trwałości.		prowadzonych w szkolnictwie wyższym we współpracy z przedsiębiorstwami (a nie w przedsiębiorstwach). Budżet niewspółmiernie wysoki w porównaniu do NCN.
		285	NAWA - Instytucja pasująca do nowej koncepcji. Będzie uzupełnieniem zreformowanych NCN i NCBiR w zakresie umiędzynarodowienia nauki i szkolnictwa wyższego. (programy stypendialne (przyjazdowe) dla (młodych) naukowców z Europy Wschodniej i z Azji).		

Uwagi i komentarze Komisji:

We wszystkich projektach przewiduje się pozostawienie NCN i NCBiR, przy czym ocena obu instytucji jest zróżnicowana.

NCN jest wysoko oceniane w projekcie M.Kwieka. W projektach H.Izdebskiego i A.Radwana wskazuje się na potrzebę odbiurokratyzowania procedur konkursowych, co ma służyć skróceniu czasu oczekiwania na środki.

W projekcie H.Izdebskiego zwraca się uwagę na istnienie „ziemi niczyjej” w zakresie projektów łączących ze sobą badania podstawowe z poszukiwaniem aplikacji ich wyników i postuluje się ustalenia wspólnych zasad postępowania przez NCN i NCBiR.

W projekcie M.Kwieka postuluje się zwiększenie budżetu NCN o co najmniej połowę.

W projekcie M.Kwieka zwraca się uwagę na niewspółmiernie wysoki budżet NCBiR (w stosunku do NCN) oraz na to, że jego rolą powinno być wspieranie badań stosowanych prowadzonych w szkolnictwie wyższym we współpracy z przedsiębiorstwami (a nie jedynie badań prowadzonych w przedsiębiorstwach – być może z udziałem naukowców).

W opinii Komisji:

1. Zasadne jest utrzymanie i doskonalenie systemu budżetowego finansowania badań naukowych, oprócz bazowej dotacji statutowej, na drodze postępowania konkursowego realizowanego przez NCN oraz NCBiR.
2. Uzasadnione jest jednak systemowe określenie i wzmocnienie relacji obu tych instytucji na rzecz finansowania przedaplikacyjnych badań stosowanych. Obecnie NCN finansuje wyłącznie badania podstawowe, NCBiR - proinnowacyjne badania na rzecz i z udziałem przedsiębiorców. Formuła działania NCBiR powinna być skorygowana dla dania możliwości realizacji badań na poziomie niezbędnym do rozwoju kadr.
3. Uzasadnione jest znaczące zwiększenie budżetu obu tych instytucji.

Komentarz: Sprawa finansowania badań, niezależnie od utrzymywania żenującego poziomu nakładów budżetowych, została w ostatnich latach mocno wypaczona, szczególnie w odniesieniu do nauk technicznych, ale nie tylko, przez praktyczne wyeliminowanie finansowania przedaplikacyjnych badań stosowanych. Jest to skutek błędnego założenia, że będą one finansowane przez jednostki gospodarcze (głównie przemysł) ze środków UE. Tymczasem firmy finansują niemal wyłącznie własne prace rozwojowe.

Stworzenie dychotomicznego podziału finansowania budżetowego na badania finansowane przez NCN oraz przez NCBiR –pogłębiło ten problem,

ponieważ obecnie NCBiR finansuje już wyłącznie badania z partnerem przemysłowym, czyli de facto (niezależnie od nazwy) nie badania, tylko tzw. prace rozwojowe.

Dyskutowane trzy projekty założeń do ustawy o szkolnictwie wyższym obejmują model kariery naukowej, ale zmiany w tym zakresie zostały zaproponowane bez uwzględnienia konieczności niezbędnych modyfikacji zasad finansowania nauki z tym związanych. Prace rozwojowe (preferowane obecnie przez NCBiR) nie pomagają wykonawcom w gromadzeniu osiągnięć, które stanowić mogłyby podstawę uzyskania habilitacji lub uprawnień jej równoważnych.

6. UWAGI KOŃCOWE

Raport niniejszy jest pierwszym opracowaniem, przedłożonym przez Komisję ds. Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego KRASP. W kolejnych miesiącach bieżącego roku przedstawione zostaną rektorom kolejne Raporty poświęcone przyszłej Ustawie. Komisja przyjęła plan swych prac do września br. Zespół Redakcyjny działa w rytmie comiesięcznych, trzydniowych roboczych sesji wyjazdowych. Zespół Konsultantów zbiera się co dwa miesiące obradując wspólnie w gronie wszystkich członków Komisji na posiedzeniach plenarnych. Stałym Gościem uczestniczącym w obradach jest Przewodniczący KRASP, na ręce którego kierowane są dokumenty opracowywane przez Komisję.

Komisja działa zatem w sposób określony w dokumencie pt. *Zadania przewidziane do zrealizowania przez Komisję ds. Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego (KSPSW) KRASP w kadencji 2016-2020*, przyjętym przez Zgromadzenie Plenarne KRASP w dniu 17 listopada 2016 r., realizując cele wskazane przez rektorów¹⁰. W dokumencie tym, wśród zadań Komisji wskazano potrzebę opracowania m.in. własnych propozycji tekstu wybranych regulacji o strategicznym znaczeniu, do projektu nowej Ustawy 2.0, wraz z uzasadnieniem merytorycznym brzmienia wnioskowanych przepisów. Najbliższe plany prac Komisji obejmują realizację tych zadań.

¹⁰ Posiedzenie Zgromadzenia Plenarnego KRASP, 18 listopada 2016 r.,
http://www.krasp.org.pl/pl/posiedzenia_organy_krasp/zgr_plen

7. BIBLIOGRAFIA

Założenia do Ustawy trzech zespołów MNiSW

1. Izdebski, H. (red.), Ustawa 2.0. Założenia systemu szkolnictwa wyższego: Założenia do projektu ustawy. Kierownik projektu: prof. dr hab. Hubert Izdebski, opracowane przez zespół. Warszawa, styczeń 2017.
2. Kwiek, M., Antonowicz, D., Brdulak, J., Hulicka, M., Jędrzejewski, T., Kowalski, R., Kulczycki, E., Szadkowski, K., Szot, A., Wolszczak-Derlacz, J. (2016). Projekt założeń do ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza.
3. Radwan A. (red.), Plus ratio quam vis consuetudinis. Reforma nauki i akademii w Ustawie 2.0, Kraków 2017.

Akty prawne RP

4. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze sprost. i późn. zm.
5. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym Dz.U. 2005 nr 164 poz. 1365
6. Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki, Dz.U. z 2016 r., poz. 882
7. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o finansowaniu nauki, Dz.U. z 2016 r., poz. 2045 ze zm.
8. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki, Dz.U. 2010 nr 96 poz. 617
9. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, Dz.U. 2010 nr 96 poz. 616

Akty wykonawcze i rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz innych podmiotów

Dokumenty KRASP

10. Program rozwoju szkolnictwa wyższego do 2020, FRP, KRASP, Warszawa 2015.
11. Woźnicki J., red. Deregulacja w systemie szkolnictwa wyższego. Program rozwoju szkolnictwa wyższego do 2020 r. Część V, FRP, KRASP, Warszawa 2015.
12. Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego 2010-2020. Projekt środowiskowy. Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Warszawa 2009.

Literatura naukowa

13. Bednarczyk-Płachta A. Status szkoły wyższej jako podmiotu administracji publicznej, Wolters Kluwer Polska SA, Warszawa 2016.
14. Stachowiak-Kudła M. Autonomia szkół wyższych a instytucjonalne mechanizmy zapewnienia jakości w Polsce i wybranych państwach europejskich, Warszawa 2012.
15. Woźnicki J. Uczelnie akademickie jako instytucje życia publicznego, FRP, Warszawa 2007.

Dokumenty Europejskie

16. Europejska Karta Naukowca i Kodeks postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych (Commission Recommendation of 11 March 2005 on the European Charter for Researchers and on a Code of Conduct for the Recruitment of Researchers), <http://www.nauka.gov.pl/europejska-karta-naukowca/>
17. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). (2015). Brussels, Belgium, http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf
18. University Autonomy in Europe II: The Scorecard. By Thomas Estermann, Terhi Nokkala & Monika Steinel (2011), <http://www.university-autonomy.eu/>